

WP4

Projekti i BECAN

“Studimi Epidemiologjik Ballkanik mbi Abuzimin dhe Neglizhimin e Fëmijëve”

Marrëveshja e Grantit nr.:
223478,
Projekt Bashkëpunimi

Qendra për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve (CRCA)
Janar 2013

STUDIMI I SURVEJIMIT TË RASTEVE (CBSS): RAPORTI I SHQIPËRISË

Në kontekstin e Arritjeve të objektivave 4.2: "Shkalla e Incidencës e raportuar dhe / ose të zbuluara të rasteve të DNF, llojet e DNF dhe karakteristikat socio-demografike të familjeve, në 9 vendet e Ballkanit" dhe Arritja 5.4: "Dhjetë raportet e rezultateve të hulumtimeve (9 Kombëtare dhe 1 Ballkanike) "për përgatitjen e rezultateve 4,2: "Raportimi mbi shkallën e Incidencës (më nivle kombëtar dhe ballkanik) e rasteve të raportuara të DNF

INFORMACION MBI RAPORTIN

Projekti

Acronimi i Projektit:	BECAN
Titulli i plote i projektit:	Studimi Epidemiologjik Ballkanik mbi Abuzimin dhe Neglizhimin e Fëmijëve
Grant marrëveshje nr.:	223478
Skema e financimit:	Projekt Bashkepunues
Fillimi i projektit në datë :	1-10-2009
Kohëzgjatja e projektit:	40 muaj
Tema e Thirrjes:	Nxitja e sjelljeve të shëndetshme të fëmijëve dhe adoleshentëve, zbatimin e hulumtimeve në praktikë të kujdesit shëndetësor, tendencat e shëndetit të popullatës [SHËNDETËSOR-2007-3,3-1, 3,1-1, 3,2-7]
Web-site i Projektit:	www.becan.eu

Raporti

Numri i Rezultatit:	4.2 (+ Arritjet 4.2 and 5.4)
Titulli i Rezultatit:	Raporti mbi shkallën e incidencës (në nivelin kombëtar dhe ballkanik) e raportuar në rastet DNF
Data e Rezultatit :	38 th Muaj
Data reale e dorëzimit:	40 th Muaj
Autorët:	[Altin Hazizaj, Belioza Çoku, Erinda Ibrahimllari]
Përfituesit:	[Qendra për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve, CRCA Shqipëri]
Nr. I Paketës së Punës.:	4
Titulli i Paketës së Punës:	Survejimi i rasteve
Udhëheqësi i Paketës së punës:	Instituti i Shëndetit të Fëmijës- Departamenti i Shëndetit mendor.
Pjesëmarrësit e WP:	CRCA-AL, SWU-BG, UNIZG-HR, UniCIPsy-FYRoM, UBB-RO, FASPER-RS, AAHD-TR, FPN-BiE
Personat-muajt për rezultat:	306,76 (ICH- GR: 92, CRCA-AL: 11, SWU-BG: 8, UNIZG-HR: 34,36, UniCIPsy-FYRoM: 21, UBB-RO: 44,4, FASPER-RS: 40, AAHD-TR: 15, FPN-BiE: 41)
Grada e përhapjes:	PU
Natyra:	R
Versioni:	Finale
Nr i faqeve (+ kopertinen):	60
Fjalët kyçe:	çështje, dhuna ndaj fëmijëve (DNF), survejim, incidence, format e keqtrajtimit, kujdestarët, dhunuesi, familja, agjencitë, shërbimet, arkivat, bazat e të dhënave

“Studimi Epidemiologjik Ballkanik Mbi Abuzimin Dhe Neglizhimin E Fëmijëve” (B.E.C.A.N.) u zhvillua nga Shtatori 2009 deri më Janar 2013 në 9 vende të Ballkanit dhe u ko-financua nga Programi i Shtatë Kuadër i Komisionit Europian mbi Kërkimin dhe Zhvillimin Teknologjik në Evropë (FP7/2007-2013)¹ dhe organizatave partnere që morrë pjesë. Koordinator i projektit për të gjithë rajonin e Ballkanit është Departamenti i Shëndetit Mendor dhe Mirëqënies Sociale - Qendra për Studimin dhe Parandalimin e Abuzimit dhe Neglizhimit të Fëmijëve në Institutin e Shëndetit të Fëmijëve (ICH-MHSW), në Athinë (Greqi). Organizata përgjegjëse për zbatimin e projektit në Shqipëri ishte Qendra për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve (CRCA).

Studimi i Survejimit të Rasteve (CBSS) synoi identifikimin e rasteve të incidencës së DNF të bazuara në të dhënat ekzistuese të nxjerra nga arkivat e agjensive të përfshira në trajtimin e rasteve (të tilla si mbrojtjen e fëmijëve, shëndetin, gjyqësore dhe shërbimet policore dhe OJQ-të) në të njëjtën zonë gjeografike dhe për të njëjtën periudhë kohore si një studim epidemiologjik në terren. Të dhënat e mbledhura ishin të lidhura me karakteristikat e rasteve individuale të tilla si, fëmijë, incident, dhunues, kujdestari (rë), dhe informacion në lidhje me familjen. Në të njëjtën kohë, në shënjestër të CBSS ishte hartëzimi i mekanizmave ekzistuese në dispozicion të mbikqyrjes, dhe të përshkruajë karakteristikat e praktikave të mbikqyrjes në secilin vend pjesëmarrës. Për më tepër, krahasimi në nivel kombëtar midis shkallës së induktancës të DNF-ve, dhe të nxjerra nga studimi në terren në njërin anë dheurvejimi i rasteve në anën tjetër do të prodhojnë vlerësime, dëshmi në bazë të të përditësimit të fenomenit "ajsbergut" në lidhje me DNF, dmth. se shkalla aktuale e fenomenit është ndjeshëm më e larta se numri i rasteve të njohura ose të dhënave nga shërbimet në vendet pjesëmarrëse.

Shqipëria nuk ka një sistem qëndror të rasteve DNF të raportuara dhe as një databazë të dhënash të unifikuara; në vend të saj rastet raportohen një game agjensish të ndryshme. Raportet e mëparshme të pavarura, gjatë më shumë se 10 vjetë kohë-zgjatje-kanë raportuar vazhdimisht mungesën e legjislacionit dhe të politikave kur bie fjala tek monitorimi i DNF dhe ofrimin e shërbimeve.

Shërbimet për mbrojtjen e fëmijëve në Shqipëri janë të reja dhe si të tilla fusha e shërbimeve sociale janë ballafaquar me zhvillim dhe transformim të shpejtë. Në fund të 2010 Shqipëria miratoi një ligj të ri "Për të Drejtat e Fëmijëve", i cili shumë dispozitave të reja, i kërkon agjensive të të gjitha sektorëve të shërbimeve sociale për të raportuar mbi prevalencën dhe incidencën e DNF. Sistemi i mbrojtjes së fëmijëve është aktualisht duke u zhvilluar dhe vendi nuk ka as një sistem të monitorimit të DNF as indikatorë të miratuar. Një nismë e udhëhequr nga Unicef, i financuar nga BE-ja, është aktualisht duke ndihmuar Ministrinë e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta të Shqipërisë për të zhvilluar protokolle ndër-sektoriale dhe indikatorë për monitorimin e DNF.

Shqipëria është palë nënshkruese e Konventës së OKB mbi të Drejtat e Fëmijës, që nga viti 1992 dhe ka dorëzuar dy raporte shtetërore në KDF deri tani. Nga vëzhgimet e tij të fundit, Tetorit 2012, Komiteti: "... bën thirrje palës shtetërore për të përforcuar rolin koordinues të Agjencisë Shtetërore për Mbrojtjen e të

¹ Grant Agreement No: HEALTH-F2-2009-223478.

Drejtave të Fëmijëve, duke siguruar se Agjencia ka status të lartë, autoritet të mjaftueshëm dhe adekuat njerëzor, teknik dhe financiare burimet në mënyrë efektive për të koordinuar veprimet për të drejtat e fëmijëve në të gjithë sektorët e ndryshëm dhe nga kombëtare në nivelet lokale. Komiteti gjithashtu i bën thirrje palës shtetërore për racionalizimin e punës së organeve të ndryshme të të drejtave të fëmijëve dhe të sigurojë atyre me burimet e nevojshme njerëzore dhe financiare për të kryer rolin e tyre me efikasitet.

Sikurse tregon kërkimi i BECAN, dhuna ndaj fëmijëve në Shqipëri është përhapur në jetën e një numri shumë të madh të fëmijëve. Nga njëra anë shërbime të tilla si: arsimi, shërbime sociale, shëndetësia, policia, drejtësia etj, do të jenë në gjendje të faktojnë dhe të kuptojnë çështje ku DNF është prevalente në jetën e një fëmije dhe nga ana tjetër, do të jenë të përgatitur të ofrojnë shërbime të efektshme që në fund duhet të ndihmojnë jetën e një fëmije të pa dhunuar.

Siç është shpjeguar në këtë raport, aktualisht, sistemi nuk funksionon si një njësi e vetme vertikalisht dhe horizontalisht, por si njësi agjesisht horizontale, institucione dhe OJF që përqipen të të sigurojnë një gamë të gjërë shërbimesh të kufizuara për fëmijët që i janë viktimë të dhunës. Shpesh një rast DNF lëviz nëpër sistemin deri sa zhduket prej saj. Si një mekanizëm follow-up dhe monitorimi i unifikuar i cili nuk është në harmoni me sistemin, nuk është e qartë nëse një rast është zgjidhur, harruar brenda sistemit apo është tërhequr nga ata që e raportuan fillimisht.

Në përghithësi mund të thuhet se sistemi identifikon incidencën dhe prevecën e DNF edhe pse ajo nuk është raportuar në mënyrë efektive. Shpërndarja e jo-balancuar e Njësive për Mbrojtjen e Fëmijëve dhe shërbimeve sociale, si qeveritare ashtu dhe shërbime të OJQ-ve, ajo i ofron fëmijëve në zonat urbane mundësi më të mëdha për t'u vendosur nën mbrojtjen e këtyre shërbimeve, se sa fëmijët që jetojnë në zonat rurale, ku shume pak shërbime për mbrojtjen e fëmijëve janë themeluar.

Hulumtimi tregon se shumica e fëmijëve që kanë akses në shërbime kanë pësuar tashmë një shkallë të madhe të dhunës e formave të shumta dhe të shtrira në një kohë të gjatë. Rastet e raportuara nga ky hulumtim tregojnë gjithashtu se shumica e tyre janë raste të rënda DNF, të cilat janë evidencë që fëmijët kanë akses në shërbime kryesisht kur dhuna tashmë është rënduar apo në disa nga format e saj të këqija. Rrjedhimisht, mund të vërehet se shërbimet nuk janë në gjendje të njohin dhe të identifikojnë dhunën në fazat e hershme, por duket sikur mbeten në "pritje" të rastit të ardhshëm të raportuar.

Shqipëria nuk ka një sistem të detyrueshëm raportimi mbi dhunën ndaj fëmijëve. Hulumtimi tregon se shumica e rasteve DNF janë të raportuara në shërbimet sociale dhe në një shkallë më të vogël në polici. Kur është fjala për drejtësi, një pjesë e vogël e rasteve mund të raportohet, që korrespondon me kohën e mbledhjes së të dhënave për këtë raport dhe kur shumë forma të dhunës kundër fëmijëve nuk janë të ndaluara me ligj.

Raporti tregon se parandalimi i dhunës nuk mund të është i efektshëm në të tre nivelet e saj sistemit e mbrojtjes së fëmijëve dhe shërbime të tjera të lidhura me fëmijët. Sistemi arsimor identifikon, regjistron dhe raporton disa raste DNF, ndërsa sistemi i mbrojtjes së fëmijëve nuk ofron ndërhyrjet afatshkurtra dhe afatgjata për fëmijët dhe prindërit në të njëjtën mënyrë. Si sistemi i mirëqenies sociale është fokusuar kryesisht në ofrimin e ndihmës ekonomike, atij i mungon një vizion afatgjatë për të rritur ndërgjegjësimin e publikut në popullatën e përgjithshme mbi pasojat e dhunës ndaj fëmijëve. Sektorë të tjerë si arsimi dhe shëndetësia

duhet të zbatojnë informacion dhe fushata edukimi për mënyrën se si prindërit mund të ndërtojnë marrëdhënie të shëndetshme me fëmijët, sepse ata nuk kanë njohuri mbi DNF. Kjo më tej thekson rëndësinë për krijimin, në një anë mekanizmat në vend për të identifikuar dhe raportuar DNF dhe në anën tjetër të ndryshojë sjelljen e dhunshme në një jo të dhunshme.

Gjetjet e studimit

- Metodologjia e plotësimit të dosjeve të të dhënave të rasteve të DNF ndryshon nga agjencia në agjenci, për shkak të mungesës së instrumentave të standartizuar për të regjistruar të dhënat e rastit. Nga 7 Agjensi vetëm 2 kanë databaza të plota të dhënash ndërsa 5 të tjera kanë vetëm dosje me të dhëna.
- Shqipëria nuk ka një sistem të mirë-koordinuar dhe qendror të mbledhjes, raportimit, referimit dhe menaxhimit të rasteve të fëmijëve ndërmjet të gjithë agjensive që menaxhojnë / trajtojnë raste të DNF. Kjo krijon standarte të ndryshme të punës në Agjensi të ndryshme apo edhe brenda të njejtës Agjensi për vlerësimin e rrezikut, vlerësimin e nevojave, vendimmarrjen dhe planifikim ndërhyrjes.
- Menaxhimi i rasteve shpesh bëhet pa patur një vlerësim të plotë të rastit. Është e rëndësishme që të mbledhen mjaftueshëm të dhëna dhe informacion mbi rastin, të cilat i ndihmojnë menaxhimin e duhur të rasteve dhe planifikimin e ndërhyrjeve specifike.
- Një pjesë e mirë e institucioneve dhe agjensive që raportojnë se mbledhin të dhëna mbi DNF, në të vërtetë mbledhin vetëm të dhëna bazë dhe të paspecifikuara apo verifikuara me agjensitë e tjera të mbrojtjes së fëmijëve. Pjesa më e madhe e agjensive publike nuk kanë personelin e mjaftueshëm për menaxhimin e rasteve dhe as sistemin e duhur të ndërtimit dhe mbajtjes së dosjeve.
- Krahasuar me prevalencën dhe incidencën e përgjithshme të DNF, në Agjensitë e mbrojtjes së fëmijëve paraqiten në shumicën e rasteve, rastet më të rënda të DNF. Kjo është tregues se për rastet më “të lehta” sistemi nga njera anë nuk është i përgatitur për t’i identifikuar dhe raportuar dhe nga ana tjetër edhe fëmijët nuk janë të ndërgjegjësuar mjaftueshëm se ku duhet të raportojnë.
- Studimi tregon se niveli i shërbimeve të mbrojtjes së fëmijës është i kufizuar në gamën e ofertës së tij. Rastet e regjistruara të fëmijëve tregojnë se nga njëra anë fëmijët janë të ekspozuar ndaj disa formave të dhunës njëkohësisht dhe se pjesa më e madhe e tyre i përkasin prindërve që kanë histori të abuzimit me substancat, alkoolin, janë të papunë dhe kanë qenë vetë viktimat e dhunës si fëmijë.
- Gjatë përgatitjes së Studimit u pa se studimet e thelluara dhe sistematike të rasteve të DNF në vitet para-ardhëse mungonin. Kjo krijon një serë problemesh në drejtim të njohjes dhe vlerësimit të gjendjes së shërbimeve të agjensive, nivelit dhe shpërndarjes së tyre.

Rekomandimet e studimit

- Mbledhja e të dhënave duhet parë që të bëhet e tillë duke përdorur një set indikatorësh bazë dhe një grup të dhënash të detyrueshme për tu mbledhur nga të gjitha agjensitë që trajtojnë raste të DNF, përfshirë edhe përdorimin e instrumenteve të standartizuara të vendosura online.
- Sugjerohet që Agjencia Shtetërore për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve të krijojë një sistem qendror të mbledhjes të të dhënave me akses dhe të përdorshëm nga të gjitha agjensitë dhe institucionet që mbrojnë fëmijët. Të dhënat duhet të jenë të unifikuar dhe të plotësohen në bazë të protokolleve specifike.
- Sugjerohet që të zhvillohen instrumente të dhe procedura standarte për vlerësimin e rasteve, të cilat duhet të përdoren në cdo hap të menaxhimit të tyre, përfshirë edhe monitorimin e vazhdueshëm të gjendjes së fëmijës dhe vetë rasti.
- Sistemi ka nevojë për trainime për ndërtim dhe mbajtje dosjeje, rregjistrim dhe raportim rasti. Për më tepër krijimi i databazave online është i domosdoshëm dhe i procedurave standarte që duhet të ndiqen rast pas rasti. Shtimi i personelit të CPU-ve duhet parë me prioritet nga pushteti vendor.
- Parandalimi i dhunës ndaj fëmijëve duhet të jetë një prioritet për të gjitha agjensitë në nivel kombëtar dhe vendor. Kjo kërkon që shërbimet të fokusohen jo vetëm në drejtim të trajtimit të pasojës, por kapjes së saj që në sistemin para-shkollor dhe atë të arsimit para-universitar. Programe si Combi dhe ato të ndërgjegjësimit mbi ALO 116 janë të një rëndësie parësore për fëmijët dhe adoleshentët.
- Parandalimi i dhunës ndaj fëmijëve kërkon që niveli i parë, i dytë dhe i tretë i parandalimit të DNF të ofrojnë shërbime të integruara dhe multi-disiplinare për të gjithë anëtarët e familjes. Trajtimi vetëm i fëmijëve jep një zgjidhje të përkohshme të problemit, ndërkohë që zgjidhjet e qëndrueshme duhet të përfshijnë edukimin/arsimin dhe ndërtimin e marrëdhënieve të drejta midis anëtarëve në një familje.
- Studimi rekomandon që studimi sistematik i rasteve të raportuara të dhunës ndaj fëmijëve, të kthehet në një proces të qëndrueshëm monitorimi dhe vlerësimi. Studimet nga njera anë jo vetëm tregojnë gjendjen se ku ndodhet sistemi, por nga ana tjetër, ato rekomandojnë zgjidhje praktike dhe të qëndrueshme për zgjidhjen e problemeve që vihen re. Në të njëjtën kohë këto studime shërbejnë për të matur edhe progresin e sistemit ndër vite dhe tendencat e reja që duhet të ndjekë sistemi i mbrojtjes së fëmijës në Shqipëri.

INFORMACION MBI DOKUMENTIN	i
PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE	ii
PËRMBAJTJA	iv
LISTA E TABELAVE	v
KAPITULLI A: HYRJA & HISTORIKU	1
A.1. Projekti i BECAN	1
A.2. CBSS në Shqipëri: Sfondi, Qëllimi and Objektivat Specifike	3
	5
A.3. Situata aktuale në lidhje me DNF dhe sistemin e monitorimit në Shqipëri	5
A.4. Nevoja për Zhvillimin e një sistemi monitorimi kombëtar të DNF	8
A.5. CBSS Sfidat e hasura në Shqipëri	9
Kapitulli B. METODOLOGJIA	11
B.1. Organizimi i CBSS në Shqipëri	11
B1.1. Kohezgjatja	12
B.1.2. Identifikimi i shërbimeve të kualifikueshme- Burimet e të dhënave CBSS	13
B.1.3. Përgatitja e instrumentave kërkimore	15
B.1.4. Trainimi i ekipit kërkimor	15
B.2. Procesi i ndjekur për mbledhjen e të dhënave	16
Kapitulli C. REZULTATET CBSS NË SHQIPËRI	17
C.1. Përshkrimi i Shërbimeve pjesëmarrëse & Arkiva e tyre-Bazat e të dhënave	17
C.2. Incidenca E DNF në Shqipëri	20
C.2.1. Vulnerabiliteti i fëmijëve me DNF dhe formave specifike të keqtrajtimet.	22
C.2.2. Fëmija – Karakteristikat e viktimave të DNF	27
C.2.3. Karakteristikat e shtëpisë dhe familjes së fëmijëve të keqtrajtuar	32
C.2.4. Karakteristikat e DNF-Dhunuesit	34
C.2.5. Karakteristikat e kujdestarëve të fëmijëve të keqtrajtuar	36
C.2.6. Agjencitë e përfshira në administrimin e rasteve DNF dhe shërbimeve të ofruara për fëmijët-viktima dhe familjet e tyre	40
C.3. Kompletimi i dosjeve në lidhje me karakteristikat e rasteve DNF të regjisturara. Mësimet e ndjerra nga vlerat e zhdukura	42
Kapitulli D. KONKLuzionet	44
REKOMANDIMET	46
Literatura	48
ANEKSE	
ANEKS I: List of Organizations that provided data	
ANEKS II: Extraction Forms Part I & II	
ANEKS III: Operations' Manual for Researchers	

LISTA E TABELABVE

- Tabela C.1.1** Organizata / Shërbimet që morën pjesë në CBSS duke siguruar qasje në arkivat e tyre / bazave të të dhënave nga zona gjeografike
- Tabela C.1.2** Profili i Organizatave / Shërbimet që ofrohen të dhëna për CBSS
- Tabela C.1.3** Karakteristikat kryesore të Arkivit / bazave të të dhënave nga të cilat të dhënat janë nxjerrë
- Tabela C.2.1** Incidenca e keqtrajtimit të fëmijës, formen e DNF, moshë, gjinia dhe zona gjeografike
- Tabela C.2.2** Statusi i vërtetimit të DNF për fëmijët 11, 13 dhe 16 vjeç, për formën e keqtrajtimit dhe zonën gjeografike (për vitin 2010)
- Tabela C.2.1.1** Tek kundrejt shumë herëve e formave të abuzimit për moshën, gjininë dhe zonën gjeografike
- Tabela C.2.1.2** Abuzim fizik: Llojet specifike të abuzimit fizik, dëmtimet dhe ashpërsia e lëndimeve sipas gjinisë dhe moshës (për vitin 2010)
- Tabela C.2.1.3** Abuzim seksual: Llojet specifike të abuzimit seksual sipas gjinisë dhe moshës (për vitin 2010)
- Tabela C.2.1.4** Abuzim psikologjik: Llojet specifike të abuzimit psikologjik sipas gjinisë, moshës dhe zonës gjeografike (për vitin 2010)
- Tabela C.2.1.5** Neglizhim: Lloje të veçanta të neglizhimit sipas moshës, gjinisë dhe zonës gjeografike (për vitin 2010)
- Tabela C.2.1.6** Forma të vetme dhe të shumta të abuzimit sipas gjinisë, moshës dhe zona gjeografike (për vitin 2010)
- Tabela C.2.2.1** Fëmija- Karakteristikat e viktimave të DNF sipas moshës dhe gjinisë
- Tabela C.2.2.2** Fëmija – Karakteristikat e viktimave të abuzuara fizikisht
- Tabela C.2.2.3** Fëmija - Karakteristikat e viktimave të abuzuara seksualisht
- Tabela C.2.2.4** Fëmija - Karakteristikat e viktimave DNF të abuzuara psikologjikisht
- Tabela C.2.2.5** Fëmija - Karakteristikat e viktimave të neglizhuara
- Tabela C.2.3** Fëmijët Viktimë-karakteristikat e shtëpisë dhe familjes për çdo formë keqtrajtimi
- Tabela C.2.4** Dhunuesit dhe kujdestarët
- Tabela C.2.5.1** Karakteristikat e dhunuesve për çdo formë keqtrajtimi
- Tabela C.2.5.2** Karakteristikat e Kujdestarëve të cilat janë edhe dhunues
- Tabela C.2.5.3** Karakteristikat e kujdestarëve për çdo formë dhunimi
- Tabela C.2.6.1** Agjesitë e përfshira në administrimin e rasteve DNF për çdo formë keqtrajtimi.
- Tabela C.2.6.2** Referime të bëra në shërbime dhe shërbimet e ofruara për fëmijët-viktima dhe familjet e tyre për formën e keqtrajtimit
- Tabela C.3** Disponueshmëria e informacionit në lidhje me karakteristikat e rasteve DNF të regjistruar

A.1. PROJEKTI I BECAN

Projekti "Studimi Epidemiologjik Ballkanik Mbi Abuzimin Dhe Neglizhimin E Fëmijëve" (B.E.C.A.N.) u zhvillua nga Shtator 2009 deri më Janar 2013 në 9 vende të Ballkanit dhe u ko-financua nga Programi i Shtatë Kuadër i Komisionit European mbi Kërkimin dhe Zhvillimin Teknologjik në Evropë (FP7/2007-2013)² dhe organizatave partnere që morrë pjesë. Koordinator i projektit për të gjithë rajonin e Ballkanit është Departamenti i Shëndetit Mendor dhe Mirëqënies Sociale - Qendra për Studimin dhe Parandalimin e Abuzimit dhe Neglizhimit të Fëmijëve në Institutin e Shëndetit të Fëmijëve (ICH-MHSW), në Athinë (Greqi). Organizatat përgjegjëse për zbatimin e projektit në çdo vend pjesëmarrës ishin:

- Qendra për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve, Shqipëri
- Departamenti i Shkencave sociale Mjekësore, Universiteti Jug-Perëndimor "Neofit Rilski" (Bullgari)
- Fakulteti i Shkencave Politike, Universiteti i Sarajevës (Bosnjë dhe Hercegovinë)
- Departamenti i Punës Sociale, Fakulteti i Drejtësisë, Universiteti i Zagrebit (Kroaci)
- Universiteti i Psikiatrisë Klinike, Universiteti i Shkupit (IRJ e Maqedonisë)
- Departamenti i Punës Sociale, Fakulteti i Sociologjisë dhe punë sociale, Universiteti i Babes-Boljait (Rumani)
- Fakulteti i Edukimit Special dhe Rehabilitimin, Universiteti i Beogradit (Serbi)
- Shoqata e Mjekëve ambulancë emergjente (Turqi)

Vlerësimi i projektit është realizuar nga Istituto degli Innocenti (Itali) dhe mbikëqyrja shkencore e jashtme e projektit është ndërmarrë nga Prof. Kevin Browne, shef i OBSH-së, qendra e Bashkëpunimit për Kujdesin dhe Mbrojtjen e Fëmijëve (Mbretëria e Bashkuar) dhe Kryetar i Psikologjisë Ligjore dhe Shëndetit të Fëmijëve, Instituti i Shëndetësi, Punë dhe Organizatat, Universiteti i Nottingham.

Projekti i BECAN përfshiu projektimin dhe realizimin e një **Survejimi Epidemiologjik në Terren** dhe një **Studim i Survejimit të Rasteve** në 9 vende të Ballkanit (Shqipëri, Bosnja dhe Hercegovina, Bullgari, Kroaci, IRJ e Maqedonisë, Greqi, Rumani, Serbi dhe Turqi).

Nëntë survejet epidemiologjike që janë kryer për qëllim hetimin e Prevalencës dhe incidencës të dhunës ndaj fëmijëve (DNF) me kampion të rastësishëm të popullatës së nxënësve të përgjithshme që ndiqnin tre klasa (klasat ishin të përbëra nga fëmijë të moshave 11, 13 dhe 16 vjeçare). Përveç kësaj, survejime të mëtejshme janë kryer për të përshtatur kampionët e fëmijëve që kanë bnraktisur shkollën në vendet ku kjo braktisje është shumë e lartë, për prodhimin e vlerësimeve të treguesve të DNF të respektueshme në nivel kombëtar. Të dhënat janë mbledhur nga dy burime, pra me çifte të fëmijëve dhe prindërve të tyre, duke përdorur dy e pyetësorëve ICAST (ICAST-CH dhe ICAST-P) modifikuar për qëllime të projektit BECAN.

² Grant Agreement No: HEALTH-F2-2009-223478.

Studimi i Survejimit të Rasteve (CBSS) synoi identifikimin e rasteve të incidencës së DNF të bazuara në të dhënat ekzistuese të nxjerra nga arkivat e agjensive të përfshira në trajtimin e rasteve (të tilla si mbrojtjen e fëmijëve, shëndetin, gjyqësore dhe shërbimet policore dhe OJQ-të) në të njëjtën zonë gjeografike dhe për të njëjtën periudhë kohore si një studim epidemiologjik në terren. Të dhënat e mbledhura ishin të lidhura me karakteristikat e rasteve individuale të tilla si, fëmijë, incident, dhunues, kujdestari (rë), dhe informacion në lidhje me familjen. Në të njëjtën kohë, në shënjestër të CBSS ishte hartëzimi i mekanizmave ekzistuese në dispozicion të mbikqyrjes, dhe të përshkruajë karakteristikat e praktikave të mbikqyrjes në secilin vend pjesëmarrës. Për më tepër, krahasimi në nivel kombëtar midis shkallës së induktancës të DNF-ve, dhe të nxjerra nga studimi në terren në njërin anë dhe survejimi i rasteve në anën tjetër do të prodhojnë vlerësime, dëshmi në bazë të të përditësimit të fenomenit "ajsbergut" në lidhje me DNF, dmth. se shkalla aktuale e fenomenit është ndjeshëm më e larta se numri i rasteve të njohura ose të dhënave nga shërbimet në vendet pjesëmarrëse.

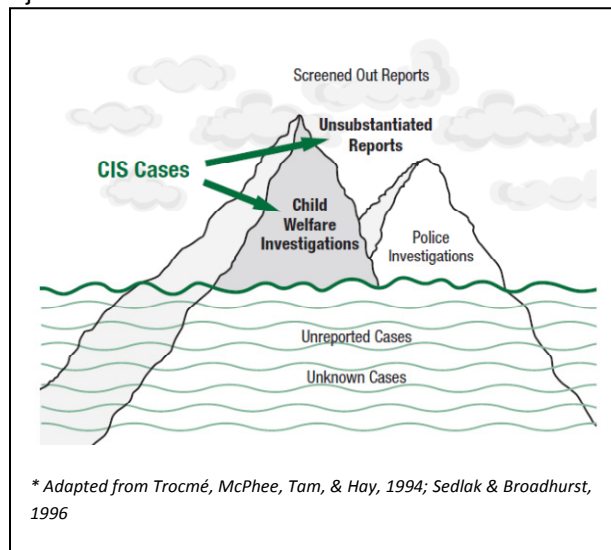
Përveç kësaj, në kuadër të projektit BECAN ishin ndërtuar rrjetet kombëtare të agjencive (qeveritare dhe jo-qeveritare) që punojnë në fushën e mbrojtjes së fëmijëve nga zonat e mirëqenies, shëndetësisë, drejtësisë, arsimit dhe rendit publik. Në total, 9 rrjetet kombëtare janë zhvilluar në vendet pjesëmarrëse, duke pasur më shumë se 430 agjensi-anëtarë. E fundit por jo më pak, një gamë të gjerë të aktiviteteve të shpërndarjes janë kryer që përfshinte organizimin e Konferencave Kombëtare dhe një konferencë ndërkombëtare, punime shkencore, njoftime tek konferenca dhe takime shkencore, publikimeve në shtyp / media, publikimi i raporteve, etj (më shumë informacion në lidhje me aktivitetet e projektit mund të gjenden në faqen e internetit të projektit: www.becan.eu). Së fundi, BECAN synon të përfshijë të gjitha rezultatet e mësipërme në aspektin e provave të prodhuara, përvojën e fituar dhe rrjeteve të burimeve në raporteve gjithëpërfshirëse të konsoliduara në nivel kombëtar dhe Ballkanit që mund të lehtësojnë në bazë të provave sociale hartimin dhe zbatimin e politikave për përmirësimin e shërbimeve për mbrojtjen e fëmijëve dhe të kushteve të përgjithshme.

Raporti aktual i përshkruan në detaje metodologjinë dhe rezultatet kryesore të studimit rast-bazuar survejimi kryer në Shqipëri.

A.2. CBSS në SHQIPËRI: Historiku, Qëllimi dhe Objektivat

Hulumtimet dhe ndërhyrjet për dhunën ndaj fëmijëve, pavarësisht nga përpjekjet e mundimshme dhe padyshim zhvillimeve të deritanishme, përballen ende me një sërë

mangësish. Së pari, ka një distancë të konsiderueshme midis rasteve të raportuara dhe incidencës dhe prevalencës së rasteve të dhunës ndaj fëmijëve, kjo e fundit ende e paqartë në një pjesë të konsiderueshme të botës. Kjo sjell mangësi serioze të kuptimit epidemiologjik të fenomenit, duke krijuar paqartësi në kuadrin e gjerë, dhe si pasojë, ulje të efektshmërisë në ndërhyrjet respektive. Edhe sot ka pabarazi midis përkufizimeve që përdoren nga shërbimet dhe profesionistët, dhe mospërputhje ndërmjet hulumtimeve dhe instrumentave që përdoren për vëzhgimet.

Së treti, për shkak të natyrës së çështjes, qasjet ndërdisiplinore dalin të nevojshme (nga shëndeti, diskursi shkencor si social dhe juridik), duke nënkuptuar dallimet në qasje metodologjike të përdorura në disiplina të ndryshme. Ky është burimi i një problem tjetër, përkatësisht, asaj që ndodh ndonjëherë, të pabashkëmatësi të shëndetit, proceseve sociale dhe ligjore të përdorura, për të adresuar një rast dhune. Që në fillesat e ndërgjegjësimit të shoqërisë moderne për dhunën ndaj fëmijëve, çështja u ngarkua fuqimisht, ndonjëherë qasjet e aktivisteve të të drejtave të njeriut janë ende të integruara në studimet dhe ndërhyrjet empiriko-shkencore, duke krijuar mosmarrveshje dhe konflikte ende të pazgjithura për pyetjet kritike mbi natyrën, incidencën dhe karakteristikat e fenomenit (ku jo gjithnjë trajtohen brenda standarteve të rrepta shkencore). Së fundi, vendimmarrësit dhe politike-bërësit duket sikur janë shpesh pa informacionin jetik për vendosjen e prioriteteve tek burimet dhe tek harmonizimez e procedurave duke çuar në ndërhyrje, fushata dhe rrjetëzim të fragmentuar. Përveç kësaj, brenda kufijve të Bashkimit Europian, çështjet që kanë lidhje me dhunën ndaj fëmijëve duket sikur hasin pengesa të mëdha në drejtim të harmonizimit të procedurave dhe unifikimit shëndetësor. Studimi BECAN synoi në trajtimin e të gjitha çështjeve të përmendura më sipër për të lehtësuar progresin në të gjitha drejtimet.

Ndër objektivat e Projektit BECAN ishin si më poshtë:

- Një kuadër më realist për të zbuluar lidhjen dhe dallimin mes rasteve të raportuara dhe të fshehura të rasteve DNF në fëmijët e moshës shkollore në vendet e Ballkanit përmes qasjes së Konsorciumit të bazave të të dhënave kombëtare të rasteve të identifikuar të DNF dhe marrjen e të dhënave epidemiologjike.
- Të dhëna të krahasueshme dhe të përputhshme në lidhje me DNF, duke lehtësuar kërkimin e ardhshëm dhe të kuptuarit më të mirë të karakteristikave DNF, nëpërmjet përdorimit të instrumenteve të zakonshme për mbledhjen e të dhënave nga të gjitha burimet e mundshme të të dhënave-dhe përkufizimeve të unifikuar lidhur me çështjet DNF.

Follow-up i rasteve të DNF do të japë një pamje të gjërësisë të problemit dhe kështu një kuptim më të mirë të efektivitetit të programeve ndërhyrëse dhe parandaluese, duke i lënë kohë vendimeve korigjuese.

Dallimet mes rasteve të raportuara dhe të fshehura dhe prevalenca: Edhe sot, kudo në botë, nuk ka shumë anketime të pranuar gjerësisht në terren të popullatës së përgjithshme me kampion të zgjedhur rastësisht. Parë nga ky kënd, studimi i BECAN do të jetë një përpjekje pioniere në hartëzimin (a) të prevalencës dhe incidencës së dhunës ndaj fëmijëve abuzimit në një kampion të rastesishëm të popullatës dhe (b) ndryshimet e vërejtura në mes të rezultateve të hulumtimit me bazë popullsinë dhe rasteve të raportuara të dhunës. Kështu, një kuadër më realist do të zbulohet dhe lidhja në mes prevalencës së raportuar dhe të fshehur do të sqarohet (do të arrihet përmes Arritjeve 2 dhe 9, dhe e raportuar në Raportin përfundimtar të BE-së). Si pasojë, një numër i treguesve mund të dorëzohet në lidhje me incidencën, prevalencën dhe dallimeve socio-demografike rajonale të vërejtura në të vertete dhe abuzimit të fëmijëve në lidhje me rastet e raportuara / regjistruara (do të arrihet përmes Arritjeve 2, 4 dhe 9, dhe raportohet në Raportin Final tek BE).

BECAN CBSS përbën një përpjekje sistematike për të mbledhur të dhënat DNF nga arkivat ekzistuese dhe bazave të të dhënave të agjencive dhe strukturave të përfshira në trajtimin e rasteve DNF, të tilla si shërbimet e mbrojtjes së fëmijës, shëndetësi, shërbime gjyqësore dhe policore dhe OJQ-ve dhe në të njëjtën kohë për të krijuar hartë ekzistuese të mekanizmave të mbikqyrjes.

Qëllimi kryesor i CBSS është të masi të gjitha format DNF dhe shkallës së incidencës, përkatësisht numri i fëmijëve të keqtrajtuar në një vit të vetëm, duke përfshirë konstatimet, dyshimet, dhe rastet e padëshmuara bazuar në praktikën ekzistuese të mbikqyrjes së DNF nga një shumëllojshmëri të agjencive të lidhura në 9 vendet e Ballkanit për një periudhë kohore të caktuar.

Prevalenca e DNF ka të bëjë me matjen e numrit të njerëzve të keqtrajtuar në çdo kohë gjatë fëmijërisë së tyre. Duke pasur parasysh se grumbullimi i të dhënave do të synojë një të veçantë një periudhë 12-mujore , vlerësimi i prevalencës së DNF-ve nuk është e realizueshme dhe për këtë arsye është jashtë qëllimit të këtij studimi.

Qëllimi i dytë i studimit është krahasimi i rezultateve me ato të anketës epidemiologjike, në këtë mënyrë do të ofrohet mundësia për të testuar nëse regjistrimet jo-sistematike të rasteve DNF të (raportuar / zbuluar) në disa nga vendet pjesëmarrëse dhe survejimi më sistematik në disa të tjerë, përshkruajnë mjaftueshëm shkallën e incidencës së DNF. Një krahasim i tillë pritët të zbulojë një pamje më realiste në lidhje me dallimin mes rasteve të raportuara dhe të fshehurura në fëmijët e moshës shkollare në nivel kombëtar në nëntë vende të Ballkanit. Për këtë arsye rezultatet mund të përdoren si një "tregues" për vlerësimin e nevojave në mënyrë që të identifikojnë dobësitë potenciale të mekanizmave të mbikqyrjes ekzistuese në secilin vend, madje edhe për ata që kanë krijuar tashmë një sistem të mbikqyrjes të DNF. Konkluzionet e CBSS dhe rezultatet e krahasimit të saj me rezultatet përkatëse të studimit epidemiologjik mund të përdoren për zhvillimin e një plani strategjik në kuadër të projektit BECAN, duke sugjeruar krijimin e sistemeve monitoruese kombëtare të përhershme të DNF, në vendet ku këto sisteme nuk ekzistojnë apo për të përmirësuar sistemet tashmë në dispozicion. Për

më tepër, këto të dhëna do të veprojnë si një pikënisje për të mundësuar analizën e pyetjeve themelore rreth shkaqeve të variacionit ndërmjet dhe brenda këtyre vendeve, kulturave dhe grupeve etnike. Për më tepër, identifikimi i ndryshimeve midis studimit epidemiologjik dhe të rezultateve të CBSS në çdo vënd dhe midis vendeve të ndryshme mund të tregojë çfare mund të funksionojë më mirë në survejimin e DNF dhe të vlerësojë cilësinë e sistemeve ekzistuese të survejimit të DNF në lidhje me dobëshmërinë, thjeshtësinë, fleksibilitetin, pranueshmërinë, sensitivitetin, specificitetin, përfaqësueshmërinë, afatin kohor, dhe burimet, duke qënë se metodologji, instrumenta dhe mekanizma të ndryshëm përdoren për monitorimin e DNF.

Objektiva specifike

- Të identifikojë incidence e DNF, domethënë të mbledhë të dhëna sasioze mbi problemin duke u bazuar mbi të dhëna ekzistuese në të njëjtat zona gjeografike dhe gjatë të njëjtës periudhë kohore që do të zhvillohet studimi epidemiologjik në nëntë vende të Ballkanit.
- Të mbledhë të dhëna mbi keqtrajtimin e fëmijëve nga një sere burimesh në nivel kombëtar në çdo vend rreth karakteristikave të rasteve individuale duke përfshirë identitetin e rastit, fëmijën, incidentin, dhunuesin, kujdestarin, familjen, shtëpinë, keqtrajtime të mëparshme, agjesitë e përfshira dhe shërbimet e dhëna (shiko 'indiktorët'). Në bazë të këtij informacioni objektivi është të ndërtojë profiling e fëmijëve të keqtrajtuar dhe të famijëve të tyre, të identifikojë faktorë të ndryshëm të rrezikut dhe karakteristikat e grupeve në rrezik, të eksploroje sa i rëndë është DNF në lidhje me kohëzgjatjen dhe dëmin/lëndimin e shkaktuar dhe të përshkruajë rezultatet e hulumtimit, duke përfshirë sa raste konfirmohen, sa prej tyre vendosen në institucione, përfshirja e gjykatës dhe ndjekja penale.
- Të mbledhë të dhëna mbi karakteristika e sistemeve ekzistuese të survejimit duke krijuar një panoramë të situatës konkrete të infrastrukturave që monitorojnë DNF në vendet pjesëmarrëse në studim dhe të identifikojë ngjashmëri dhe ndryshime në metodat dhe instrumentat e përdorur. Për këtë qëllim, të dhëna do mblidhen mbi identitetin e agjesive që regjistrojnë rastet e DNF, statusin e tyre ligjor, sektorin ku punojnë, misionin e tyre, madhësinë e tyre (numri i punonjësve dhe numri i rasteve të DNF), personat që regjistrojnë rastet DNF dhe nëse janë trainuar në mënyrë specifike për t'u marrë me raste DNF, burimet e referimit, nëse ka një protokoll vlerësimi dhe pyetjeje për rastet DNF dhe nëse këto agjensi mbledhin të dhëna statistikore për DNF. Gjithashtu, të dhëna do të mblidhen mbi karakteristikat e rekordeve, pra mbi formatin (database apo arkiv) në formë elektronike apo të shkruar, periudh kohore që mbulohet nga arkivi/database, nëse ka një formë të veçantë regjistrimi për rastet DNF, lloji i rasteve të regjistruara dhe nëse ka dokumentacion shoqëruar për çdo rast.

A.3. situatë Aktuale me DNF dhe sistemin e mbrojtjes në Shqipëri

Shqipëria nuk ka një sistem qëndror të rasteve DNF të raportuara dhe as një databaza të dhënash të unifikuara; në vend të saj rastet raportohen një game agjensish të ndryshme. Raportet e mëparshme të pavarura, gjatë më shumë se 10 vjetë kohë-zgjatje-kanë raportuar vazhdimisht mungesën e legjislacionit dhe të politikave kur bie fjala tek monitorimi i DNF dhe ofrimin e shërbimeve.

"Për fat të keq, në Shqipëri nuk kemi një legjislacion për të përcaktuar se kur duhet të ndërhyjet me përjashtim të rasteve të dhunës ekstreme. Specialistët thonë se ndërhyrja e tyre bëhet e vështirë edhe për faktin se ka

mungesë të shërbimeve të specializuara për trajtimin e abuzuesit. Shërbime të tilla do të ndikojnë në parandalimin e numrit të madh të rasteve të fëmijëve të abuzuar dhe për të ulur nivelin e abuzimit.³

Shërbimet për mbrojtjen e fëmijëve në Shqipëri janë të reja dhe si të tilla fusha e shërbimeve sociale janë ballafaquar me zhvillim dhe transformim të shpejtë. Në fund të 2010 Shqipëria miratoi një ligj të ri "Për të Drejtat e Fëmijëve", i cili shumë dispozitave të reja, i kërkon agjensive të të gjitha sektorëve të shërbimeve sociale për të raportuar mbi prevalencën dhe incidencën e DNF. Sistemi i mbrojtjes së fëmijëve është aktualisht duke u zhvilluar dhe vendi nuk ka as një sistem të monitorimit të DNF as indikatorë të miratuar. Një nismë e udhëhequr nga Unicef, i financuar nga BE-ja, është aktualisht duke ndihmuar Ministrinë e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta të Shqipërisë për të zhvilluar protokolle ndër-sektoriale dhe indikatorë për monitorimin e DNF.

Një raport i financuar nga UNICEF vitin 2012 vuri në dukje se: "... (ka) pabarazi në shpërndarjen e shërbimeve në të gjithë vendin dhe është sugjeruar se CPU-të mund të jenë vendi për të filluar në drejtim të ndërtimit të kapaciteteve, duke krijuar njësi të mbrojtjes së fëmijëve në zona urbane dhe rurale. Megjithatë, ndërsa, krijimi i shërbimeve të reja (ose CPU-ve) është një fillim i mirë, ndihet nevojë për të forcuar sistemin ekzistues nëpërmjet rritjeve të kapaciteteve njerëzore dhe buxhetimit të aktiviteteve dhe shërbimeve të tyre⁴."

Shqipëria ka një popullsi shumë të re. Bazuar në rezultatet e Censusit të vitit 2011, popullsia e përgjithshme në vend është 2.831.741, e përbërë nga 50.2 për qind meshkuj dhe 49.8% femra. Përqindja e fëmijëve nga 0-14 vjeç është 26.2%, më e lartë se mesatarja e Bashkimit Europian e cila është 15.7%.⁵

Duhet të thuhet se sistemi i mbrojtjes së fëmijëve filloi si një iniciativë e organizatave jo-qeveritare nëpërmjet njësive të mbrojtjes së fëmijëve ose forma të tjera të ngjashme të organizatave dhe shërbimeve. Në fund të vitit 2010 vetëm 18 Njësi të e Mbrojtjes së Fëmijëve (CPU) funksiononin në të gjithë Shqipërinë, të mbështetur nga UNICEF-i, Terre des Homme, Save the Children, Partnerët e Fëmijëve dhe World Vision. Një Linja Kombëtare e Këshillimit të Fëmijëve (ALO 116) është duke funksionuar që nga viti 2009, duke qënë në dispozicion të fëmijëve si një shërbim 24 orë në ditë gjatë gjithë vitit. Deri në fund të vitit 2012, 62 CPU-u raportuan të funksionojë në të gjithë Shqipërinë⁶, duke përfshirë autoritet qendrore (Agjensia Kombëtare për të Drejtat e Fëmijëve). Sistemi ende është për tu kthyer në një trup të vetëm të koordinuar për mbrojtjen e fëmijëve në rrezik dhe viktima të abuzimit, të neglizhimit dhe shfrytëzimit të fëmijëve.

Sistemi i mbrojtjes së fëmijëve është pjesë e administrates së shërbimeve sociale. Me ligj çdo Komunë dhe Bashki⁷ duhet të kenë një formë të shërbimeve sociale të vendosur, të cilat duhet të sigurojnë a) ndihmë ekonomike për ata që janë në situatë ekstreme financiare dhe b) shërbime sociale për ata në nevojë. Administratorët shoqërorë janë të detyruar të identifikojnë rastet dhe të marrin vendim mbi secilin prej tyre. Në praktikë, sistemi në shumicën e rasteve ka punuar për të siguruar ndihmë ekonomike, dhe një sistem paralel, i

³ Haxhiymeri E., Kulluri E., Hazizaj A. *Violence against Children in the Family*, CRCA 2005.

⁴ "How to Improve Responsiveness of Service Providers in Identifying, Reporting and Referring Cases of Violence against Children", Albanian Center for Economic Research 2012.

⁵ Idem

⁶ National Agency for the protection of Children's Rights, list of CPU's 2012

http://www.ashmdf.al/index.php?option=com_content&view=article&id=83&Itemid=32

⁷ Forms of administrative organization in Albania. A municipality is the authority of local administration in a city/town, while the commune is the authority in a group of villages.

dyfishtë i mbrojtjes së fëmijëve është themeluar (në disa raste një i veçantë edhe për gratë mund të vërehet), e cila u reflektua edhe në Ligjin për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve⁸.

Këshilli i Ministrave miratoi disa vendime gjatë vitit 2012, ndër të tjerash vendimin për mekanizmin e referimit për mbrojtjen e fëmijëve. Mekanizmi përshkruan se si sistemi i mbrojtjes së fëmijëve do të jetë i organizuar dhe si palët përgjegjëse për koordinimin, referimin dhe menaxhimin e rasteve do të koordinohen⁹.

Shqipëria është palë nënshkruese e Konventës së OKB mbi të Drejtat e Fëmijës, që nga viti 1992 dhe ka dorëzuar dy raporte shtetërore në KDF deri tani. Nga vëzhgimet e tij të fundit, Tetorit 2012, Komiteti: "... bën thirrje palës shtetërore për të përforcuar rolin koordinues të Agjencisë Shtetërore për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve, duke siguruar se Agjencia ka status të lartë, autoritet të mjaftueshëm dhe adekuat njerëzor, teknik dhe financiarë burimet në mënyrë efektive për të koordinuar veprimet për të drejtat e fëmijëve në të gjithë sektorët e ndryshëm dhe nga kombëtare në nivelet lokale. Komiteti gjithashtu i bën thirrje palës shtetërore për racionalizimin e punës së organeve të ndryshme të të drejtave të fëmijëve dhe të sigurojë atyre me burimet e nevojshme njerëzore dhe financiare për të kryer rolin e tyre me efikasitet.

Sikurse tregon kërkimi i BECAN, dhuna ndaj fëmijëve në Shqipëri është përhapur në jetën e një numri shumë të madh të fëmijëve. Nga njëra anë shërbime të tilla si: arsimi, shërbime sociale, shëndetësia, policia, drejtësia etj, do të jenë në gjendje të faktojnë dhe të kuptojnë çështje ku DNF është prevalente në jetën e një fëmije dhe nga ana tjetër, do të jenë të përgatitur të ofrojnë shërbime të efektshme që në fund duhet të ndihmojnë jetën e një fëmije të pa dhunuar.

Siç është shpjeguar në këtë raport, aktualisht, sistemi nuk funksionon si një njësi e vetme vertikalisht dhe horizontalisht, por si njësi agjeshish horizontale, institucione dhe OJF që përpiqen të të sigurojnë një gamë të gjërë shërbimesh të kufizuara për fëmijët që i janë viktimë të dhunës. Shpesh një rast DNF lëviz nëpër sistemin deri sa zhduket prej saj. Si një mekanizëm follow-up dhe monitorimi i unifikuar i cili nuk është në harmoni me sistemin, nuk është e qartë nëse një rast është zgjidhur, harruar brenda sistemit apo është tërhequr nga ata që e raportuan fillimisht.

Në përghithësi mund të thuhet se sistemi identifikon incidencën dhe prevalecën e DNF edhe pse ajo nuk është raportuar në mënyrë efektive. Shpërndarja e jo-balancuar e Njësive për Mbrojtjen e Fëmijëve dhe shërbimeve sociale, si qeveritare ashtu dhe shërbime të OJQ-ve, ajo i ofron fëmijëve në zonat urbane mundësi më të mëdha për t'u vendosur nën mbrojtjen e këtyre shërbimeve, se sa fëmijët që jetojnë në zonat rurale, ku shume pak shërbime për mbrojtjen e fëmijëve janë themeluar.

Hulumtimi tregon se shumica e fëmijëve që kanë akses në shërbime kanë pësuar tashmë një shkallë të madhe të dhunës e formave të shumta dhe të shtrira në një kohë të gjatë. Rastet e raportuara nga ky hulumtim tregojnë gjithashtu se shumica e tyre janë raste të rënda DNF, të cilat janë evidencë që fëmijët kanë akses në shërbime kryesisht kur dhuna tashmë është rënduar apo në disa nga format e saj të këqija. Rrjedhimisht, mund të vërehet se shërbimet nuk janë në gjendje të njohin dhe të identifikojnë dhunën në fazat e hershme, por duket sikur mbeten në "pritje" të rastit të ardhshëm të raportuar.

⁸ A copy of the law can be accessed in Albanian language in this link:

http://www.ashmdf.al/index.php?option=com_content&view=article&id=75&Itemid=4

⁹ National Agency for the Protection of Children, information on Council of Ministers decisions, texts can be read in Albanian only in the link: http://www.ashmdf.al/index.php?option=com_content&view=article&id=85&Itemid=6

Shqipëria nuk ka një sistem të detyrueshëm raportimi mbi dhunën ndaj fëmijëve. Hulumtimi tregon se shumica e rasteve DNF janë të raportuara në shërbimet sociale dhe në një shkallë më të vogël në polici. Kur është fjala për drejtësi, një pjesë e vogël e rasteve mund të raportohet, që korrespondon me kohën e mbledhjes së të dhënave për këtë raport dhe kur shumë forma të dhunës kundër fëmijëve nuk janë të ndaluara me ligj. Raporti tregon se parandalimi i dhunës nuk mund të është i efektshëm në të tre nivelet e saj sistemit e mbrojtjes së fëmijëve dhe shërbime të tjera të lidhura me fëmijët. Sistemi arsimor identifikon, regjistron dhe raporton disa raste DNF, ndërsa sistemi i mbrojtjes së fëmijëve nuk ofron ndërhyrjet afatshkurtra dhe afatgjata për fëmijët dhe prindërit në të njëjtën mënyrë. Si sistemi i mirëqenies sociale është fokusuar kryesisht në ofrimin e ndihmës ekonomike, atij i mungon një vizion afatgjatë për të rritur ndërgjegjësimin e publikut në popullatën e përgjithshme mbi pasojat e dhunës ndaj fëmijëve. Sektorë të tjerë si arsimi dhe shëndetësia duhet të zbatojnë informacion dhe fushata edukimi për mënyrën se si prindërit mund të ndërtojnë marrëdhënie të shëndetshme me fëmijët, sepse ata nuk kanë njohuri mbi DNF. Kjo më tej thekson rëndësinë për krijimin, në një anë mekanizmat në vend për të identifikuar dhe raportuar DNF dhe në anën tjetër të ndryshojë sjelljen e dhunshme në një jo të dhunshme.

A.4. Nevoja e zhvillimit të sistemeve monitoruese kombëtare për DNF

Nevoja për sisteme sistematikë të survejimit të DNF është një prioritet i pranuar gjerësisht. Vlera e qendrave kombëtare të përhershëm DNF të referimit dhe të qendrave të administrimit që përfshijnë kontributin koordinues të sektorëve të ndryshme të tilla si shërbimet sociale, shëndetësisë, drejtësisë dhe policisë dhe OJQ-të gjithashtu është i njohur.ⁱ

'Survejsimi' sipas sipas përkufizimit standarde të përdorura nga OBSH "është në vazhdim, grumbullim sistematik, analizë dhe interpretimi i të dhënave shëndetësore thelbësore për planifikimin, zbatimin dhe vlerësimin e praktikës shëndetësore, të integruar ngushtë me shpërndarjen në kohë të këtyre të dhënave për ata që duhet të dinë."ⁱⁱ

Në këtë kontekst, në vitin 1996, Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara, duke marrë parasysh faktin se përhapja e formave të ndryshme të dhunës ndaj fëmijëve mbetet e panjohur në pjesën më të madhe të botës, bëri thirrje për një studim global mbi fenomenin e dhunës ndaj fëmijëve. Ndër rezultatet kryesore të studimit ishte dalja në pah e nevojës për një metodologji të përbashkët, pra të përkufizimeve, procedurave dhe mjeteve kërkimore të përbashkëta, në mënyrë që të vendosen: pika referimi dhe prioritetet për të bërë krahasim në shkallë kombëtare; zhvillimin e planeve të veprimit për parandalimin në kontekst kombëtar dhe ndërkombëtar; vlerësimin e masave parandaluese për DNF ose strategji për të trajtuar individë ose familje ku ka dhunë ndaj fëmijëve.

Duke pasur parasysh mungesën e të dhënave të vlefshme dhe të besueshme në lidhje me madhësinë e keqtrajtimit të fëmijëve, të dyja vendim-marrësit si dhe publiku në përgjithësi shpesh refuzojnë të pranojnë që DNF paraqesin një sfidë serioze në shoqëritë e tyre.^{iii,iv,v.}

Në vitin 2000, Djeddh theksoi se "sistemet e survejimit ekzistues jo gjithmonë arrijnë të kapin dhunën ndaj fëmijëve" dhe, për më tepër, se të dhënat ekzistuese mbi butësinë dhe pasojat e tjera, të tilla si paaftësi dhe implikimet socio-ekonomike, janë të pakta dhe shpesh të pabesueshëm.^{vi}

Realizime të tilla vlejnë njësoj ditët e sotme në shumicën e vendeve të Ballkanit, si metodologji të ndryshme survejimi në bazë të dispozitave të ndryshme të politikave, duke përfshirë instrumenta të ndryshëm, procese dhe burime, janë të punësuar për monitorimin e DNF nëpër Ballkan.^{vii}

Në shumë raste këto metodologji nuk janë të mjaftueshme për të siguruar një pasqyrë të besueshme të DNF dhe shpesh të çojnë në një nënvlerësim të madhësisë së problemit. Për më tepër, të dhënat në dispozicion që rezultojnë nga sistemi i survejimit kombëtar të DNF –aty ku këto sisteme mbikqyrjeje ekzistojnë–janë të fragmentuara, jo të krahasueshme dhe të papajtueshme, të përcaktojnë paragjykim dhe për këtë arsye janë të pamjaftueshme për të kontribuar zhvillimin kombëtar dhe ndërkombëtar të politikave. Përveç kësaj, krahasimi midis kulturave të ndryshme brenda të njëjtit vend është e vështirë të arrihet.

Në përgjithësi, procesi i survejimit përfshin të dhëna të ekzakta të rasteve individuale, mbledhjen e informacionit nga këto shënime, interpretimi i këtij informacioni, dhe një raport të çdo pale të interesuar të tilla si zyrtarët qeveritarë përgjegjës për politikë-bërjes në fushën e shëndetit publik, agjencitë ndërkombëtare, praktikuesit e kujdesit shëndetësor, si dhe publikun e gjerë. Survejimi mund të jetë "aktiv" ose "pasiv". Në survejimin aktive, fëmijët e dhunuar janë identifikuar përmes një shumëllojshmëri burimesh (të tilla si policia dhe raporteve gjyqësore, agjencitë e shërbimeve sociale dhe shëndetësore dhe autoriteteve arsimore), janë intervistuar dhe më pas, dhe është bërë follow-up. Ky lloj survejimi zakonisht kërkon shpenzime të mëdha në aspektin e burimeve njerëzore dhe financiare. Në mbikqyrje pasiv, informacioni përkatës është mbledhur gjatë kryerjes së detyrave të tjera rutinë.^{viii} Survejimi pasiv është zakonisht më pak i kushtueshëm në krahasim me aktivin, edhe pse thellësia e raportimit varet nga motivimi i personi që përgatit raportin. Edhe në rastet kur raporti incidentit është i detyrueshëm me ligj, shpesh mjekët nuk raportojnë të gjitha rastet për shkak të ngarkesës së tepruar ose në mënyrë për të shmangur përfshirjen e mundshme në afat-gjatë procedurave gjyqësore që shumë herë të ndjekin raportimit, veçanërisht në vendet ku ka asnjë dispozitë për një lloj të "imunitetit profesional ligjor."^{ix}

A.5. Sfidat e hasura me CBSS në Shqipëri

Hulumtimi u përball me shumë vështirësi dhe sfida gjatë zbatimit të tij. Shqipëria, në kohën kur të u mbledhën të dhënat, nuk kishte një listë të regjistruar të ofruesve të shërbimeve dhe se informacioni është qarkulluar vetëm në mesin e disa institucioneve dhe organizatave, ishte tepër e vështirë për të ndërtuar një hartë të shërbimeve dhe institucioneve. Hulumtimi përdori metoda të ndryshme për të identifikuar të gjitha institucionet dhe organizatat e mundshme, nga kontaktimi individualisht i çdo agjencie për të vizituar ambientet e atyre që kanë raportuar të kenë rastet e regjistruara të DNF gjatë vitit 2010 dhe 2011.

Siç thuhet në raportin e OBSH (2006) "aksesi dhe përdorimi i shërbimeve është në mënyrë të dukshme i shpërndarë në mënyrë të zhdrejtë në popullsi. Për këtë arsye informacioni i mbledhur nga këto shërbime nuk mund të përdoret për të matur nivelin e problemit të keqtrajtimit jovdekjeprurës të fëmijëve. Survejimi i DNF për rastet jovdekje prurëse mbështetet në rastet që janë raportuar tek autoritetet ose që janë zbuluar prej tyre dhe prandaj humb të gjitha rastet e DNF që nuk raportohen."^x

Prandaj, është e pritshme që të gjithë informacioni i mbledhur nga rastet e raportuara/zbuluara të DNF do të jetë potencialisht i kufizuar dhe jo objektiv. Survejimi i rasteve DNF është, sidoqoftë, një indikator i përshtatshëm për trendat e ofrimit dhe përdorimit të shërbimeve, po nuk mund të japë një pamje të plotë të problemit.

Agjensitë mbledhin informacion mbi aspekte të ndryshme të dhunës ndaj fëmijëve, në varësi të natyrës së përfshirje së tyre në këtë problem. Ato përfshijnë statistika mbi akuza apo hetime, verifikimin e rasteve, dhunuesit, etj. Duke qene se në shumicën e rasteve mbledhja e të dhënave të keqtrajtimit të fëmijëve nuk është standartizuar në nivele kombetare, pritet që informacioni i mbledhur do të jetë shumë i ndryshëm si midis vendeve por edhe brenda një vendi të caktuar.

Një sfidë e madhe që ekipi hulumtues u ballafaqua ishte mungesa e reagimit ndërmjet agjencive të identifikuar dhe ato që ofronin të dhëna. Nga 31 agjenci të identifikuar me një shpërndarje gjeografike në veri, Qendër dhe Jug të Shqipëri, vetem 22 agjenci janë konsideruar të pranushme dhe vetëm 7 kanë dakord për të lejuar ekipin tonë të analizonte dosjet e tyre dhe arkivën e rasteve. Në 2 raste ekipe të përbashkëta kanë punuar për regjistrimin e rasteve në Formën e Nxjerrjes.

Edhe pse disa institucione publike qendrore janë konsideruar të pranueshme për të dhënë informacion në lidhje me nxjerrjen e DNF, marrja e informacionit prej tyre ka rezultuar pothuajse e pamundur. Shumica e institucioneve qendrore të tilla si për shembull Ministria e Punëve të Brendshme, mund të ketë në regjistrat e tyre raste të DNF të raportuara, në formën e tyre aktuale është e pamundur për të nxjerrë ndonjë informacion të rëndësishëm nga databaza tilla. Informacioni i dhënë është i kufizuar dhe i pamundur për t'u përdorur për qëllimet e këtij studimi.

Në kundërshtim me mungesën e të dhënave të veçanta të vërejtura në agjensitë publike qendrore, ato lokale si CPU-të treguan se mbanin të dhëna më të besueshme mbi DNF dhe siç do të mund të shihet nga tabela më poshtë, ata janë në gjendje të identifikojnë pothuajse të gjitha format e dhunës. Megjithatë, ekipi gjeti nga vizitat në terren se sistemi i tyre i katallogimit ishte shumë i dobët, i pa organizuar mirë dhe të pa mbrojtura. Vetëm 3 agjenci dispononin një sistem të mirë-organizuar dhe të mbrojtjes së të dhënave. Asnjë nga databazat e të dhënave nuk ishte i lidhur me ndonjë sistem qendror apo lokal të raportimit të rasteve DNF. As agjensitë nuk e kishin të detyrueshëm raportimin e rasteve DNF tek shërbimet sociale lokale, vetëm atëherë kur rasti përbënte një vepër penale.

Pavarësisht këtyre kufizimeve, informacioni i marrë nga agjensitë përbën një pasqyrë të mirë të asaj se si sistemi është duke punuar në Shqipëri përpara vitit 2012, kur ndryshimet e mëdha do të kenë ndodhur. Me hyrjen në fuqi të Ligjit për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve dhe të Vendimeve të Këshillit të Ministrave, sistemi është menduar për të punuar në mënyrë më të koordinuar me rrjedhjen e informacioneve dhe koordinimin midis, të paktën, nivelit qendror dhe agjensive publike lokale për mbrojtjen e fëmijëve dhe të shërbimeve të tjera.

Sipas OBSH (2006) 'mbledhja e të dhënave mbi keqtrajtimin e fëmijëve duhet të bazohet mbi përkufizime të standartizuara dhe të pranuar në mënyrë që kategoritë të jenë uniforme dhe të dhëna të ndryshme të krahasohen në mënyrë të suksesshme.^{xi} Siç theksohet në literaturë ndërkombëtare, sidoqoftë, nuk ka consensus absolute mbi përkufizimet e keqtrajtimit të fëmijëve^{xii, xiii, xiv} dhe kjo mungesë e përkufizimeve të standartizuara është identifikuar në mënyrë të vazhdueshme si një mungesë madhore për zhvillimin e kërkimit shkencor dhe praktikeës mbi keqtrajtimin e fëmijëve..^{xv}

Përkufizimet ekzistuese ndryshojnë konsiderueshëm nga njëri-tjetri, në varësi të kontekstit ku janë formuluar (ligjor, mjekësor, social apo kulturor), specifikat e legjislacioni kombëtar (si p.sh përkufizimi i 'fëmijërisë) si dhe nga fakti që ngjarjet që përbëjnë DNF mund të ndryshojë në kohë (për shëmbull fillimisht vetë, abuzimi fizik konsiderohej si keqtrajtim, me pas u shtua abuzimi seksual dhe në një faze më të vonë abuzimi psikologjik dhe neglizhimi janë përfshirë në ngjarjet e e konsideruar DNF).

Për më tepër, situatë ndërlikohet dhe nga parimet, besimet individuale dhe perceptimi i perceptimi i i personave përgjegjës për referimin dhe regjistrimin e rasteve në lidhje me çfarë përbën një rast që duhet raportuar. Si pasojë, incidenca e keqtrajtimit të fëmijëve të raportuar tek autoritetet ndryshon në bazë të procedurave dhe përkufizimeve të përdorura. Niveli i dokumentimit të keqtrajtimit të fëmijëve ndryshon shumë midis vendeve si dhe brenda një vendi të vetëm dhe reflekton ndryshimet në normat midis shumë vendeve si dhe brenda vendit të vetem dhe reflekton ndryshimet ne normat dhe vlerat sociale, ndërkohe qe te dhenat përfaqesojnë vetem ato raste per te cilat kanë dijeni, dhe prevalence e abuzimit shkon përtej numrit të këtyre rasteve.^{xvi}

B.1. Organizimi i CBSS në Shqipëri

Statistikat kombëtare për incidencën dhe prevalencën e DNF mbështeten në burime të ndryshme të dhënash, që rrjedhin nga agjencitë qeveritare dhe jo-qeveritare dhe përfshijnë të dhënat për fëmijë dhe shërbimeve sociale dhe arkivat, por edhe të dhënat nga sektorë të tjerë të shumtë si shëndeti, të drejtësisë dhe shërbimeve policore. Prandaj, në kontekstin e BECAN CBSS në Shqipëri, ne kemi përfshirë të gjitha burimet e të 'dhënave në dispozicion', partnerë nga sektorë dhe disiplina të ndryshme.

Siç është theksuar në këtë raport, Shqipëria nuk ka një sistem të mbrojtjes së fëmijëve në vend dhe as një raportim të detyrueshëm për DNF. Kjo është raportuar dhe dokumentuar në disa raporte NAB dhe raporte të ekipit kërkimor. Sipas mendimit të hulumtuesve kjo e bëri të vështirë për të vëzhguar dhe studiuar sistemin pasi nuk ka rregulla ligjërish të detyrueshme për mënyrën se si i duhet përgjigjur rasteve DNF, ose një kombëtare mbledhja e të dhënave të sistemit ose një grup i treguesve që do të mblidhen dhe raportohen. Ekipi vuri në dukje se në momentin e përgatitjes së raportit disa forma të DNF nuk mund të ishin të ndaluar shprehimisht nga ligji.

Një tjetër ngjarje e shënuar gjatë zbatimit të CBSS ishte miratimi dhe hyrja në fuqi e Ligjit për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve. Ligji i mbron fëmijët nga çdo formë e dhunës dhe neglizhencës. Duhet thënë se miratimi i ligjit nuk ndikojnë në implementimin e WP4, në kundërshtim me atë që ajo e bëri të

lehtësuar atë. Ligji krijoi një Agjensi Kombëtare për Mbrojtjen e Fëmijëve dhe bën thirrje për krijimin e Njësave për Mbrojtjen e Fëmijëve të reja aty ku nuk ka. Në periudhën e shkrimit të këtij raporti është njoftuar se 69 Njësi të Mbrojtjes së Fëmijëve janë ngritur në 69 bashki dhe 9 njësi janë ngritur nga 12 rajone. Megjithatë gjatë vitit 2011 ligji nuk u zbatua plotësisht dhe shumë pjesë të ligjit mbeten ende për t'u zbatuar, një e madhe në lidhje me mekanizmin e referimit të fëmijëve. E njëjta situatë vazhdoi edhe në vitin 2012.

Në fillim të vitit 2010 ekipi përgatiti një listë prej 46 institucioneve dhe organizatave ku DNF mund të raportuara dhe kryhet një para-shfaqjen për të shqyrtuar nëse institucionet pranuar rastet e mund dhe regjistruar ata. Lista është përgatitur bazuar në informacionin e disponueshëm dhe agjencive listat e ofruara nga organizata të tilla si UNICEF-i dhe Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta. Në mes-2010 ftesat dhe kërkesat me disa pyetje specifike u dërguan në listën e tërë e organizatave / institucioneve. Pjesa më e madhe e përgjigjeve ishin negative me anë të telefonit ose e-mail në disa raste. Informacioni Bazuar në përgjigjet e marra, nga lista paraprake një inventar i ri u prodhuar me 31 institucionet dhe organizatat e përshtatshme. Një letër u dërgua nga Koordinatori Kombëtar dhe udhëheqësi i ekipit në të gjitha agjencive të identifikuar gjatë procesit fillestar. Shumë organizata përgjigjur në letër duke deklaruar se ata nuk mbledhin të dhëna drejtpërdrejtë, ose që të dhënat e tyre nuk janë regjistruar, ose të dhënat e tyre kishte vetëm të dhënat e pjeshme që nuk japin ndonjë informacion të detajuar mbi rastin.

Të ballafaquar me një shkallë të ulët nga agjencitë përgjigje të gjithë rajonet e vendit dhe, Ekipi CBSS Hulumtime në Shqipëri vendosi t'i qasen çështjes 1 nga 1 organizatë / institucion i vizituar ata onsite duke rregulluar një takim para vizitës. Nga ky proces vetëm 3 OJQ-të dhe institucionet 4 ranë dakord për të lejuar Studiuesit tanë në terren për të parë në arkivat e tyre dhe të ofrojnë të dhëna për CBSS, ndërsa pjesa tjetër ose kishte asnjë person në krye për të ndihmuar ekipin ose nuk mbajnë të dhëna të besueshme për të raportuar.

Në konsultim me Kombëtare Etikës Bordit u vendos se vetëm të dhënat dhe informatat e mbledhura nga 7 organizata / institucione përmes Nxjerrja Formularët që do të përdoret për hulumtime të cilat, të përfaqësuar 120 raste të fëmijëve nga e gjithë Shqipëria.

B1.1. Timeframe

Një afat kohor të rreptë u pasua për të zbatuar CBSS në Shqipëri. Ekipi nisi punën në fillim të qershorit 2010 dhe vazhdoi të punojë në mbledhjen e informacioneve dhe rasteve përmes 2011. Në mes të vitit 2011 ekipi u angazhua për të filluar informacion mbushje bazuar në agjencitë që kishte rënë dakord për të siguruar të dhëna dhe do të lejojë ekipi për të vizituar arkivat e tyre. Gjatë kësaj kohe të dhënat e agjencive të mëdha 2 janë kontrolluar. Një nga agjencitë dhënë një ngarkesë pune prej më shumë se 5000 raste, nga të cilat të paktën 500, ku lidhet me raste mund gjatë vitit 2011. Gjatë 2012 Ekipi i përfunduar vazhdimin e 4 agjencive, pas një procesi të gjatë e komunikimit. Megjithatë të gjitha procedurat e nevojshme formale janë ndjekur për të mbledhur informacion mbi MUND përfshirë mbrojtjen e të dhënave të fëmijëve.

B.1.2. Identification of Eligible Services-CBSS Data Sources

Statistikat kombëtare mbi incidencën dhe prevalencën e ANF vijnë nga burime të ndryshme të dhënash,^{xvii} nga agjensi qeveritare dhe jo qeveritare dhe përfshijnë arkivat dhe database të shërbimeve sociale dhe për fëmijët si dhe rekorde nga shumë sektorë të tjerë si shëndetësia, drejtësia dhe policia. Prandaj, në kontekstin e BECAN CBSS, është e rëndësishme të përfshihen partnerë “burime të të dhënave” nga sektorë dhe disiplina të ndryshme në varësi të situatës ekzistuese në çdo vend pjesëmarrës.^{xviii}

Metodologjia e përdorur gjatë fazës përgatitore të BECAN CBSS për të identifikuar arkivat dhe database të agjensive që mund të shërbejnë si burime të dhënash, është si vijon:

Së pari, kriteret e kërkuara të vendosura (Tabela 1) për përzgjedhjen

Tabela 1: Kriteret e përzgjedhjes për pjesëmarrjen në studimin e bazur mbi rastet

A. Zona gjeografike: Çdo organizatë / agjensi/ shërbim që

- Ndodhet në një nga 9 vendet pjesëmarrëse në BECAN (Shqipëri, Bosnje Hercegovinë, Bullgari, Kroaci, Maqedoni, Greqi, Rumani, Serbi dhe Turqi)
- Shtrirja gjeografike e rasteve të arkivit/database është e njëjtë me atë të studimit epidemiologjik (WP3)

B. Statusi ligjor

Organizatë jofitim prurëse dhe joqeveritare e orientuar drejt mirëqënies së fëmijës and që mbështet Të Drejtat e Fëmijëve **OSE**

Agjensi gjysëm publike për mirëqënien dhe/ose kujdesin e fëmijës , që merret me çështjet e ANF /Shërbimet e mbrojtjes së fëmijës (p.sh. bashkitë dhe prefekturat) **OSE**

Organizatë/Strukturë Qeveritare që i përket degëve të mëposhtme

- Shëndetësisë/Shërbimeve për fëmijët
- Autoriteteve të Drejtësisë/ Zyrës së Prokurorisë për fëmijët
- Policisë/Raportimit të abuzimit të fëmijëve tek policia
- Sistemi arsimor **OSE**

Autoritet i pavarur si Avokati i Popullit **OSE**

Universitet ose Institut Kërkimor që bën studime mbi çështjet e ANF dhe promovimin e mbrojtjes së fëmijëve

C. Misioni i Organizatës dhe karakteristikat operacionale

Ka treguar përkushtim për përmirësimin e jetëve të fëmijëve **DHE**

Vepron me ndershmëri, integritet dhe transparencë **DHE/OSE**

K treguar përkushtim për të drejtat e fëmijëve vulnerabël nëpërmjet një Politike të Mbrojtjes së Fëmijëve ose të ngjashme

D. Informacioni që kanë Organizatat

Mban të paktën një database me rastet e raportuara/zbuluara të ANF **DHE/OSE**

Mban të paktën një rekord (arkiv) me raste të raportuara/zbuluara të ANF **DHE**

Është e gatshme të japë një listë të variablave të regjistruara për çdo database dhe/ose arkiv * **D**

Është e gatshme të marrë pjesë në rrjetin BECAN

Agjensitë e identifikuara që plotësojnë kriteret e vendosura janë të listuara në një inventar të burimeve të mundshme të të dhënave për çdo vend, duke përfshirë organizata të shërbimeve sociale, shëndetësore, të drejtësisë, policisë dhe organizatave joqeveritare të interesuara në çështjet e ANF.^{xix}

Më tej, materiali informues së bashku me një ftesë ju është dërguar të gjitha agjensive të përfshira në inventarët kombëtarë për t'i informuar mbi BECAN CBSS dhe për t'i ftuar të marrin pjesë në studim duke dhënë akses në database/arkivat e tyre. Komunikim të mëtejshëm ka pasur me agjensitë që kanë pranuar për të eksploruar nëse arkivat/database të tyre mbushin kërkesat minimale për t'u përfshirë në BECAN CBSS. Ky proces u realizua nëpërmjet një pyetësoi të quajtur "Forma Përmbledhëse e Karakteristikave të Arkivave/Database ekzistuese mbi ANF" të krijuar posaçërisht për këtë qëllim. Pikat e pyetësorit janë paraqitur më poshtë (shih Tabelën 2).

Tabela 2: Forma Përmbledhëse e Karakteristikave të Arkivave/Database ekzistuese mbi ANF

1. Informacion i përgjithshëm mbi regjistrimin e ANF

2. Pasja e të dhënave

3. Informacioni mbi viktimën

4. Informacioni mbi incidentin

5. Informacioni mbi familjen

6. Informacioni mbi dhunuesin

7. Përkufizimet që organizata përdor për ANF

Vlerësimi dhe përzgjedhja e burimeve të të dhënave

Pritej që çdo burim i mundshëm i të dhënave do të kishte një sërë avantazhesh dhe mangësish në lidhje me sa i plotë dhe sa përfaqësues është informacioni që ka në dispozicion. Sipas literaturës ekzistuese, të dhënat e policisë, për shembull, mund të jenë burime të shkëlqyera informacioni për rrethana të situatave ku ka ndodhur lëndim fizik serioz, por fatkeqësisht, nuk para përmbajnë investigim dhe raportim të detajuar. Regjistrimi të traumave në shëndetësi zakonisht përmbajnë informacion të detajuar mbi gjendjen klinike të personit të lënduar por jo gjithmonë kanë informacion mbi rrethanat apo arsytet e lëndimit.^{xx} Për këtë arsye, u zhvilluan një sërë kriteresh (ku përfshihen dhe kriteret minimale që duhet të ketë një organizatë) për të vendosur se cilat database do të përfshihen në CBSS (Tabela 3).

Tabela 3. Kriteret për të dhënat, , database dhe arkivat

Kërkesat minimale për përmbajtjen e të dhënave

A. Informacion mbi viktimën

– Mosha, gjinia

B. Informacion mbi incidentin

– Lloji i ANF (abuzim fizik, seksual, psikologjik dhe neglizhim)

Disa nga database/arkivat e identifikuar në çdo vend kanë probleme në lidhje me pasjen e një aksesit të kufizuar, në varësi të çështjeve ligjore, juridiksino apo pronësie të dhënash.^{xxi} Për të vlerësuar burimet e mundshme të të dhënave dhe për të zgjedhur ato që duhen për nevojat e BECAN CBSS çdo partner ndoqi këtë proces: së pari, komunikoi me çdo agjenci me anë të letrave zyrtare ku çdo partner informoi agjencitë në vendin e vet që mbushte kërkesat për pjesëmarrje në BECAN CBSS. Më pas, këto agjenci u informuan mbi qëllimet e CBSS, pra, zhvillimin e një mjeti të gatshëm për nxjerrjen e të dhënave ekzistuese mbi ANF nga *arkivat/database* ekzistuese dhe të zhvillojë e formulojë argumente të rëndësishme për vendosjen e Sistemeve të Përhershme të Monitorimit të ANF në nivel kombëtar dhe Ballkanik.

B.1.3. Përgatitja e Instrumentave Kërkimorë Kombëtarë

Dy para-koduara forma të dhënave e nxjerrjes u përkthyen dhe u miratua në shqip për mbledhjen e të dhënave nga arkivat privilegjuar dhe / ose bazat e të dhënave, bazuar në instrumentet e njëjta të zhvilluara nga Agjencia Lead. Forma e parë synon të lehtësojë mbledhjen e informacionit në lidhje me agjencitë pjesëmarrëse në studim për vendin, si dhe arkivat e tyre / databasat. Forma e dytë nxjerrjen do të përdoren për nxjerrjen e të dhënave për secilin individ mund rast do të identifikohen në arkivat ekzistuese dhe bazave të të dhënave.

Format Nxjerrja u konsultuan me agjenci partnere pak për të parë se sa shumë informata dhe të dhëna që mund të kapur për qëllime të CBSS në Shqipëri. Shumica e agjencive të gjetur Format Nxjerrja e vështirë, sepse ata kanë kërkuar informacion të detajuar mbi shumë aspekte të rasteve mund që shumica ose agjencitë nuk mbledhin.

B.1.4. Trainimi i Ekipit Kërkimor Kombëtar

Hulumtuesit në terren që ka ndërmarrë në lidhje me nxjerrjen e të dhënave të zbuluara dhe / ose raportuar MUND raste të regjistruara tashmë në arkivat dhe / ose bazat e të dhënave e një shumëllojshmëri të agjencive të ishin profesionistë (të gjitha u diplomua nga Universiteti i Shkencave Sociale) kualifikuar me të paktën aftësitë kërkimore themelore. Hulumtuesit në terren CBSS ishin të njëjtët persona si studim epidemiologjik.

Një ekip i hulumtimit është themeluar në fazat fillestare të projektit dhe vazhdoi të jetë përgjegjës për zbatimin e përgjithshëm të WP4 deri në fund të përgatitjen dhe dorëzimin e këtij raporti. Ekipi hulumtues ishte i përbërë nga 2 udhëheqësit e ekipit dhe 4 hulumtuesit në terren.

Seminari i Trajnimit të Trajnuesve u zhvilluar në 11-12 Tetor 2010 në Cluj-Napoca, Rumani. 34 persona nga nëntë vende Ballkanike morën pjesë.

Gjatë ditës së parë të trajnimit, u prezantua një hyrje e përgjithshme e Mjetit Matës së WP4 (qasja teorike dhe çështje metodologjike) me anë të disa prezantimeve të cilat –bashkë me Protokollin e Studimit për CBSS and Libërthin e Veprimeve – gjithashtu kishin informacion mbi organizimin e seminareve të trajnimit dhe materialeve të nevojshme (i gjithë materiali i përdorur në këtë seminar gjendet në Forumin Menaxherial të BECAN). Gjithashtu, të dyja format e nxjerrjes së informacionit (për agjensitë dhe për rastet e ANF) u diskutuan me imtësi duke kontrolluar çdo varibël.

Qëllimi i këtij trajnimi ishte t'ju jepte trajnuesve njohuri të qarta dhe të kuptueshme mbi protokollin e CBSS, t'ju jepte ndihmë teknike për përdorimin e formave të nxjerrjes së informacionit si dhe udhëzime mbi përdorimin e Libërthit të Veprimeve për kodimin e të dhënave.

Dita e dytë e trajnimit ju dedikua kryesisht praktikimit të përdorimit të mjetit WP4. Procesi u fokusua në pilotimin e formave nëpërmjet një simulimi të nxjerrjes së të dhënave duke përdorur një "rast provë të ANF" dhe duke u bazuar mbi protokollin e CBSS. Përveç familjarizimit të trajnerëve me protokollin, ky proces dha mundësinë për të testuar format e nxjerrjes së informacionit, pasi të gjithë pjesëmarrësit nxorrën informacion të njëjtë nga rasti duke përdorur protokollin. Gjatë kohëzgjatjes së seminarit, u identifikuan mangësi në mjetet matëse dhe u bënë përmirësimet finale në protokoll, libërthin e studiesve dhe format para fillimit të studimit të bazuar mbi rastet.

Partnerët e trajnuar ("trajnuesit") do të organizojnë dhe zhvillojnë në vendet e tyre seminare dy ditore për të trajnuar grupe studiuësish *para* fillimit të zbatimit të nxjerrjes së informacionit nga rastet e raportuara/zbuluara të ANF.

Qëllimi i këtyre seminareve është trajnimi i grupeve kombëtare të studimit për të mundësuar nxjerrjen dhe kodimin uniform të të dhënave. Për nevojat e këtyre seminareve, u vendos të ndërtohet një libërth udhëzimesh që ka përkufizimet operacionale të termave kryesorë të protokollit të CBSS, një përshkrim të detajuar të përmbajtjes së tij dhe të përdorimit të tij për nxjerrjen, regjistrimin dhe kodimin e të dhënave. Kjo modulë e trajnimit të studiuësve gjithashtu synon të ndihmojë krijimin e një plani strategjik që do të zhvillohet nën WP6 për vendosjen e sistemeve të Përhershme të Monitorimit të ANF në vendet Ballkanike.

B.2. Procesi i Ndjekur për Mbledhjen e të Dhënave

Procesi i mbledhjes së të dhënave ndjekur një strategji të qartë. Pasi tërë ekipi është trajnuar, udhëheqësit e ekipeve filloi me shtypjen e formave nxjerrjen dhe një sistem elektronik dosjeve u krijua. Të coding e çdo forme ndjekur rregullat strikte të parashikuara në Protokollin e përgatitur për qëllime të hulumtimit WP4. Dy kodet u aplikuan për çdo formë, një përgjigje të agjencisë dhe një tjetër në përgjigje të rastit. Numri i formave Nxjerrja e bëra në dispozicion për Studiues në terren u vendosën në varësi të numrit të rasteve të raportuara mund nga çdo agjenci. Asnjë sfida të mëdha janë vërejtur gjatë procesit të implementimit. Pasi përfundoi procesi i hulumtuesit në terren janë përfshirë në përpunimin e të dhënave në SPSS, ndërsa një statisticien monitoruar procesin e afër për të shmangur çdo gabim në të dhënat e hyrjes. Pas përfundimit të këtij procesi, të dhënat janë përpunuar dhe analiza gjeneruara nga statisticien. Të dhënat janë siguruar për udhëheqësit e ekipit pas diskutimit me krahasim NAB dhe të dhëna me ekipin hulumtues WP3.

KAPITULLI C. REZULTATET CBSS NË SHQIPËRI

C.1. Përshkrimi I Shërbimeve Pjesmarrëse & Arkivat-Databazet e tyre

Duke ndjekur proceset të përshkruara në pjesën B.1.2 dhe duke marrë në konsideratë situatën në Shqipëri, një total prej 46 organizatash/shërbime për fëmijët u identifikuan në 3 zona gjeografike. Nga këto organizatash/shërbime për fëmijët 31 përmbushën kriteret e nevojshme të vëna nga CBSS në Shqipëri. Nga 22 agjensitë që u identifikuan që të merrnin pjesë në CBSS 7 konfirmuan për dhënie akses në arkivet e tyre. Në Tabelën C.1.1 gjenden shërbimet e identifikuara dhe të kualifikuara që shërbyen si burim të dhënash për CBSS.

Tabela C.1.1. Organizata/Shërbimet pjesmarrse në CBSS duke dhënë akses në by providing access to arkivat/databazat e tyre sipas rajonit gjeografik

	Total		Qëndror		Jug		Veri	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Numri Total i Agjensive të Identifikuara	46	100%	32	69.6%	8	17.4%	6	13%
Agjensitë e ftuara si burim të dhënash	31	67.4%	21	67.7%	6	19.4%	4	13%
Agjensi të përshtatshme	22	71.0%	12	54.5%	6	27.3%	4	18%
Agjensi të papërshtatshme	9	29.0%	9	100.0%	0	0.0%	0	0%
Ndanë të dhëna	7	31.8%	4	57.1%	3	42.9%	0	0%
Nuk bashkëpunuan	15	32.6%	8	53.3%	3	20.0%	4	27%
<i>Bashkëpunimi nuk u arrit për arsye praktike</i>	8	53.3%	3	37.5%	2	25.0%	3	38%
<i>Nuk kishte të dhëna</i>	3	20.0%	3	100.0%	0	0.0%	0	0%
<i>Nuk u përgjigj</i>	4	26.7%	2	50.0%	1	25.0%	1	25%
Agjensi jo papërshtatshme	9	29.0%	9	100.0%	0	0.0%	0	0%
<i>I referojnë të gjitha rastet tek shërbimet sociale</i>	7	77.8%	7	77.8%	0	0.0%	0	0%
<i>Nuk punojnë për fëmijët</i>	1	11.1%	1	14.3%	0	0.0%	0	0%
<i>Pranuan ftesën por nuk kishin raste për vitin 2010-2011</i>	1	11.1%	1	100.0%	0	0.0%	0	0%

Tabela tregon numrin total të agjensive të identifikuara për qëllimet e kërkimit (jo me anë të mostrave) duke shqyrtuar të gjitha databazet e shërbimeve që kanë lidhje me fëmijët dhe duke kontaktuar një nga një secilën agjensi për të mbledhur informacionin fillesatar për pranueshmërinë e tyre, në bazë të kriterëve të vendosura si statusi ligjor, disponueshmëria e rasteve të DNF, sistemi i përdorur për ruajtjen e të dhënave dhe aksesit në to, etj.

Si dhe mund të shihet agjensi nga pjesa Qëndrore, Jugore dhe Veriore e Shqipërisë u ftuan për të na siguruar me të dhëna, por vetëm agjensitë nga dy zona gjeografike dhanë informacione, ndërsa njëra nga ato

nuk dha informacione. Kjo mund të jetë për shkak të kërkesës për informacione të detajuara dhe për nivelin e aksesit të kërkuar në të dhënat e secilës agjensi me të cilën komunikuar.

Tabela C.1.2. Profili i Organizatave/Shërbimeve që siguruan të dhëna për CBSS

	Total		Jug		Qëndror	
	f	%	f	%	f	%
Totali CSW(ose Agjensi)						
Sektori	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Sektori Shëndetsor</i>	1	14%	0	0%	1	100%
<i>Mirqënia Sociale</i>	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Sektori Ligjor</i>	3	43%	1	33%	2	67%
<i>Rendi Publik/Policia</i>	1	14%	0	0%	1	100%
Misioni	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Parandalimi Prësor</i>	6	86%	2	33%	4	67%
<i>Parandalimi Dytësor/Mbështetje</i>	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Parandalimi Terciar/Trajtimi</i>	5	71%	2	40%	3	60%
<i>Mbështetje Ligjore</i>	5	71%	2	40%	3	60%
Zona Gjeografike	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Urbane</i>	6	86%	3	50%	3	50%
<i>Suburbanw</i>	2	33%	0	0%	2	100%
<i>Rurale</i>	3	150%	0	0%	3	100%
Politika për Ekzaminimin Rutinë	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Jo</i>	1	14%	1	100%	0	0%
<i>Po</i>	6	86%	2	33%	4	67%
Trajnim Special për DNF për Staf	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Jo</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Po, por formale</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Po</i>	7	100%	3	43%	4	57%
Disponueshmwria e tw dhwnave DNF	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Jo</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Po</i>	7	100%	3	43%	4	57%

	Total		Publike Rajonale		OJF-të	
	f	%	f	%	f	%
	Agjensi në Total	7	100%	4	57%	3
	7	100%	4	57%	3	43%
<i>Sektori Shëndetsor</i>	1	14%	0	0%	1	100%
<i>Mirqënia Sociale</i>	7	100%	4	57%	3	43%
<i>Sektori Ligjor</i>	3	43%	1	33%	2	67%
<i>Rendi Publik/Policia</i>	1	14%	1	100%	0	0%
Misioni	7	100%	4	57%	3	43%
<i>Parandalimi Prësor</i>	6	86%	3	50%	3	50%
<i>Parandalimi Dytësor/Mbështetje</i>	7	100%	4	57%	3	43%
<i>Parandalimi Terciar/Trajtimi</i>	5	71%	3	60%	2	40%
<i>Mbështetje Ligjore</i>	5	71%	3	60%	2	40%
Zona Gjeografike	7	100%	4	57%	3	43%
<i>Urbane</i>	6	86%	3	50%	3	50%
<i>Suburbanw</i>	2	29%	0	0%	2	100%
<i>Rurale</i>	3	43%	1	33%	2	67%
Politika për Ekzaminimin Rutinë	7	100%	4	57%	3	43%
<i>Jo</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Po</i>	6	86%	3	50%	3	50%
Trajnim Special për DNF për Staf	7	100%	4	57%	3	43%
<i>Jo</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Po, por formale</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Po</i>	7	100%	4	57%	3	43%
Disponueshmwria e tw dhwnave DNF	7	100%	4	57%	3	43%
<i>Jo</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Po</i>	7	100%	4	57%	3	43%

Tabela C.1.3. Karakteristikat Kryesore të Arkivave/Databazeve nga të cilat janë marrë të dhënat

	Total		Jug		Qëndror	
	F	%	f	%	f	%
Total CSË (ose Agjensi)	7	100%	3	43%	4	57%
Staf i Trajnuar për Regjistrimin e të dhënave	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Jo</i>	1	14%	0	0%	1	100%
<i>Po</i>	6	86%	3	50%	3	50%
<i>Po, por formale</i>	0	0%	0	0%	0	0%
Specializimi i Stafit që regjistron të dhënat DNF	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Punonjës Socail</i>	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Personel Shëndetësor</i>	1	14%	0	0%	1	100%
<i>Profesionistë të Shëndetit Mendor</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Profesionistë të lidhur me arsimin</i>	2	0%	0	0%	2	100%
<i>Nëpunës Policie</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Nëpunës Ligjor</i>	2	29%	0	0%	2	100%
Llojet e arkivave	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Arkiva në letra</i>	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Arkiva elektronike</i>	5	71%	2	40%	3	60%
<i>Databaza</i>	2	29%	0	0%	2	100%
Ekzistenca e formave të regjistrimit	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Jo</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Po</i>	7	100%	3	43%	4	57%
Lloji i rasteve të regjistruara në dosje	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Rastet e raportuara të DNF</i>	6	86%	2	33%	4	67%
<i>Rastete zbuluara të DNF</i>	5	71%	2	40%	3	60%
<i>Dosje Mix (përfshirë dhe raste jo-DNF)</i>	6	86%	3	50%	3	50%
Disponueshmëria e teksteve përshkruese	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Jo</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Po</i>	6	86%	2	33%	4	67%
Disponueshmëria e dokumentave të tjera	7	100%	3	43%	4	57%
<i>Jo</i>	0	0%	0	0%	0	0%
<i>Po</i>	5	71%	2	40%	3	60%

C.2. DNF incidence në Shqipëri

Tabela C.2.1. Incidence e keqtrajtimit të fëmijëve për format e DNF, moshën, gjininë dhe zonat gjeografike

	Popullata e përgjithshme per zonat e perzgjedhura ¹⁰	CAN Cases identified*					Incidence /1000 children				
		Abuzim Fizik	Abuzimi Seksual	Abuzim psikologjik	Neglizhence	Te gjitha format e DNF	Abuzim Fizik	Abuzimi Seksual	Abuzimi Psikologjik	Neglizhence	Te gjitha Formate DNF
Jugu Shqipërisë	15500	12	0	14	13	14	0.77	0.00	0.90	0.84	0.90
Meshkuj											
11	5183	5	0	6	5	6	0.96	0.00	1.16	0.96	1.16
13	5584	5	0	5	5	5	0.90	0.00	0.90	0.90	0.90
16	4733	2	0	3	3	3	0.42	0.00	0.63	0.63	0.63
Femra											
11	14057	7	1	12	10	12	0.50	0.07	0.85	0.71	0.85
11	4755	3	0	6	5	6	0.63	0.00	1.26	1.05	1.26
13	5076	1	0	1	1	1	0.20	0.00	0.20	0.20	0.20
16	4226	3	1	5	4	5	0.71	0.24	1.18	0.95	1.18
E përgjithshme	29557	19	1	26	23	26	0.64	0.03	0.88	0.78	0.88
11	9938	8	0	12	10	12	0.80	0.00	1.21	1.01	1.21
13	10660	6	0	6	6	6	0.56	0.00	0.56	0.56	0.56
16	8959	5	1	8	7	8	0.56	0.11	0.89	0.78	0.89
Qëndrore	27621	38	7	30	25	45	1.38	0.25	1.09	0.91	1.63
Meshkuj											
11	9105	13	3	14	12	17	1.43	0.33	1.54	1.32	1.87
13	9546	14	0	11	8	17	1.47	0.00	1.15	0.84	1.78
16	8970	11	4	5	5	11	1.23	0.45	0.56	0.56	1.23
Femra											
11	25041	32	20	31	26	49	1.28	0.80	1.24	1.04	1.96
11	8354	9	2	8	8	11	1.08	0.24	0.96	0.96	1.32
13	8679	9	9	8	10	15	1.04	1.04	0.92	1.15	1.73
16	8008	14	9	15	8	23	1.75	1.12	1.87	1.00	2.87
E përgjithshme	52662	70	27	61	51	94	1.33	0.51	1.16	0.97	1.78
11	17459	22	5	22	20	28	1.26	0.29	1.26	1.15	1.60
13	18225	23	9	19	18	32	1.26	0.49	1.04	0.99	1.76
16	16978	25	13	20	13	34	1.47	0.77	1.18	0.77	2.00
Totali											
Meshkuj											
11	43121	50	7	44	38	59	1.16	0.16	1.02	0.88	1.37
11	14288	18	3	20	17	23	1.26	0.21	1.40	1.19	1.61
13	15130	19	0	16	13	22	1.26	0.00	1.06	0.86	1.45
16	13703	13	4	8	8	14	0.95	0.29	0.58	0.58	1.02
Femra											
11	39098	39	21	43	36	61	1.00	0.54	1.10	0.92	1.56
11	13109	12	2	14	13	17	0.92	0.15	1.07	0.99	1.30
13	13755	10	9	9	11	16	0.73	0.65	0.65	0.80	1.16
16	12234	17	10	20	12	28	1.39	0.82	1.63	0.98	2.29
E përgjithshme	82219	89	28	87	74	120	1.08	0.34	1.06	0.90	1.46
11	27397	30	5	34	30	40	1.10	0.18	1.24	1.10	1.46
13	28885	29	9	25	24	38	1.00	0.31	0.87	0.83	1.32
16	25937	30	14	28	20	42	1.16	0.54	1.08	0.77	1.62

* Burimi: xxx Agjensi që u korespondon xxx% të agjensive të disponueshme (nëse është bërë ndonjë kampoinim mostrash për agjensitë/të dhënat llogaritë përkatëse duhet të jenë këtu)

¹⁰ Burimi: Autoriteti Kombëtar i Statistikave, 2010.

Tabela C.2.2. Statusi i DNF i vërtetuar për fëmijët 11,13, & 16 vjeç, për format e keqtrajtimit dhe të zonave gjeografike (për vitet 2010-2011)

	Nr. rastet	Të vërtetuara		Treguan		Të pa vërtetuara		Në vazhdimësi		Të pa specifikuar/tjetër	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Jug-Total	26										
Abuzim Fizik	19	17	89.5	2	10.5	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Abuzim Seksual	1	0	0.0	1	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Abuzim Psikologjik	26	23	88.5	2	7.7	0	0.0	0	0.0	1	3.8
Neglizhim	23	23	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Qëndror-Total	94										
Abuzim Fizik	70	36	51.4	17	24.3	16	22.9	0	0.0	1	1.4
Abuzim Seksual	27	11	40.7	10	37.0	3	11.1	0	0.0	3	11.1
Abuzim Psikologjik	61	27	44.3	21	34.4	5	8.2	0	0.0	8	13.1
Neglizhim	51	40	78.4	4	7.8	4	7.8	0	0.0	3	5.9
E përgjithshme-Total	120										
Abuzim Fizik	89	53	59.6	19	21.3	16	18.0	0	0	1	1.1
Abuzim Seksual	28	11	39.3	11	39.3	3	10.7	0	0	3	10.7
Abuzim Psikologjik	87	50	57.5	23.0	26.4	5.0	5.7	0.0	0.0	9.0	10.3
Neglizhim	74	63	85.1	4	5.4	4	5.4	0	0	3	4.1

*Sipas Agjensive që ofruan informacionet për keqtrajtimet

** Në disa raste shumë forma të DNF u identifikuan; prandaj shuma e rasteve të DNF është më e madhe se shuma e rasteve

C.2.1. Cënueshmëria e fëmijëve ndaj DNF dhe Rasteve Specifike të Keqtrajtimit

Tabela C.2.1.1 Foramt e vetme kundër formave të shumfishta të abuzimit për moshën, gjininë dhe zonën gjeografike

	Total Rasteve DNF		Format Vetme vs. Shumëfishta të DNF				Forma individuale tw DNF							
			Foram të vetme		Forma të shumfishta		Abuzimi Fizik		Abuzimi Seksual		Abuzimi Psikologjik		Neglizhim	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Jug-Total	26	100.0	1	100.0	25	100.0	19	100.0	1	100.0	26	100.0	23	100.0
<i>meshkuj</i> 11	6	23.1	0	0.0	6	24.0	5	26.3	0	0.0	6	23.1	5	21.7
13	5	19.2	0	0.0	5	20.0	5	26.3	0	0.0	5	19.2	5	21.7
16	3	11.5	0	0.0	3	12.0	2	10.5	0	0.0	3	11.5	3	13.0
subtotal	14	53.8	0	0.0	14	56.0	12	63.2	0	0.0	14	53.8	13	56.5
<i>femra</i> 11	6	23.1	1	100.0	5	20.0	3	15.8	0	0.0	6	23.1	5	21.7
13	1	3.8	0	0.0	1	4.0	1	5.3	0	0.0	1	3.8	1	4.3
16	5	19.2	0	0.0	5	20.0	3	15.8	1	100.0	5	19.2	4	17.4
subtotal	12	46.2	1	100.0	11	44.0	7	36.8	1	100.0	12	46.2	10	43.5
Qëndror-Total	94	100.0	32	100.0	62	100.0	70	100.0	27	100.0	61	100.0	51	100.0
<i>meshkuj</i> 11	17	18.1	3	9.4	14	22.6	13	18.6	3	11.1	14	23.0	12	23.5
13	17	18.1	6	18.8	11	17.7	14	20.0	0	0.0	11	18.0	8	15.7
16	11	11.7	6	18.8	5	8.1	11	15.7	4	14.8	5	8.2	5	9.8
subtotal	45	47.9	15	46.9	30	48.4	38	54.3	7	25.9	30	49.2	25	49.0
<i>femra</i> 11	11	11.7	3	9.4	8	12.9	9	12.9	2	7.4	8	13.1	8	15.7
13	15	16.0	6	18.8	9	14.5	9	12.9	9	33.3	8	13.1	10	19.6
16	23	24.5	8	25.0	15	24.2	14	20.0	9	33.3	15	24.6	8	15.7
subtotal	49	52.1	17	53.1	32	51.6	32	45.7	20	74.1	31	50.8	26	51.0
Të gjitha zonat-Total	120	100.0	33	100.0	87	100.0	89	100.0	28	100.0	87	100.0	74	100.0
<i>male</i> 11	23	19.2	3	9.1	20	23.0	18	20.2	3	10.7	20	23.0	17	23.0
13	22	18.3	6	18.2	16	18.4	19	21.3	0	0.0	16	18.4	13	17.6
16	14	11.7	6	18.2	8	9.2	13	14.6	4	14.3	8	9.2	8	10.8
subtotal	59	49.2	15	45.5	44	50.6	50	56.2	7	25.0	44	50.6	38	51.4
<i>female</i> 11	17	14.2	4	12.1	13	14.9	12	13.5	2	7.1	14	16.1	13	17.6
13	16	13.3	6	18.2	10	11.5	10	11.2	9	32.1	9	10.3	11	14.9
16	28	23.3	8	24.2	20	23.0	17	19.1	10	35.7	20	23.0	12	16.2
Subtotal	61	50.8	18	54.5	43	49.4	39	43.8	21	75.0	43	49.4	36	48.6

Tabela C.2.1.2 Abuzimi fizik (n=89): Lloje specifike te abuzimit fizik, dëmtimet e pësura dhe rëndesa e dëmtimeve të pësura për gjininë dhe moshën (për vitet 2010-2011)

	Meshkuj				Femra				Total			
	11	13	16	All	11	13	16	All	11	13	16	All
Total i Rasteve DNF	23	22	14	59	17	16	28	61	40	38	42	120
Total i rasteve të abuzimit fizik të identifikuar	18	19	13	50	12	10	17	39	30	29	30	89
Llojet e abuzimit fizik- Të paspecifikuara	0	2	0	2	0	0	2	2	0	2	2	4
Llojet e abuzimit fizik - Të specifikuar	15	15	15	45	15	15	15	45	30	30	30	90
Shuplakë	9	3	6	18	5	5	6	16	14	8	12	34
Shuplakë/Rrahje	14	12	11	37	8	8	12	28	22	20	23	65
"Rrahje"	14	7	7	28	8	7	7	22	22	14	14	50
Shtyrje/Shkelmim/Hedhje	16	11	13	40	10	9	14	33	26	20	27	73
Goditje me Send	11	2	6	19	7	8	8	23	18	10	14	42
Kapje/Sgkundje	11	6	6	23	7	5	4	16	18	11	10	39
Gjuajtje në Kokë	13	8	8	29	9	5	8	22	22	13	16	51
Shkulje Flokësh	5	2	1	8	6	5	5	16	11	7	6	24
Tërheqje veshi	9	6	5	20	3	5	2	10	12	11	7	30
Kyçje brenda	2	2	1	5	4	4	3	11	6	6	4	16
Mbajtje në një pozicion të lodhshëm	5	1	0	6	3	4	3	10	8	5	3	16
Pickim	1	1	0	2	2	1	1	4	3	2	1	6
Kërcënim me thikë ose armë	2	1	0	3	2	2	2	6	4	3	2	9
Djegje	0	1	0	1	1	1	1	3	1	2	1	4
Lidhje duarsh ose mbas diçkaje	1	1	0	2	3	3	2	8	4	4	2	10
Mbytje/Marrje fryme/Shtrengim qafe	0	1	0	1	1	1	2	4	1	2	2	5
Goditje me thikë/qëllim me armë zjarri	0	1	0	1	1	1	0	2	1	2	0	3
rrahje	0	1	0	1	0	4	1	5	0	5	1	6
Dhënie me zor të gjërave djegëse	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Gjendja e plagosjes-E paspecifikuara	5	4	4	13	4	2	9	15	9	6	13	28
Gjendja e plagosjes – E specifikuar	11	11	9	31	8	7	5	20	19	18	14	51
S'ka plagë	2	4	0	6	0	1	3	4	2	5	3	10
Të vogla	2	2	2	6	1	0	0	1	3	2	2	7
Të mesme	7	6	7	20	3	5	2	10	10	11	9	30
Të rënda	6	4	4	14	6	3	3	12	12	7	7	26
Kërcënim për jetën	1	1	0	2	2	1	0	3	3	2	0	5
Natyrë e plagws- E paspecifikuara	7	7	4	15	4	3	6	14	11	6	12	29
Natyrë e plagws - E specifikuar	9	11	9	29	8	7	6	21	17	18	15	50
Nxirje	8	7	8	23	7	7	4	18	15	14	12	41
Prerje/Kafshime/Plagë të hapura	6	3	5	14	2	5	3	10	8	8	8	24
Djegje	0	1	0	1	0	1	1	2	0	2	1	3
Fraktura	3	0	2	5	2	0	1	3	5	0	3	8
Dëmtime në Organe	0	1	0	1	1	1	0	2	1	2	0	3
Traumë	0	1	0	1	0	1	0	1	0	2	0	2
Ndrydhje	2	1	1	4	3	2	2	7	5	3	3	11

Tabela C.2.1.3 Abuzimi Seksual (n=28): Raste specifike të abuzimit seksual për gjini dhe moshë (për vitet 2010-2011)

n	Meshkuj				Femra				Total			
	11	13	16	All	11	13	16	All	11	13	16	All
Total i Rasteve DNF të identifikuar	23	22	14	59	17	16	28	61	40	38	42	120
Total i rasteve të abuzimit seksual të identifikuar	3	0	4	7	2	9	10	21	5	9	14	28
Llojet e abuzimit seksual- Të paspecifikuara	1	0	1	2	0	1	1	2	1	1	2	4
Llojet e abuzimit seksual- Të specifikuar	2	0	3	5	2	8	9	19	4	8	12	24
Akt Seksual i përfunduar	1	0	1	2	0	6	6	12	1	6	7	14
Akt seksual i tentuar	0	0	2	2	0	5	5	10	0	5	7	12
Prekje Gjenitalesh	1	0	2	3	1	5	3	9	2	5	5	12
Shikim/Tregim gjenitalesh	1	0	2	3	1	5	4	10	2	5	6	13
Shfrytëzim seksual	0	0	2	2	0	5	3	8	0	5	5	10
Ngacmim seksual	1	0	2	3	1	5	5	11	2	5	7	14
Vojerism	1	0	0	1	2	5	3	10	3	5	3	11

%	Male				Female				Total			
	11	13	16	All	11	13	16	All	11	13	16	All
Total CAN cases identified (n)	23	22	14	59	17	16	28	61	40	38	42	120
Total Sexual abuse cases identified (n)	3	0	4	7	2	9	10	21	5	9	14	28
Type of Sexual abuse-Unspecified	33.3	0	25.0	28.6	0.0	11.1	10.0	9.5	20.0	11.1	14.3	14.3
Type of Sexual abuse-Specified	66.7	0	75.0	71.4	0	88.9	90.0	90.5	80.0	88.9	85.7	85.7
Completed sexual activity	33.3	0	25.0	28.6	0.0	66.7	60.0	57.1	20.0	66.7	50.0	50.0
Attempted sexual activity	0.0	0	50.0	28.6	0.0	55.6	50.0	47.6	0.0	55.6	50.0	42.9
Touching/fondling genitals	33.3	0	50.0	42.9	50.0	55.6	30.0	42.9	40.0	55.6	35.7	42.9
Adult exposing genitals to child	33.3	0	50.0	42.9	50.0	55.6	40.0	47.6	40.0	55.6	42.9	46.4
Sexual exploitation	0.0	0	50.0	28.6	0.0	55.6	30.0	38.1	0.0	55.6	35.7	35.7
Sexual harassment	33.3	0	50.0	42.9	50.0	55.6	50.0	52.4	40.0	55.6	50.0	50.0
Voyeurism	33.3	0	0.0	14.3	0	55.6	30.0	47.6	60.0	55.6	21.4	39.3

Tabela C.2.1.4 Abuzimi Psikologjik (n=87): Llojet specifike të rasteve të abuzimit psikologjik për gjini, moshë dhe zona gjeografike (për vitet 2010-2011)

n	Meshkuj				Femra				Total			
	11	13	16	All	11	13	16	All	11	13	16	All
Total i Rasteve DNF të identifikuar	23	22	14	59	17	16	28	61	40	38	42	120
Total i rasteve të abuzimit psikologjik të identifikuar	20	16	8	44	14	9	20	43	34	25	28	87
Llojet e abuzimit psikologjik- Të paspecifikuara	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Llojet e abuzimit psikologjik- Të specifikuar	20	16	8	44	14	9	20	43	34	25	28	87
Refuzim nwpwmjet abuzimit verbal	16	4	3	23	9	7	16	32	25	11	19	55
Izolim	9	4	3	16	7	7	10	24	16	11	13	40
Injorim	13	5	3	21	11	9	15	35	24	14	18	56
Korrupitim	3	5	0	8	2	4	3	9	5	9	3	17
Shfrytëzim	11	9	7	27	7	7	4	18	18	16	11	45
Terrorizim	6	2	3	11	4	1	2	7	10	3	5	18
Ekspozim ndaj dhunës në familje	9	8	5	22	9	6	7	22	18	14	12	44

%	Male				Female				Total			
	11	13	16	All	11	13	16	All	11	13	16	All
Total i Rasteve DNF të identifikuar	23	22	14	59	17	16	28	61	40	38	42	120
Total i rasteve të abuzimit psikologjik të identifikuar	20	16	8	44	14	9	20	43	34	25	28	87
Llojet e abuzimit psikologjik- Të paspecifikuara	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Llojet e abuzimit psikologjik- Të specifikuar	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Refuzim nwpwmjet abuzimit verbal	80.0	25.0	37.5	52.3	64.3	77.8	80.0	74.4	73.5	44.0	67.9	63.2
Izolim	45.0	25.0	37.5	36.4	50.0	77.8	50.0	55.8	47.1	44.0	46.4	46.0
Injorim	65.0	31.3	37.5	47.7	78.6	100.0	75.0	81.4	70.6	56.0	64.3	64.4
Korrupitim	15.0	31.3	0.0	18.2	14.3	44.4	15.0	20.9	14.7	36.0	10.7	19.5
Shfrytëzim	55.0	56.3	87.5	61.4	50.0	77.8	20.0	41.9	52.9	64.0	39.3	51.7
Terrorizim	30.0	12.5	37.5	25.0	28.6	11.1	10.0	16.3	29.4	12.0	17.9	20.7
Ekspozim ndaj dhunës në familje	45.0	50.0	62.5	50.0	64.3	66.7	35.0	51.2	52.9	56.0	42.9	50.6

Tabela C.2.1.5 Neglizhim (n=74): Lloje specifike të neglizhimit për moshë, gjini dhe zona gjeografike(për vitet 2010-2011)

n	Meshkuj				Femra				Total			
	11	13	16	All	11	13	16	All	11	13	16	All
Total i Rasteve DNF të identifikuar	23	22	14	59	17	16	28	61	40	38	42	120
Total i rasteve të neglizhimit të identifikuar	17	13	8	38	13	11	12	36	30	24	20	74
Llojet e neglizhimit- Të paspecifikuara	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Llojet e neglizhimit- Të specifikuar	17	13	8	38	13	11	12	36	30	24	20	74
Neglizhim fizik	14	8	8	30	12	8	9	29	26	16	17	59
Neglizhim Mjekesor	14	8	5	27	10	7	7	24	24	15	12	51
Neglizhim edukues	12	10	7	29	11	9	8	28	23	19	15	57
Shfrytëzim Ekonomik	9	9	7	25	6	5	5	16	15	14	12	41
Mungesë mbikqyrjeje/mbrojtjeje nga dëmtimi fizik	12	8	8	28	10	6	7	23	22	14	15	51
Mungesë mbrojtjeje nga abuzimi seksual	5	2	4	11	6	6	6	18	11	8	10	29
Mosdhënia e trajtimit për problem psikologjike	13	3	4	20	7	8	9	24	20	11	13	44
Lejimi i aktivitetit kriminal	5	4	7	16	2	4	3	9	7	8	10	25
Braktisje/refuzim kujdestarie	8	5	1	14	5	6	4	15	13	11	5	29

Tabela C.2.1.6 Format e vetme dhe të shumëfishta të abuzimit (n=120) për moshë, gjini dhe zona gjeografike(për vitet 2010-2011)

	Meshkuj				Femra				Total			
	11	13	16	All	11	13	16	All	11	13	16	All
Total i rasteve	23	22	14	59	17	16	28	61	40	38	42	120
Format e vetme te DNF	3	6	6	15	4	6	8	18	7	12	14	33
Abuzim fizik	2	3	6	11	2	1	1	4	4	4	7	15
Abuzim seksual	0	0	0	0	0	3	4	7	0	3	4	7
Abuzim psikologjik	0	1	0	1	1	0	3	4	1	1	3	5
Neglizhim	1	2	0	3	1	2	0	3	2	4	0	6
Forma të shumëfishta të DNF	20	16	8	44	13	10	20	43	33	26	28	87
Fizik & Seksual	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	2	2
Fizik & Psikologjik	3	5	0	8	1	0	7	8	4	5	7	16
Fizik & Neglizhim	0	1	0	1	0	1	2	3	0	2	2	4
Seksual & Psikologjik	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	2
Seksual & Neglizhim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Psikologjik & N	3	0	0	3	3	0	4	7	6	0	4	10
Fizik, Seksual & Psikologjik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fizik, Seksual & Neglizhim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fizik, Psikologjik & Neglizhim	11	10	3	24	7	3	1	11	18	13	4	35
Seksual, Fizik & Neglizhim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fizik, Seksual, Psikologjik & Neglizhim	2	0	4	6	2	5	5	12	4	5	9	18

C.2.2. Fëmijë-Karakteristikat e viktimave DNF

Tabela C.2.2.1 Fëmijë-DNF karakteristikat e viktimave të DNF për moshë dhe gjini

	Të gjitha format e keqtrajtimit (n=278)											
	Meshkuj				Femra				Total			
	11	13	16	All	11	13	16	All	11	13	16	All
Numri Total I fëmijëve- viktimave (n)	23	22	14	59	17	16	28	61	40	38	42	120
Niveli arsimor												
I paspecifikuara	1	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	2
Nuk shkojnë në shkollë	5	1	2	8	4	3	2	9	9	4	4	17
Kanë lënë	4	5	7	16	3	4	6	13	7	9	13	29
Shkon në shkollë	13	16	5	34	10	9	19	38	23	25	24	72
Punësimi												
I paspecifikuara	0	0	1	1	0	0	4	4	0	0	5	5
Nuk punon	13	17	6	36	9	7	15	31	22	24	21	67
Punon pa pagesë	10	5	6	21	8	9	9	26	18	14	15	47
Punon me pagesë	0	0	1	1	0	0	4	4	0	0	5	5
Probleme me shkollën												
I paspecifikuara	11	8	10	29	7	6	12	25	18	14	22	54
Nuk ka	3	6	2	11	6	6	9	21	9	12	11	32
Vështirësi në të nxënë	5	4	0	9	3	1	3	7	8	5	3	16
Klasa edukimi speciale	1	1	0	2	0	0	0	0	1	1	0	2
Mungesa të vazhdueshme	7	8	2	17	1	3	7	11	8	11	9	28
Probleme të sjelljes												
I paspecifikuara	3	2	2	7	2	0	3	5	5	2	5	12
Nuk ka	2	6	3	11	6	6	13	25	8	12	16	36
Probleme në shkollë	8	6	1	15	3	1	4	8	11	7	5	23
Probleme në shtëpi	15	9	8	32	8	8	9	25	23	17	17	57
Violent behaviour	10	8	5	23	5	4	4	13	15	12	9	36
Bullying (aggression ndaj të tjerëve)	3	1	2	6	1	0	2	3	4	1	4	9
Vetë-dëmtim	5	2	1	8	3	5	4	12	8	7	5	20
Largim nga Shtëpia	7	6	6	19	4	6	8	18	11	12	14	37
Përfshirje në shoqëri problematike	8	8	8	24	4	6	6	16	12	14	14	40
Sjellje seksuale të papërshtatshme	0	1	0	1	1	3	3	7	1	4	3	8
Përfshirje kriminale	3	6	3	12	2	2	2	6	5	8	5	18
Abuzim i substancave												
I paspecifikuara	0	4	1	5	0	0	4	4	0	4	5	9
Nuk ka	16	13	8	37	15	12	21	48	31	25	29	85
Përdorim droge	2	2	4	8	1	2	2	5	3	4	6	13
Përdorim alkoli	1	1	1	3	1	2	2	5	2	3	3	8
Paaftësi të diagnostikuara												
I paspecifikuara	4	6	2	12	2	3	5	10	6	9	7	22
Nuk ka	10	10	10	30	10	9	16	35	20	19	26	65
Paaftësi fizike	8	6	2	16	4	4	5	13	12	10	7	29
Vështirësi shikimi, dëgjimi, të foluri	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	2	2
Funksionim jo i mirë mendor	0	2	0	2	1	1	1	3	1	3	1	5
Çregullim psikiatrik	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1

Tabela C.2.2.2 Fëmijë- karakteristikat e viktimave të abuzimit fizik

	Abuzimi Fizik (n=89)											
	Meshkuj				Femra				Total			
	11	13	16	All	11	13	16	All	11	13	16	All
Numri Total I rasteve të abuzimit fizik-viktimave (n)	18	19	13	50	12	10	17	39	30	29	30	89
Niveli arsimor												
I paspecifikuara	1	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	2
Nuk shkojnë në shkollë	5	1	2	8	4	3	2	9	9	4	4	17
Kanë lënë	3	3	6	12	3	3	4	10	6	6	10	22
Shkon në shkollë	9	15	5	29	5	4	10	19	14	19	15	48
Punësimi												
I paspecifikuara	0	0	1	1	0	0	2	2	0	0	3	3
Nuk punon	10	15	5	30	6	2	8	16	16	17	13	46
Punon pa pagesë	8	4	6	18	6	8	7	21	14	12	13	39
Punon me pagesë	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1
Probleme me shkollwn												
I paspecifikuara	10	6	9	25	7	5	10	22	17	11	19	47
Nuk ka	2	5	2	9	4	2	4	10	6	7	6	19
Vështirësi në të nxënë	3	4	0	7	0	1	2	3	3	5	2	10
Klasa edukimi sepciale	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Mungesa të vazhdueshme	5	8	2	15	1	2	3	6	6	10	5	21
Probleme tw sjelljes												
I paspecifikuara	3	2	2	7	1	0	2	3	4	2	4	10
Nuk ka	0	5	3	8	4	2	6	12	4	7	9	20
Probleme nw shkollw	6	6	1	13	2	1	1	4	8	7	2	17
Probleme nw shtwpi	12	7	8	27	7	6	6	19	19	13	14	46
Violent behaviour	8	7	4	19	5	4	3	12	13	11	7	31
Bullying (aggression ndaj të tjerëve)	2	1	2	5	1	0	1	2	3	1	3	7
Vetë-dëmtim	5	2	1	8	2	5	4	11	7	7	5	19
Largim nga Shtëpia	6	5	6	17	4	6	7	17	10	11	13	34
Përfshirje në shoqëri problematike	7	6	7	20	4	5	4	13	11	11	11	33
Sjelle seksuale të papërshtatshme	0	1	0	1	1	2	3	6	1	3	3	7
Përfshirje kriminale	3	5	2	10	2	2	1	5	5	7	3	15
Abuzim suvstancash												
I paspecifikuara	0	3	0	3	0	0	3	3	0	3	3	6
Nuk ka	13	12	8	33	10	6	11	27	23	18	19	60
Përdorim droge	3	1	4	8	1	2	2	5	4	3	6	13
Përdorim alkoli	1	1	1	3	1	2	2	5	2	3	3	8
Paafësi të diagnostikuara												
I paspecifikuara	4	6	2	12	1	2	2	5	5	8	4	17
Nuk ka	6	9	9	24	8	4	10	22	14	13	19	46
Pafatësi fizike	7	4	2	13	3	4	3	10	10	8	5	23
Vështirësi shikimi, dëgjimi, të foluri	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	2	2
Funksionim jo I mirë mendor	0	2	0	2	0	1	1	2	0	3	1	4
Çregullim psikiatrik	0	0	0	0	0	1	1	2	0	1	1	2

Tabela C.2.2.3 Fëmijë- karakteristikat e viktimave të abuzimit fseksual

	Abuzimi Seksual (n=28)											
	Meshkuj				Femra				Total			
	11	13	16	All	11	13	16	All	11	13	16	All
Numri Total I rasteve të abuzimit seksual	3	0	4	7	2	9	10	21	5	9	14	28
Niveli arsimor												
I paspecifikuara	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nuk shkojnë në shkollë	1	0	1	2	2	3	2	7	3	3	3	9
Kanë lënë	0	0	3	3	0	2	4	6	0	2	7	9
Shkon në shkollë	2	0	0	2	0	4	4	8	2	4	4	10
Punësimi												
I paspecifikuara	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1
Nuk punon	2	0	1	3	0	3	4	7	2	3	5	10
Punon pa pagesë	1	0	3	4	2	6	5	13	3	6	8	17
Punon me pagesë	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Probleme me shkollwn												
I paspecifikuara	1	0	4	5	2	4	7	13	3	4	11	18
Nuk ka	0	0	0	0	0	4	2	6	0	4	2	6
Vështirësi në të nxënë	1	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	2
Klasa edukimi sepciale	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Mungesa të vazhdueshme	0	0	0	0	0	1	1	2	0	1	1	2
Probleme tw sjelljes												
I paspecifikuara	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1
Nuk ka	0	0	0	0	0	3	3	6	0	3	3	6
Probleme nw shkollw	1	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	2
Probleme nw shtwpi	3	0	4	7	2	6	5	13	5	6	9	20
Violent behaviour	3	0	1	4	1	3	2	6	4	3	3	10
Bullying (aggression ndaj të tjerëve)	1	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	2
Vetë-dëmtim	1	0	1	2	2	4	3	9	3	4	4	11
Largim nga Shtëpia	1	0	4	5	2	5	4	11	3	5	8	16
Përfshirje në shoqëri problematike	1	0	4	5	2	6	3	11	3	6	7	16
Sjellje seksuale të papërshtatshme	0	0	0	0	0	3	3	6	0	3	3	6
Përfshirje kriminale	1	0	1	2	2	2	1	5	3	2	2	7
Abuzim suvstancash												
I paspecifikuara	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	2	2
Nuk ka	2	0	1	3	0	5	5	10	2	5	6	13
Përdorim droge	1	0	2	3	1	2	2	5	2	2	4	8
Përdorim alkoli	1	0	1	2	1	2	2	5	2	2	3	7
Paftësi të diagnostikuara												
I paspecifikuara	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	2	2
Nuk ka	2	0	1	3	0	5	5	10	2	5	6	13
Pafatësi fizike	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vështirësi shikimi, dëgjimi, të foluri	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	2	2
Funksionim jo I mirë mendor	0	0	0	0	0	1	1	2	0	1	1	2
Çregullim psikiatrik	0	0	0	0	0	1	1	s	0	1	1	2

Tabela C.2.2.4 Fëmijë- karakteristikat e viktimave të abuzimit psikologjik

	Abuzimi Psikologjik (n=87)											
	Meshkuj				Femra				Total			
	11	13	16	All	11	13	16	All	11	13	16	All
Numri Total I rasteve të abuzimit psikologjik	20	16	8	44	14	9	20	43	34	25	28	87
Niveli arsimor												
I paspecifikuara	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Nuk shkojnë në shkollë	5	1	1	7	4	3	1	8	9	4	2	15
Kanë lënë	3	3	6	12	3	2	5	10	6	5	11	22
Shkon në shkollë	11	12	1	24	7	4	14	25	18	16	15	49
Punësimi												
I paspecifikuara	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	2	2
Nuk punon	10	12	4	26	7	2	11	20	17	14	15	46
Punon pa pagesë	10	4	4	18	7	7	7	21	17	11	11	39
Punon me pagesë	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Probleme me shkollwn												
I paspecifikuara	9	6	7	22	7	4	7	18	16	10	14	40
Nuk ka	3	2	0	5	4	1	6	11	7	3	6	16
Vështirësi në të nxënë	5	4	0	9	2	1	3	6	7	5	3	15
Klasa edukimi speciale	1	1	0	2	0	0	0	0	1	1	0	2
Mungesa të vazhdueshme	6	8	1	15	1	3	7	11	7	11	8	26
Probleme tw sjelljes												
I paspecifikuara	1	2	0	3	1	0	1	2	2	2	1	5
Nuk ka	1	2	0	3	5	1	8	14	6	3	8	17
Probleme nw shkollw	8	6	1	15	2	1	4	7	10	7	5	22
Probleme nw shtwpi	15	8	7	30	8	7	9	24	23	15	16	54
Violent behaviour	10	8	4	22	5	4	4	13	15	12	8	35
Bullying (aggression ndaj të tjerëve)	3	1	2	6	1	0	2	3	4	1	4	9
Vetë-dëmtim	5	2	1	8	3	5	4	12	8	7	5	20
Largim nga Shtëpia	7	6	6	19	4	6	8	18	11	12	14	37
Përfshirje në shoqëri problematike	8	7	8	23	4	6	6	16	12	13	14	39
Sjellje seksuale të papërshtatshme	0	0	0	0	1	3	3	7	1	3	3	7
Përfshirje kriminale	3	6	3	12	2	2	2	6	5	8	5	18
Abuzim suvstancash												
I paspecifikuara	0	4	1	5	0	0	0	0	0	4	1	5
Nuk ka	13	9	2	24	12	5	17	34	25	14	19	58
Përdorim droge	3	1	4	8	1	2	2	5	4	3	6	13
Përdorim alkoli	1	1	1	3	1	2	2	5	2	3	3	8
Paafësi të diagnostikuara												
I paspecifikuara	2	3	0	5	1	0	1	2	3	3	1	7
Nuk ka	9	10	6	25	8	5	12	25	17	15	18	50
Pafatësi fizike	8	3	2	13	4	4	5	13	12	7	7	26
Vështirësi shikimi, dëgjimi, të foluri	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	2	2
Funksionim jo I mirë mendor	0	2	0	2	1	1	1	3	1	3	1	5
Çregullim psikiatrik	0	0	0	0	0	1	1	2	0	1	1	2

Tabela C.2.2.5 Fëmijë- karakteristikat e viktimave të neglizhimit

	Neglizhim (n=74)											
	Meshkuj				Femra				Total			
	11	13	16	All	11	13	16	All	11	13	16	All
Numri Total I rasteve të neglizhimit	17	13	8	38	13	11	12	36	30	24	20	74
Niveli arsimor												
I paspecifikuar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nuk shkojnë në shkollë	5	1	1	7	4	3	1	8	9	4	2	15
Kanë lënë	3	4	6	13	3	4	3	10	6	8	9	23
Shkon në shkollë	9	8	1	18	6	4	8	18	15	12	9	36
Punësimi												
I paspecifikuar	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1
Nuk punon	9	8	4	21	5	3	7	15	14	11	11	36
Punon pa pagesë	8	5	4	17	8	8	4	20	16	13	8	37
Punon me pagesë	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Probleme me shkollwn												
I paspecifikuar	8	5	7	20	7	6	5	18	15	11	12	38
Nuk ka	3	1	0	4	2	2	2	6	5	3	2	10
Vështirësi në të nxënë	5	3	0	8	3	1	3	7	8	4	3	15
Klasa edukimi sepçiale	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Mungesa të vazhdueshme	5	7	1	13	1	2	5	8	6	9	6	21
Probleme tw sjelljes												
I paspecifikuar	1	0	0	1	1	0	1	2	2	0	1	3
Nuk ka	2	2	0	4	3	2	2	7	5	4	2	11
Probleme nw shkollw	6	5	1	12	3	1	4	8	9	6	5	20
Probleme nw shtwpi	13	8	7	28	8	7	8	23	21	15	15	51
Violent behaviour	8	5	4	17	5	4	3	12	13	9	7	29
Bullying (aggression ndaj të tjerëve)	13	1	2	16	1	0	2	3	14	1	4	19
Vetë-dëmtim	5	2	1	8	3	5	4	12	8	7	5	20
Largim nga Shtëpia	7	5	6	18	4	6	6	16	11	11	12	34
Përfshirje në shoqëri problematike	8	7	8	23	4	5	5	14	12	12	13	37
Sjellje seksuale të papërshtatshme	0	1	0	1	1	2	3	6	1	3	3	7
Përfshirje kriminale	3	5	3	11	2	2	2	6	5	7	5	17
Abuzim suvstancash												
I paspecifikuar	0	2	1	3	0	0	1	1	0	2	2	4
Nuk ka	10	6	2	18	11	7	8	26	21	13	10	44
Përdorim droge	3	2	4	9	1	2	2	5	4	4	6	14
Përdorim alkoli	1	1	1	3	1	2	2	5	2	3	3	8
Paafësi të diagnostikuara												
I paspecifikuar	1	0	0	1	1	1	0	2	2	1	0	3
Nuk ka	8	7	6	21	8	6	5	19	16	13	11	40
Pafatësi fizike	7	6	2	15	3	4	5	12	10	10	7	27
Vështirësi shikimi, dëgjimi, të foluri	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	2	2
Funksionim jo I mirë mendor	0	2	0	2	1	1	1	3	1	3	1	5
Çregullim psikiatrik	0	0	0	0	0	1	1	2	0	1	1	2

C.2.3. Karakteristikat e Familjeve dhe të njerëzve të shtëpisë të Keqtrajtuar

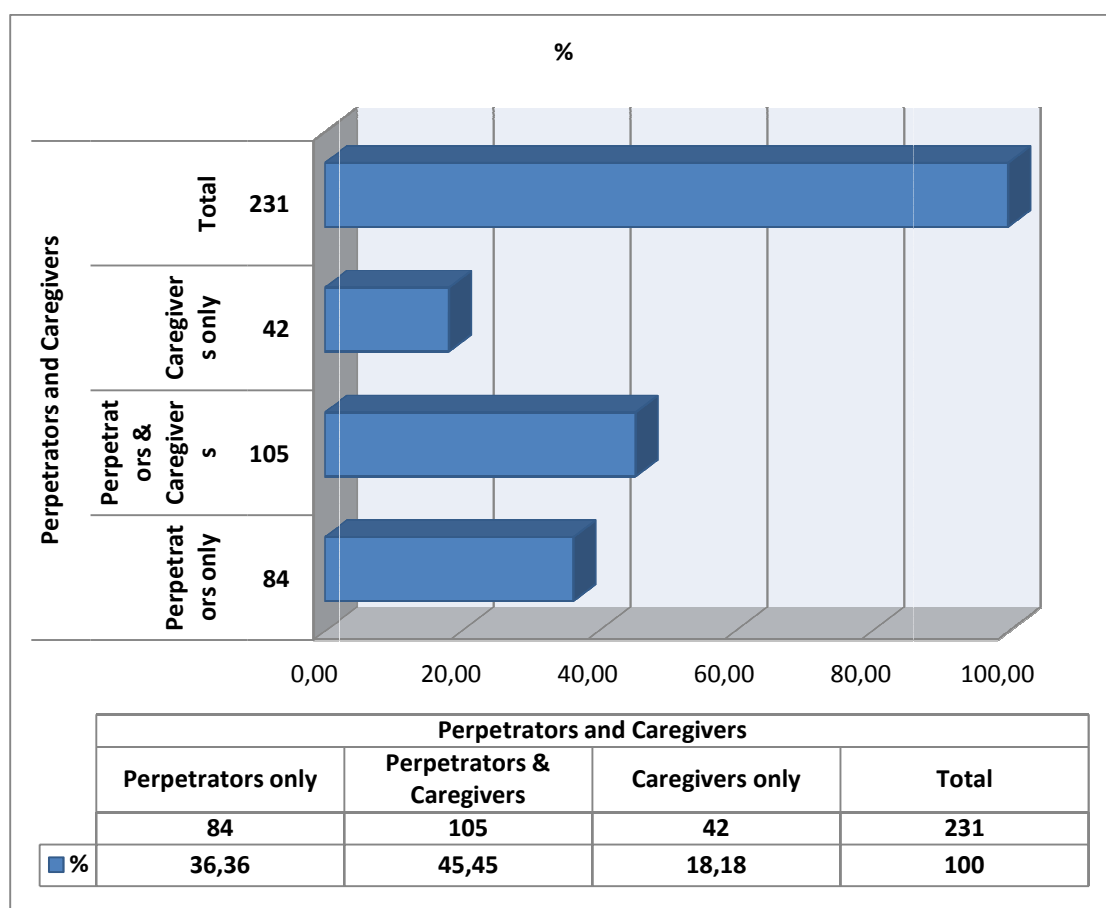
Tabela C.2.3 Fëmijë – Karakteristikat e viktimave të familjeve dhe të njerëzve të shtëpisë për format e keqtrajtimit

	Format e Keqtrajtimit				
	Abuzimi fizik	Abuzimi seksual	Abuzimi psikologjik	Neglizhimi	Të gjithë format e keqtrajtimit
n	89	28	87	74	278
Gjendaj e Familjes					
I paspecifikuar	4	3	4	3	14
Prindër të martuar	44	10	37	26	117
Prindër të divorcuar	20	5	21	19	65
Familje me një prind	15	9	18	18	60
Familje adoptive	6	1	7	8	22
Numri i bashkjetuesve					
I paspecifikuar	3	1	2	1	7
2	15	0	3	4	22
3	31	5	13	8	57
4	9	9	31	27	76
>5	31	27	38	34	130
Identiteti i bashkjetuesve					
I paspecifikuar	1	0	0	0	1
Mama	66	20	63	51	200
Baba	58	16	55	43	172
Vëllezër/Motra	61	22	64	58	205
Gjyshër	9	3	10	8	30
Të afërm gjaku	10	7	10	9	36
Partner të prindërve	13	5	10	11	39
Viktima të DNF					
I paspecifikuar	13	3	9	6	31
Nuk ka	19	8	22	15	64
Motër/vëlla	51	14	49	48	162
Other types of abuse					0
I paspecifikuar	11	3	8	5	27
Nuk ka	25	9	29	27	90
Dhuna nga partneri	39	10	38	29	116
Abuzim nga të moshuarit	4	3	4	4	15
Abuzim nga vëllezër/motra	17	11	16	17	61
Përshtatshmëria e strehimit					
I paspecifikuar	30	30	30	30	120
Jo	20	20	20	20	80
Po	50	50	50	50	200
Të ardhurat familjare					
I paspecifikuar	21	3	9	3	36
Shumë të ulta	42	15	46	50	153
Të Ulta	14	5	19	12	50
Mesatare	11	5	12	9	37
Burimi i të ardhurave					
I paspecifikuar	14	3	6	2	25
Asnjë burim të ardhurash	4	2	6	4	16
Punësim me kohë të plotë	25	8	25	16	74
Punësim me kohë të pjesshme/sezonale	14	1	16	18	49
Assistencw Sociale	9	3	12	12	36
Asnjë burim i sigurtë	2	0	1	2	5
Probleme Financiare					0
I paspecifikuar	27	4	15	6	52
Jo	9	6	14	12	41
Po	53	18	58	56	185

C.2.4. DNF- Dhunuesit & Kujdestyarët të fëmijëve të keqtrajtuar

Table C.2.4 Dhunuesit dhe Kujdestarët

	Perpetrators and Caregivers			
	Vetëm Dhunues	Dhunuesit & Kujdestarët	Vetëm Kujdestar	Total
Frekuenca	84	105	42	231
%	36	46	18	100

C.2.5. Karakteristikat e Dhunuesit & Kujdestarit

Table C.2.5.1 Karakteristikat e dhunuesit për forma të keqtrajtimit

	Format e Keqtrajtimit				
	Abuzimi fizik	Abuzimi seksual	Abuzimi psikologjik	Neglizhimi	Të gjithë format e keqtrajtimit
Numri i Dhunuesve	64	36	66	61	84
1	8	8	12	7	20
2	22	7	20	23	27
3	16	6	16	13	19
4 or more	18	15	18	18	18
Statusi i të akuzuarit	64	36	66	61	84
I paspecifikuar	0	0	0	0	0
Dhunuesi	56	30	59	58	65
Kryerësin e supozuar	8	6	7	3	19
Gjinia	64	36	66	61	84
Meshkuj	47	29	51	45	66
Femra	17	7	15	16	18
Grup mosha	56	29	55	53	68
>18	8	5	3	2	12
19-24	6	7	7	6	7
25-34	14	5	16	16	16
35-44	15	5	16	15	19
45-54	7	4	6	7	7
55-64	5	2	5	5	5
>65	1	1	2	2	2
Niveli Arsimit	62	34	64	59	82
I paspecifikuar	11	5	10	14	16
Nuk ka ndjekur shkollën	9	4	10	9	10
Fillore	17	8	16	16	18
9-vjeçare	17	11	21	16	26
E mesme	5	6	5	4	9
Shkollë profesionale	2	0	1	0	2
Universitet	1	0	1	0	1
Punësimi	51	28	52	48	69
I paspecifikuar	5	3	4	6	6
i/e punësuar	16	10	21	16	25
i/e pa punësuar	28	14	24	23	35
Pension	2	1	3	3	3
Satusi civil	62	35	64	58	81
I paspecifikuar	5	3	4	2	6
Beqar/e	20	12	19	16	28
i/e martuar	15	7	15	18	20
Bashkjetesë	6	3	7	6	7
i/e ndarë	6	4	7	6	8
i/e divorcuar	4	3	6	4	6
i/e ve	6	3	6	6	6

(Tablela C.2.5.1 përmb.)

	Format e Keqtrajtimit				
	Abuzimi fizik	Abuzimi seksual	Abuzimi psikologjik	Neglizhimi	Të gjithë format e keqtrajtimit (n=278)
Lidhja me fëmijën	64	36	66	61	75
I paspecifikuar	0	0	0	0	0
Mama	6	3	5	6	6
Baba	11	4	13	12	16
Njerkë	2	0	2	3	3
Njerk	0	0	0	0	0
Motër/vëlla	4	1	4	4	4
Motër/vëlla nga njerku/a	0	0	0	0	0
i/e afërm	0	0	0	0	0
Gjyshër	4	1	5	5	5
Lidhje gjaku të tjera	5	5	6	6	8
Krushqi	0	0	0	0	0
Prindër alternative	0	0	0	0	0
Kujdestar/e në institucion	0	0	0	0	0
Shërbime mjeksore	0	0	0	0	0
Partner të prindërve	4	1	3	3	4
Takim	1	1	1	1	1
Shok/Shoqe dhime	0	0	0	0	0
Mardhënie pune	0	0	0	0	0
Komshi/e	1	2	3	1	3
Miq	15	9	13	11	23
Nënpunës/ nënpunës ligjor	0	0	0	0	0
I panjohur	9	8	9	8	0
Mësues/e shkolle	1	0	1	0	1
Mësues/trajner/e (jashtë shkolle)	0	0	0	0	0
Miq të familjes	1	1	1	1	1
Abuzim suvstancash	66	40	72	65	88
I paspecifikuar	9	7	10	7	18
Nuk ka	12	7	13	10	20
Abuzim me drogat	19	13	21	21	21
Abuzim me alkoolin	26	13	28	27	29
Çregullime fizike/mendore					
I paspecifikuar	20	12	19	14	29
Nuk ka	29	17	31	31	37
Çregullime fizike	3	1	3	3	3
Çregullime Psikiatrike	2	1	3	3	3
Funksionim jo I mirë mendor	4	2	5	5	6
Histori Abuzimi	55	30	58	53	75
I paspecifikuar	31	17	32	27	47
Nuk ka	1	1	1	1	3
Po	23	12	25	25	25
Akuza të mëparshme të ngjashme	55	31	57	52	75
I paspecifikuar	15	9	16	11	31
Nuk ka	5	0	3	6	6
Po	35	22	38	35	38

Tabela C.2.5.2 Caregivers ëho are also Perpetrators' characteristics per form of maltreatment

	Format e Keqtrajtit				
	Abuzimi fizik	Abuzimi seksual	Abuzimi psikologjik	Neglizhimi	Të gjithë format e keqtrajtit
Numri i kujdestarëve	83	23	79	72	105
I paspecifikuar	0	0	0	0	0
1	44	5	38	30	55
2	18	3	20	21	29
3	11	6	11	11	11
4 Ose më shumë	10	9	10	10	10
Statusi i të akuzuarit	83	23	79	70	103
I paspecifikuar	0	0	0	0	0
Dhunues	60	21	59	61	72
Kryerësin e supozuar	23	2	20	9	31
Gjinia	83	23	79	70	103
I paspecifikuar	0	0	0	0	0
Meshkuj	59	15	56	45	71
Femra	24	8	23	25	32
Grup mosha	49	20	55	55	62
>18	0	0	0	0	0
19-24	2	1	2	3	3
25-34	8	1	9	7	9
35-44	22	9	22	24	28
45-54	10	5	15	14	15
55-64	4	3	4	4	4
>65	3	1	3	3	3
Niveli Arsimit	81	22	77	68	61
I paspecifikuar	32	6	23	18	0
Nuk ka ndjekur shkollën	9	1	10	7	11
Fillore	18	11	18	20	20
9-vjeçare	15	4	19	18	21
E mesme	6	0	6	3	7
Shkollë profesionale	0	0	1	1	1
Universitet	1	0	0	1	1
Pas- Universitar	0	0	0	0	0
Punësimi	78	20	74	64	92
I paspecifikuar	6	0	3	3	3
i/e punësuar	34	4	33	18	43
i/e pa punësuar	37	15	37	42	45
Pension	1	1	1	1	1
Satusi civil	83	23	79	70	103
I paspecifikuar	0	0	0	0	0
Beqar/e	0	1	0	0	1
i/e martuar	51	9	48	37	64
Bashkjetesë	6	0	5	4	6
i/e ndarë	12	6	13	13	15
i/e divorcuar	8	3	7	10	11
i/e ve	6	4	6	6	6

(Tabela C.2.5.1 përmb.)

	Format e Keqtrajtimit				
	Abuzimi fizik	Abuzimi seksual	Abuzimi psikologjik	Neglizhimi	Të gjithë format e keqtrajtimit
Lidhja me Fëmijët	82	23	79	70	103
I paspecifikuar	0	0	0	0	0
Mama	24	8	22	23	30
Baba	48	8	46	37	60
Njerkë	0	0	1	1	1
Njerk	3	2	2	2	3
Motër/vëlla	1	1	1	2	2
Motër/vëlla nga njerku/a	0	0	0	0	0
Vëlla/motra nga njerku/a	0	0	0	0	0
Gjyshërit	3	3	3	3	3
Të afërm	2	0	2	1	2
Krushqit	0	0	0	0	0
Prindër alternativ	0	0	0	0	0
Kujdestar/e në institucion	0	0	0	0	0
Shërbime mjeksore	0	0	0	0	0
Partner të prindërve	0	1	1	1	1
Takim	1	0	1	0	1
Shok/Shoqe dhime	0	0	0	0	0
Mardhënie pune	0	0	0	0	0
Komshi/e	0	0	0	0	0
Miq	0	0	0	0	0
Nënpunës/ nënpunës ligjor	0	0	0	0	0
Abuzim substancash	80	23	77	67	99
I paspecifikuar	12	2	10	6	16
Nuk ka	16	1	17	16	26
Abuzim me drogat	9	4	9	7	9
Abuzim me alkoolin	43	16	41	38	48
Çregullime fizike/mendore	76	16	71	62	95
I paspecifikuar	23	2	16	9	27
Nuk ka	36	11	37	36	49
Çregullime fizike	4	0	5	5	5
Çregullime Psikiatrike	6	1	6	6	6
Funksionim jo I mirë mendor	7	2	7	6	8
Histori Abuzimi	77	19	73	64	97
I paspecifikuar	59	9	52	44	74
Nuk ka	6	2	8	8	10
Po	12	8	13	12	13
Akuza të mëparshme të ngjashme	75	20	71	63	94
I paspecifikuar	46	4	41	34	59
Nuk ka	6	2	9	7	10
Po	23	14	21	22	25

Tabla C.2.5.3 Karakteristikat e kujdestarit për keqtrajtim

	Format e Keqtrajtimit				
	Abuzimi fizik	Abuzimi seksual	Abuzimi psikologjik	Neglizhimi	Të gjithë format e keqtrajtimit
Numri i kujdestarëve	22	16	21	15	42
I paspecifikuar	0	0	0	0	0
1	8	4	13	11	14
2	14	12	8	4	28
3	0	0	0	0	0
4 Ose më shumë	0	0	0	0	0
Gjinia	21	16	20	15	42
I paspecifikuar	0	0	0	0	1
Meshkuj	6	7	4	2	14
Femra	15	9	16	13	27
Grup Moshë	9	6	13	11	42
>18	0	0	0	0	0
19-24	0	0	0	0	0
25-34	1	0	2	2	2
35-44	6	6	8	5	11
45-54	2	0	3	4	4
55-64	0	0	0	0	25
>65	0	0	0	0	0
Niveli Arsimit	21	15	20	15	42
I paspecifikuar	9	7	3	3	18
Nuk ka ndjekur shkollën	1	0	2	2	2
Fillore	7	0	0	0	13
9-vjeçare	3	5	11	9	5
E mesme	0	2	1	0	1
Shkollë profesionale	1	1	1	0	2
Universitet	0	0	2	1	1
Pas- Universitar	0	0	0	0	0
Punësimi	17	16	19	13	40
I paspecifikuar	2	2	1	0	4
i/e punësuar	8	11	10	8	24
i/e pa punësuar	7	3	8	5	9
Pension	0	0	0	0	3
Satusi civil	22	16	20	11	43
I paspecifikuar	1	0	0	0	3
Beqar/e	1	1	2	1	2
i/e martuar	11	12	7	5	26
Bashkjetesë	3	0	0	0	0
i/e ndarë	3	3	5	3	6
i/e divorcuar	2	0	4	0	4
i/e ve	1	0	2	2	2

(Tabela C.2.5.3 c përmb.)

	Format e Keqtrajtimit				
	Abuzimi fizik	Abuzimi seksual	Abuzimi psikologjik	Neglizhimi	Të gjithë format e keqtrajtimit
Lidhja me Fëmijët	21	16	20	15	41
I paspecifikuar	0	0	0	0	0
Mama	15	9	16	13	27
Baba	6	7	4	2	14
Lloji I kujdestarisw	0	16	20	15	41
I paspecifikuar	0	0	0	0	0
Prind	0	16	19	15	40
Kujdestari ligjor	0	0	1	0	1
Abuzim substancash	19	15	20	13	38
I paspecifikuar	6	5	4	0	11
Nuk ka	13	10	16	13	27
Abuzim me drogat	0	0	0	0	0
Abuzim me alkoolin	0	0	0	0	0
Çregullime fizike/mendore	23	18	22	17	43
I paspecifikuar	6	4	4	0	10
Nuk ka	11	10	9	9	24
Çregullime fizike	0	0	0	0	0
Çregullime Psikiatrike	2	2	2	2	2
Funksionim jo I mirë mendor	4	2	7	6	7
Histori Abuzimi	247	16	20	15	41
I paspecifikuar	134	11	11	7	30
Nuk ka	73	3	2	1	4
Po	40	2	7	7	7
Akuza të mëparshme të ngjashme DNF	21	16	20	15	41
I paspecifikuar	12	4	14	11	19
Nuk ka	7	11	6	2	19
Po	2	1	0	2	3

C.2.6. Agjensitë e përfshira në administrimin e rasteve DNF dhe shërbimet e ofruara ndaj fëmijëve-viktimave dhe familjeve të tyre

Tabela C.2.6.1 Agjensitë e përfshira në administrimin e rasteve DNF për forma të keqtrajtimit

	Format e Keqtrajtimit				
	Abuzimi fizik	Abuzimi seksual	Abuzimi psikologjik	Neglizhimi	Të gjithë format e keqtrajtimit
Vlersimi I rasteve sipas të dhënave					
I paspecifikuar	3	0	1	0	4
Shërbime mjeksore/	25	25	31	29	31
Shërbime shëndeti mendor	8	1	10	11	11
Shërbime arsimore	21	5	27	28	32
Shërbime shoqërore	80	27	79	70	108
Shërbimi I policisë	30	13	33	27	34
Shërbime ligjore	22	9	22	20	23
Keqtrajtimi I konfirmuar					
I paspecifikuar	30	7	24	15	45
Shërbime mjeksore/	22	11	26	25	26
Shërbime shëndeti mendor	8	2	8	8	8
Shërbime arsimore	15	5	21	21	24
Shërbime shoqërore	48	18	52	52	61
Shërbimi I policisë	32	13	33	29	36
Shërbime ligjore	16	6	15	13	16
Veprimet ligjorë të ndërmarra					
I paspecifikuar	8	1	5	2	65
Asnjw veprim ligjor	26	7	24	24	45
Polici/ Shërbime shoqërore- nuk ka përfshirje të gjykatës	45	19	50	44	53
Procedura emergjence të implementuara	12	7	12	11	14
Urdhwr mbrojtjeje	10	4	11	8	13
Urdhwr pwr heqje kujdestarie	0	1	1	0	1
Policia / veprimet Gjyqësor të ndjekin penalisht dhunuesit	15	9	17	14	17
Kujdesi për fëmijën					
I paspecifikuar	9	2	7	2	11
Fëmija qëndron me familjen pa ndërhyrje	32	12	25	21	45
Fëmija qëndron me familjen me ndërhyrje të planifikuar	23	5	32	29	39
Fëmija hiqet nga familja	12	2	10	10	12
Fëmija hiqet nga familja me urdhër gjykate	7	4	7	6	7
Vendosur jashtë shtëpie					
I paspecifikuar	13	5	9	5	15
Nuk ka vendosje jashte shtepie	47	14	49	46	72
Shtepi femije- ska raste	4	1	4	4	5
Streheza per mama/femije	10	4	11	5	12
Kujdes familjar	6	0	5	5	6
Abuzuesi iken nga shtepia	1	0	1	2	2

Tabela C.2.6.2 Referime të bëra nga shërbime dhe ofrues shërbimesh të fëmijëve-viktima dhe familjeve të tyre për forma keqtrajtimit

	Format e Keqtrajtimit				
	Abuzimi fizik	Abuzimi seksual	Abuzimi psikologjik	Neglizhimi	Të gjithë format e keqtrajtimit
Referemie					
I paspecifikuar	0	0	0	0	0
Nuk ka	1	0	2	1	2
Mbeshtetje nga prinderit	28	13	31	30	33
Konsultim drogash alkooli	20	13	19	20	22
Konsultim familje tjeter	58	19	62	61	74
Asistence sherbimesh shoqerore	26	12	31	31	33
Food Bank	16	6	20	21	22
Strehez	20	7	23	17	23
Konsultim per dhunen ne familje	63	17	58	54	75
Sherbim psikiatrik	2	2	2	2	2
Sherbim psikologjik	75	25	72	64	105
Referim nga sherbime psikologjike	24	11	26	25	27
Progtam kreativ	35	14	40	42	45
Mbeshtetje per viktimat	54	20	48	39	65
Sherbim dentar/mjeksor	38	19	42	44	54
Sherbime te tjera	76	24	72	66	99
Sherbimet e marra					
I paspecifikuar	0	0	0	0	0
Nuk ka	2	0	3	1	3
Mbeshtetje nga prinderit	23	9	24	24	26
Konsultim drogash alkooli	14	10	14	16	16
Konsultim familje tjeter	47	18	53	51	58
Asistence sherbimesh shoqerore	27	11	31	31	33
Food Bank	13	4	17	18	19
Strehez	13	4	15	9	15
Konsultim per dhunen ne familje	39	13	46	45	50
Sherbim psikiatrik	2	2	2	2	2
Sherbim psikologjik	74	25	70	63	103
Referim nga sherbime psikologjike	16	9	17	16	18
Progtam kreativ	31	12	35	38	40
Mbeshtetje per viktimat	21	9	27	25	27
Sherbim dentar/mjeksor	39	13	43	45	49
Sherbime te tjera	75	22	69	61	95

C.3. teresia e dosjeve dhe fakteve ne lidhje me karakteristikat e rasteve te regjistruara te DNF: mesimet e marra nga mungesa e vlerave

Tabela C.3 Diponueshmeria e informacinoit lidhur me karakteristikat e rasteve te regjistruara te DNF

	Diponueshmeria e informacinoit (n=120)			
	Informacioni I Disponueshem		Informacioni I pa –Disponuehem (mungon)	
	f	%	f	%
Data raportimit (n=120)	120	100	0	0
Informacione ne lidhje me femijet (n=120)				
Moshë	120	100	0	0
Gjinia	120	100	0	0
Kombesari	118	98.33	2	1.67
Niveli arsimor	118	98.33	2	1.67
Punesim	115	95.83	5	4.17
Problem me arsimin	66	55.00	54	45.00
Problem ne sjelljen	108	90.00	12	10.00
Problem me substancat	108	90.00	12	10.00
Paaftesi te diagnostikuara	98	81.67	22	18.33
Kontaktet (n=118)				
Nr telefon	118	98.33	2	1.67
Adres	118	98.33	2	1.67
Informacione mbi incidente (n=116)				
Durimi I keqtrajtimit	116	96.67	4	3.33
Burimi referimit	119	99.17	1	0.83
Skena e incidentit	115	95.83	5	4.17
Forma e keqtrajtimit	120	100.00	0	0.00
Abuzimi fizik (n=88)				
Abuzimi me substancat	88	73.33	32	26.67
Foram specifike	85	70.83	35	29.17
Dentime nga abuzii fizik	61	50.83	59	49.17
Lloji I demtimit	50	41.67	70	58.33
Abuzimi seksual (n=25)				
Foram e vertetuar	25	20.83	95	79.17
Foram specifike	24	20.00	96	80.00
Abuzim psikologjik (n=78)				
Foram e vertetuar	78	65.00	42	35.00
Foram specifike	87	72.50	33	27.50
Neglizhim (n=72)				
Foram e vertetuar	72	60.00	48	40.00
Foram specifike	74	61.67	46	38.33
Vlersimi I rasteve sipas të dhënave (n=116)	116	96.67	4	3.33
Keqtrajtimi I Konfirmuar (n=75)	75	62.50	45	37.50

Hapat ligjor te amrrre	110	91.67	10	8.33
Plani I kujdesjes per femijen	109	90.83	11	9.17
Vendosja jashte shtepie	105	87.50	15	12.50

(Tabela C.3. perm.)

Availability of information (n=120)				
	Available information		Non-available information (missing/unspecified)	
	f	%	f	%
Informacione ne lidhje me dhunesin (n=XXX)				
Numir I dhunesve	189	100	0	0
Status of allegation	189	100	0	0
Gjinia	189	100	0	0
Mosha	136	72.0	53	28.0
Kombesia	132	69.8	57	30.2
Niveli Arsmi	182	96.3	7	3.7
Punesmi	174	92.1	15	7.9
Statusi civil	182	96.3	7	3.7
Lidhja me femijen	189	100.0	0	0.0
Abuzim me substancat	146	77.2	43	22.8
Kufizime mendore-fizike	117	61.9	72	38.1
Histori abuzimi	51	27.0	138	73.0
Raste te ngjashme	81	42.9	108	57.1
Kontaktet (n=xxx)				
Nr telefon	154	91.1	15	8.9
Adres	169	89.4	20	10.6
Informacione ne lidhje me kujdestarin (n=xxx)				
Numri I kujdestareve	42	100	0	0
Lidhja me femijen	41	97.6	1	2.4
Lloji I kujdestarise	41	97.6	1	2.4
Gjinia	41	97.6	1	2.4
Mosha	18	42.9	24	57.1
Kombesia	37	88.1	5	11.9
Niveli Arsmi	24	57.1	18	42.9
Punesmi	36	85.7	6	14.3
Statusi civil	40	95.2	2	4.8
History of substance abuse	28	66.7	14	33.3
Physical-Mental Disabilities	31	73.8	11	26.2
Histori abuzimi	11	26.2	31	73.8
Raste te ngjashme DNF	22	52.4	20	47.6
Kontaktet (n=xxx)				
Nr telefon	38	90.5	4	9.5
Adres	37	88.1	5	11.9
Informacione ne lidhje me familjen (n=xxx)				
Statusi I familjes	116	96.7	4	3.3
Numri I bashkjetuesve	117	97.5	3	2.5
Identiteti I bashkjetuesve	117	97.5	3	2.5
Viktima te tjera DNF	99	82.5	21	17.5
Abuzime te tjera	98	81.7	22	18.3
Referimet e bera	119		1	0.8
Sherbimi I dhene	119	99.2	1	0.8
Informacione ne lidhje me familjaret (n=xxx),				
Pershtatshmeria e strehimit	88	73.3	32	26.7
Te ardhurat familjare	95	79.2	25	20.8
Burimi I te dhenave	103	85.8	17	14.2
Problem financaire	87	72.5	33	27.5
Keqtrajtim I meparshem (n=xxx)				

Llojet me te keqja te keqtrajtim	40	100	0	0
dhunues	39	97.5	1	2.5
Agjensite investiguese	90	39	1	1.1
Inforamcinoe te metesjshme (n=xxx)	111	92.5	9	7.5

KAPITULLI D. KONKLuzionET

Konkluzion 1: Metodologjia e plotësimit të dosjeve të të dhënave të rasteve të DNF ndryshon nga agjensia në agjensi, për shkak të mungesës së instrumentave të standartizuar për të rregjistruar të dhënat e rastit. Nga 7 Agjensi vetëm 2 kanë databaza të plota të dhënash ndërsa 5 të tjera kanë vetëm dosje me të dhëna.

Konkluzion 2: Shqipëria nuk ka një sistem të mirë-koordinuar dhe qendror të mbledhjes, raportimit, referimit dhe menaxhimit të rasteve të fëmijëve ndërmjet të gjithë agjensive që menaxhojnë / trajtojnë raste të DNF. Kjo krijon standarte të ndryshme të punës në Agjensi të ndryshme apo edhe brenda të njejtës Agjensi për vlerësimin e rrezikut, vlerësimin e nevojave, vendimmarrjen dhe planifikim ndërhyrjes.

Konkluzion 3: Menaxhimi i rasteve shpesh bëhet pa patur një vlerësim të plotë të rastit. Është e rëndësishme që të mblidhen mjaftueshëm të dhëna dhe informacion mbi rastin, të cilat i ndihmojnë menaxhimin e duhur të rasteve dhe planifikimin e ndërhyrjeve specifike.

Konkluzion 4: Një pjesë e mirë e institucioneve dhe agjensive që raportojnë se mbledhin të dhëna mbi DNF, në të vërtetë mbledhin vetëm të dhëna bazë dhe të paspecifikuara apo verifikuara me agjensitë e tjera të mbrojtjes së fëmijëve. Pjesa më e madhe e agjensive publike nuk kanë personelin e mjaftueshëm për menaxhimin e rasteve dhe as sistemin e duhur të ndërtimit dhe mbajtjes së dosjeve.

Konkluzion 5: Krahasuar me prevalencën dhe incidencën e përgjithshme të DNF, në Agjensitë e mbrojtjes së fëmijëve paraqiten në shumicën e rasteve, rastet më të rënda të DNF. Kjo është tregues se për rastet më “të lehta” sistemi nga njera anë nuk është i përgatitur për t’i identifikuar dhe raportuar dhe nga ana tjetër edhe fëmijët nuk janë të ndërgjegjësuar mjaftueshëm se ku duhet të raportojnë.

Konkluzion 6: Studimi tregon se niveli i shërbimeve të mbrojtjes së fëmijës është i kufizuar në gamën e ofertës së tij. Rastet e rregjistruara të fëmijëve tregojnë se nga njëra anë fëmijët janë të ekspozuar ndaj disa formave të dhunës njëkohësisht dhe se pjesa më e madhe e tyre i përkasin prindërve që kanë histori të abuzimit me substancat, alkoolin, janë të papunë dhe kanë qenë vetë viktima të dhunës si fëmijë.

Konkluzion 7: Gjatë përgatitjes së Studimit u pa se studimet e thelluara dhe sistematike të rasteve të DNF në vitet para-ardhëse mungonin. Kjo krijon një serë problemesh në drejtim të njohjes dhe vlerësimit të gjendjes së shërbimeve të agjensive, nivelit dhe shpërndarjes së tyre.

Rekomandim 1: Mbledhja e të dhënave duhet parë që të bëhet e tillë duke përdorur një set indikatorësh bazë dhe një grup të dhënash të detyrueshme për tu mbledhur nga të gjitha agjensitë që trajtojnë raste të DNF, përfshirë edhe përdorimin e instrumenteve të standartizuara të vendosura online.

Rekomandim 2: Sugjerohet që Agjencia Shtetërore për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve të krijojë një sistem qendror të mbledhjes të të dhënave me akses dhe të përdorshëm nga të gjitha agjensitë dhe institucionet që mbrojnë fëmijët. Të dhënat duhet të jenë të unifikuar dhe të plotësohen në bazë të protokolleve specifike.

Rekomandim 3: Sugjerohet që të zhvillohen instrumente të dhe procedura standarte për vlerësimin e rasteve, të cilat duhet të përdoren në cdo hap të menaxhimit të tyre, përfshirë edhe monitorimin e vazhdueshëm të gjendjes së fëmijës dhe vetë rastit.

Rekomandim 4: Sistemi ka nevojë për trainime për ndërtim dhe mbajtje dosjeje, rregjistrim dhe raportim rasti. Për më tepër krijimi i databazave online është i domosdoshëm dhe i procedurave standarte që duhet të ndiqen rast pas rasti. Shtimi i personelit të CPU-ve duhet parë me prioritet nga pushteti vendor.

Rekomandim 5: Parandalimi i dhunës ndaj fëmijëve duhet të jetë një prioritet për të gjitha agjensitë në nivel kombëtar dhe vendor. Kjo kërkon që shërbimet të fokusohen jo vetëm në drejtim të trajtimit të pasojës, por kapjes së saj që në sistemin para-shkollor dhe atë të arsimit para-universitar. Programe si Combi dhe ato të ndërgjegjësimit mbi ALO 116 janë të një rëndësie parësore për fëmijët dhe adoleshentët.

Rekomandim 6: Parandalimi i dhunës ndaj fëmijëve kërkon që niveli i parë, i dytë dhe i tretë i parandalimit të DNF të ofrojnë shërbime të integruara dhe multi-disiplinare për të gjithë anëtarët e familjes. Trajtimi vetëm i fëmijëve jep një zgjidhje të përkohshme të problemit, ndërkohë që zgjidhjet e qëndrueshme duhet të

përfshijnë edukimin/arsimin dhe ndërtimin e marrëdhënieve të drejta midis anëtarëve në një familje.

Rekomandim 7: Studimi rekomandon që studimi sistematik i rasteve të raportuara të dhunës ndaj fëmijëve, të kthehet në një proces të qëndrueshëm monitorimi dhe vlerësimi. Studimet nga njera anë jo vetëm tregojnë gjendjen se ku ndodhet sistemi, por nga ana tjetër, ato rekomandojnë zgjidhje praktike dhe të qëndrueshme për zgjidhjen e problemeve që vihen re. Në të njëjtën kohë këto studime shërbejnë për të matur edhe progresin e sistemit ndër vite dhe tendencat e reja që duhet të ndjekë sistemi i mbrojtjes së fëmijës në Shqipëri.

REFERENCES

- Haxhiymeri E., Kulluri E., Hazizaj A. *Violence against Children in the Family*, CRCA 2005.
- “How to Improve Responsiveness of Service Providers in Identifying, Reporting and Referring Cases of Violence against Children”*, Albanian Center for Economic Research 2012.
- Albanian Institute of Statistics (INSTAT), “CENSUS 2001 results”, Source: <http://www.instat.gov.al/al/figures/statistical-databases.aspx>
- National Agency for the protection of Children’s Rights, list of CPU’s 2012 http://www.ashmdf.al/index.php?option=com_content&view=article&id=83&Itemid=32
- Barber-Madden, R., Cohn, A. H., & Schloesser, P. (1988). Prevention of Child Abuse: A Public Health Agenda. *Journal of Public Health Policy*, 9(2), 167-176
<http://www.jstor.org/pss/3343003>
- Holder, Y., Peden, M., Krug, E. et al (Eds). (2001). *Injury surveillance guidelines*. Geneva, World Health Organization.
- Zolotor, A. J. et al. (2009). ISPCAN Child Abuse Screening Tool Children's Version (ICAST-C): Instrument development and multi-national pilot testing. *Child Abuse & Neglect*, 33, 833–841.
- Dunne, M. P., et al. (2009). ISPCAN Child Abuse Screening Tools Retrospective version (ICAST-R): Delphi study and field testing in seven countries *Child Abuse & Neglect*, 33, 815–825.
- Wolfe, DA. (1999). *Child abuse: Implications for child development and psychopathology*. Thousand Oaks, Calif: Sage.
- Djeddah, C., Facchin, P., Ranzato, C., Romer, C. (2000). Child abuse: current problems and key public health challenges. *Soc Sci Med*. 51(6), 905-15.
- Wolfe, D. A., Yuan, L. (2001). *A conceptual and epidemiological framework for child maltreatment surveillance*. Ottawa: Minister of Public Works and Government Services Canada, Health Canada.
- National Research Council. (1993). *Understanding child abuse and neglect*. Washington, DC: National Academy Press.
- Scott, D. et al. (2009). The utility and challenges of using ICD codes in child maltreatment research: A review of existing literature *Child Abuse & Neglect*, 33, 791–808.
- International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect, (2006). *World perspectives on child abuse*, 7th ed. Chicago.
- World Health Organization (1999). *Report of the consultation on child abuse prevention*, WHO, Geneva, 29-31.
- National Institutes of Health (NIH) (2007). *Research on Interventions for Child Abuse and Neglect (R01) Program*. <http://grants.nih.gov/grants/guide/pa-files/pa-07-437.html>
- Pinheiro, P. S. (2006). *World Report on Violence against Children*, United Nations Secretary-General's Study on Violence against Children, Geneva, 12.
- Runyan, D. K., Dunne, M. P., Zolotor, A. J., Madrid, B. et al. (2009). The development of the international screening tool for child abuse—The ICAST P (Parent Version), *Child Abuse & Neglect*, 33, 826–832.
- Al Eissa, M. A., et al. (2009). A Commentary on National Child Maltreatment Surveillance Systems: Examples of Progress. *Child Abuse & Neglect*, 33, 809–814

Elliot, K., Urquiza, A. (2006). Ethnicity, culture and child maltreatment. *J Soc Issues*. 62, 787-809.

World Health Organization and International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect. (2006). *Preventing child maltreatment: a guide to taking action and generating evidence*. Geneva: WHO Press.

ANEKS I: Lista e Organizatave që dhanë informacione

ANEKS II: Foramt e Nxjerrjes Pjesa I & II

ANEKS III: Manuali I Operimit për Kërkuesit

ANNEX I:

Lista e Organizatave që dhanë
inforamcione

LISTA E ORGANIZATAVE

	Agjensia	Vendi	Pozita Gjeografike	Status i përgjigjes
1	Strehëza për grad he vajza të abuzuara	Tirana	Qendër	Të dhënat e ofruara
2	CPU	Berat	Jug	Të dhënat e ofruara
3	CPU	Elbasan	Qendër	Të dhënat e ofruara
4	CPU	Fier	Jug	Të dhënat e ofruara
5	CPU	Kucove	Jug	Të dhënat e ofruara
6	ALO 116 – Albanian National Child Helpline	Tirana	Qendër	Të dhënat e ofruara
7	ARSIS	Tirana	Qendër	Të dhënat e ofruara

ANNEX II:

Format e Nxjerrjes Pjesa I & II

ANNEX III:

Manuali i Operimit për Kërkuesit

**STUDIMI BECAN WP4:
STUDIMI I RASTEVE TË
ARKIVUARA**

**Protokoll për nxjerrjen
e informacionit mbi ANF
nga arkivat/database
&
Format e Nxjerrjes**

Shtator 13, 2010

*Zhvilluar në kontekstin e
Paketës së Punës 4 “Studimi i Survejimit të Rasteve” (CBSS)
Studimi Epidemiologjik Ballkanik mbi Abuzimin dhe Neglizhimin e Fëmijëve” (BECAN)
[Nr i kontratës: FP7-HEALTH-F2-2009-223478]
Bashkë financuar nga DG-RESEARCH*

Redaktuar nga Grupi Grek i BECAN WP4

Me kontributin e :

Enila Cenko përfaqësuese e grupit të Shqipërisë, Shqipëri
Miroslav Rajter përfaqësues i grupit të Kroacisë, Kroaci
????, Bosnia & Herzegovina
????, Bullgari
????, Ish-Republika Jugosllave e Maqedonisë
Júlia Szigeti përfaqësuese e grupit të Rumanisë, Rumani
Veronika Išpanović përfaqësuese e grupit të Serbisë, Serbi
????, Turqi

Instituti i Shëndetit Mendor

Departamenti i Shëndetit Mendor dhe Mirëqënies Sociale
Qendra për Studimin dhe Parandalimin e Abuzimit dhe Neglizhimit të Fëmijëve
GREQI

Përmbatja

Hyrje	1
Nevoja për Survejimin e ANF	1
Survejimi i ANF: Situata aktuale në Ballkan	2
Projekti BECAN	4
Studimi i survejimit të rasteve (CBSS)	4
Qëllimi dhe Objektivat	4
Indikatorët e studiuar	5
Kufizimet e mundshme	7
Metodologjia Kërkimore	8
Përzgjedhja e burimeve të të dhënave	8
Listat e agjensive pjesëmarrëse në CBSS	9
Periudha kohore dhe shpërndarja gjeografike	21
Struktura manaxheriale e mbledhjes së të dhënave	22
Mjetet kërkimore	23
Referencat	24
ANEKS	
Libërthi i Veprimeve për Studiuesit	

Hyrje

Abuzimi dhe neglizhimi i fëmijëve (ANF) përbën një problem kompleks të shëndetit publik që shkaktohet nga një numër faktorësh të lidhur me karakteristikat e individit, familjes dhe komunitetit.^{xxii,xxiii} Megjithëse fenomeni është i njohur në hemisferën e veriut dhe në vendet e zhvilluara, ANF ndodh në çdo vend në të gjitha ndarjet dhe grupet sociale, kulturore, fetare dhe etnike, duke rezultuar në pasoja të menjëhershme dhe afatgjatë sociale, shëndetësore dhe financiare.^{xxiv,xxv}

Pavarësisht rëndësisë së problemit, llogaritjett e sakta të shtrirjes dhe karakteristikave të tij në popullsinë e gjerë janë të vështira për t'u matur për dy arsye: a. heshtjen që karakterizon rastet e keqtrajtimit për shkak të turpit, stigmës shoqërore dhe përgjegjësisë ligjore kriminale që si rrjedhojë sjellin mungesën e raportimit të rasteve të ANF dhe b. mungesën e përpjekjeve të koordinuara kombëtare për monitorimin e ANF që si pasojë sjellin mospasjen e të dhënave të plota dhe të besueshme mbi ANF në shumicën e vendeve të botës.^{xxvi}

Nevoja për survejimin e ANF

Nevoja për survejimin sistematik të sistemeve të monitorimit të ANF është një prioritet i pranuar nga të gjithë. Vlera e qendrave të përhershme kombëtare të referimit dhe administrimit të rasteve ANF përfshin bashkëpunimin e koordinuar të sektorëve të ndryshëm si të shërbimeve sociale, shëndetësore, të drejtësisë, të policies si dhe të OJF-ve.^{xxvii} “*Survejmimi*” sipas përkufizimit standart të OBSH-së “*është mbledhja, analiza dhe interpretimi i vazhdueshëm dhe sistematik i të dhënave shëndetësore të nevojshme për planifikimin, zbatimin dhe vlerësimin e praktikave shëndetësore, të lidhura ngushtë me shpërndarjen në kohë të këtyre të dhënave tek ata të cilët duhet ti kenë këto të dhëna.*”^{xxviii} Sipas kësaj logjike, në 1996, Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara, duke konsideruar faktin që prevalenca e formave të ndryshme të dhunës ndaj fëmijëve mbetet e panjohur në pothuajse gjithë botën, ka bërë një thirrje për një studim botëror për dhunën ndaj fëmijëve. Një nga rezultatet kryesore të studimit ishte njohja e nevojës për një metodologji të përbashkët, pra të përkufizimeve, procedurave dhe mjeteve kërkimore të përbashkëta, në mënyrë që të vendosen piketat dhe prioritetet për krahasime në shkallë kombëtare, për të zhvilluar plani aksioni parandalimi në kontekste kombëtare dhe ndërkombëtare^{xxix} dhe për të vlerësuar masat parandaluese për ANF ose strategjitë për të trajtuar individë dhe familje ku ka keqtrajtim të fëmijëve.

Për shkak të mungesës së të dhënave të sakta dhe të besueshme për përhapjen e keqtrajtimit të fëmijëve, si vendim-marrësit dhe publiku i gjerë shpesh refuzojnë të pranojnë se ANF paraqet një sfidë serioze në shoqëritë e tyre.^{xxx,xxxi,xxxii} Në 2000, Djedah theksoi se “sistemet ekzistuese të survejimit jo gjithmonë kapin abuzimin e fëmijëve” dhe, për më tepër, që të dhënat ekzistuese mbi vdekshmërinë dhe pasojat e tjera, si aftësitë e kufizuara dhe implikimet socio-ekonomike, janë të pakta dhe shpesh jo të besueshme.^{xxxiii} Këto përfundime janë të aplikueshme dhe për shumicën e vendeve ballkanike, duke qenë se aplikohen metoda të ndryshme të survejimit të bazuara mbi politika të ndryshme të vendeve të Ballkanit, duke përfshirë mjete, procese dhe burime të ndryshme.^{xxxiv} Në shumë raste këto metoda nuk janë të mjaftueshme për të dhënë një panoramë të besueshme të seriozitetit të fenomenit ANF dhe të rezultojë në minimizim të shkallës së problemit. Për më tepër, të dhënat ekzistues nga sistemet kombëtare të survejimit të ANF – në rastet kur këto sisteme ekzistojnë – janë fragmentare, jo të krahasueshme dhe të mospërputhshme, janë të njëanshme dhe për këtë arsye nuk ndihmojnë në krijimin e politikave kombëtare dhe ndërkombëtare. Gjithashtu, krahasimi midis kulturave dhe grupeve të ndryshme të të njëjtit shtet është shumë i vështirë.

Në përgjithësi, procesi i survejimit përfshin regjistrimin e duhur të rasteve individuale, mbledhjen e informacionit të këtyre rasteve, interpretimin e këtij informacioni, dhe raportimin e tij tek aktorët e interesuar si autoritetet qeveritare

përgjegjës politikë-bërës në fushën e shëndetit public, agjensive ndërkombëtare, profesionistët e shëndetit si dhe publiku i gjerë. Survejmimi mund të jetë "aktiv" ose "pasiv". Nëpërmjet *survejimit aktiv*, fëmijët e keqtrajtuar identifikohen nga një numër burimesh (si raportet e policisë apo ata ligjorë, agjensitë e shërbimit social dhe shëndetësor dhe autoritetet arsimore), intervistohen dhe më pas rasti ndiqet. Ky lloj survejmimi zakonisht ka kosto të lartë financiare dhe në burime njerëzore. Nëpërmjet *survejimit pasiv*, informacioni i duhur mbledhet gjatë kryerjes së aktiviteteve apo detyrave të tjera.^{xxxv} Survejmimi pasiv zakonisht është më pak i kushtueshëm se ai aktiv, por informacioni i mbledhur varet nga motivimi i personit që përgatit raportin. Dhe në rastet kur raportimi i incidenteve është i detyrueshëm me ligj, shpesh profesionistët nuk i raportojnë të gjitha rastet për shkak të ngarkesës së madhe të punës ose për të shmangur përfshirje të mundshme me procedura ligjore afatgjatë që mund të vijnë si pasojë e raportimit, sidomos në vendet ku nuk ka bazë ligjore për "imunitet ligjor të profesionistit".^{xxxvi}

Survejmimi i ANF: Situata aktuale në Ballkan

Mekanizmat kombëtarë të survejimit të keqtrajtimit të fëmijëve ose mbledhin të dhëna mbi sjellje të caktuara që vënë fëmijë në rrezik për keqtrajtim ose përshkruajnë fëmijët dhe familjet që janë në sistemin e shërbimeve sociale ose të autoriteteve ligjore. Të dy llojet e të dhënave mbledhen për të ndihmuar vendet që të vlerësojnë nevojat e tyre për pasjen e një politike të veçantë që përfshin parandalimin dhe ndërhyrjen. Gjithashtu, çdo vend duhet të përmbushë detyrimet përkatëse të përshkruara në Konventën e OKB-së për të Drejtat e Fëmijëve (KDF) për mbledhjen e të dhënave "si një instrument i rëndësishëm për monitorim".

Gjatë fazës përgatitore të studimit BECAN mbi survejimin e rasteve (CBSS), një hulumtim joformal mbi sistemet ekzistuese të survejimit të ANF në nëntë vendet pjesëmarrëse në projektin BECAN tregoi ndryshime të rëndësishme në progresin që çdo shtet ka bërë për vendosjen e mekanizmave të survejimit të ANF si dhe metodat që çdo shtet përdor për monitorimin e ANF.

Më konkretisht, në **Shqipëri**, **Greqi**, dhe **Turqi**, nuk ka as autoritete qendrore ku mund të raportohen raste të ANF dhe as database të njësuar të rasteve të ANF; rastet ju raportohen shumë agjensive të ndryshme. Një studim i zhvilluar në Greqi në 2008^{xxxvii}, tregoi që shumë organizata dhe shërbime mbledhin të dhëna mbi ANF si shërbimet sociale të bashkive, Qendra Kombëtare e Solidaritetit Social, Avokati i Popullit për Fëmijët, shërbimet shëndetësore dhe psikologjike për fëmijët, shërbimet e sektorëve të rendit dhe ato juridike dhe të OJF-ve që përdorin instrumenta dhe metodologji të ndryshme.

Në **Republikën Ish-Jugosllave të Maqedonisë**, një sistem i ri survejmimi është duke u zhvilluar nga Instituti i Shërbimit Social por deri tani mbetet në faze përgatitore. Për momentin ka një sistem survejmimi për rastet e abuzimit seksual por ky sistem nuk mund të përdoret për të identifikuar rastet e ANF për llojet e tjera të keqtrajtimit apo rastet e dhunës në familje.

Në **Serbi**, që nga 2005, kur u adoptuan ligji i ri për familjen dhe amendimet e ligjit penal, referimi i të gjitha rasteve të ANF tek një nga 132 Qendrat për Punë Sociale Work (QPS) është bërë i detyrueshëm. QPS-të, të cilat janë institucione publike qeveritare nën qeverinë vendore dhe financimin e Ministrisë së Punës dhe Politikave Sociale, janë agjensitë kryesore përgjegjëse për investigimin e mëtejshëm dhe menaxhimin e rasteve të ANF. Shërbimet shëndetësore, arsimore dhe policore, si dhe OJF-të janë të detyruara të raportojnë te QPS-të nëse kanë ndonjë informacion apo shqetësim që një fëmijë është abuzuar apo neglizhuar apo është në rrezik për ANF. QPS-të mbajnë një arkiv të përbashkët të të gjitha rasteve të ANF, që do të thotë që çdo fëmijë dhe familja e tij/saj kanë dosjen individuale. Që nga 2009, QPS-të po përdorin të njëjtin formular të regjistrimit të ANF por natyra e këtyre regjistrave është kyresisht përshkruese. Sidoqoftë një database e rasteve ANF nuk ekziston në QPS-të. QPS-të i raportojnë Ministrisë vetëm të dhëna mbi numrin e rasteve ANF, llojin e ANF dhe shërbimet e ofruara. Në **Bullgari** që nga 2001, Agjensia Shtetërore për Mbrojtjen e Fëmijës mbledh të dhënda mbi rastet e fëmijëve të abuzuar nga departamentet rajonale të mbrojtjes së fëmijëve, policia, prokuroria dhe OJF-të. Ky sistem survejmimi, sidoqoftë, ka nevojë për përmirësim në metodologji dhe për pasurim të të dhënave të mbledhura.

Në **Bosnje-Hercegovinë**, “Këshilli për Fëmijët në BH” është institucioni qeveritar i cili mban një sistem survejimi të ANF në nivel kombëtar. Ky *Këshill* është një trup këshillues për qeverinë mbi çështjet e të drejtave të fëmijëve dhe përgjegjës për zbatimin e Planit Kombëtar të Veprimit për Fëmijët në BH (2002-2010) dhe të Strategjisë Kombëtare (2007–2010) për luftën kundër dhunës ndaj fëmijëve. Sipas Raportit të Këshillit, ai mbledh të dhëna nga burime të ndryshme si sektori i arsimit, i shëndetit, i mbrojtjes social and ai i drejtësisë.

Rumania ka një sistem survejimi të ANFqë vepron nën Autoritetin Kombëtar për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve, Drejtoria e Përgjithshme për Asistencën Sociale dhe Mbrojtjen e Fëmijëve.

Në **Kroaci**, Sistemi për kujdesin social qeveris të gjitha rastet e abuzimit dhe neglizhimit të fëmijëve. Qendrat për kujdesin social janë nën kujdesin e Ministrisë së Shëndetit dhe Kujdesit Social. 115 Qendra janë shpërndarë në gjithë vendin dhe një qendër mund të mbulojë disa bashki. Siç përshkruhet në Aktin e Familje (Artikulli 108) dhe në Rregullat e Procedurës për Rastet e Dhunës në Familje, të lëshuara nga Ministria e Familjes, Çështjeve të Veteranëve dhe të Solidaritetit Ndërbreza, I gjithë informacioni dhe njohuria mbi dhunëm dhe abuzimin/neglizhimin e fëmijëve duhet të raportohet tek Qendrat e Kujdesit Social, që janë të detyruara që menjëherë të hetojnë rastin dhe të marrin masa mbrojtëse për fëmijën.

Duke qenë se në pothuajse të gjitha vendet përgjigjet ndaj ANF janë komplekse, të dhënat e survejimit mblidhen nga shërbime të veçanta që i përkasin një numër sektorësh. Sistemet kombëtare të survejimit të të dhënave ndryshojnë shumë nga njëri-tjetri për sa i përket nivelit të zhvillimit, kapacitetit dhe gjithëpërfshirje. Në vendet ku sektori i shërbimit social nuk është i organizuar mirë dhe nuk ka kapacitetet e duhura mund të jetë më e vështirë zhvillimi i sistemeve korresponduese administrative dhe prandaj sektorë të tjerë si ai i shëndetit dhe ai i drejtësisë mund të funksionojnë më mire për të filluar krijimin e një sistemi të dhënash.^{xxxviii}

Përshkrimi i mësipërm i mekanizmave ekzistues të survejimit tregon se në shumicën e vendeve Ballkanike aplikohet sistemi pasiv multi- dhe ndër-agjensor. Kjo do të thotë që informacioni mbi ANF mblidhet gjatë kryerjes së detyrave të tjera në varësi të llojit të sektorit ku mblidhen të dhënat. Duke qenë se në shumicën e agjensive nuk aplikohet një protokoll vlerësimi për rastet e ANF, është e pritshme që shumë raste ANF nuk zbulohen. Gjithashtu, duke qenë se shumë raste të keqtrajtimit të fëmijëve nuk raportohen asnjëherë, informacioni i marrë nga rastet e regjistruara nuk ndihmon për të kuptuar plotësisht sesi ANF ndikon mbi popullatën në masë. Është e qartë se shpeshtësia e ANF në popullsi nuk mund të matet vetëm nga rastet zyrtare të raportimit; këto raste zakonisht përfaqësojnë vetëm një pjesë të fenomenit dhe mund të japin vetëm një pike fillimi të identifikimit të problemit. Situata aktuale e survejimit të ANF në Ballkan sugjeron se për të pasur një panoramë më të plotë të shkallës së problemit të ANF, mbledhja e informacionit duhet të shkojë përtej survejimit të rasteve tej sondazhet epidemiologjike që përfshijnë kampionë përfaqësues të popullsisë dhe që pyesin individët për eksperiencat e tyre në lidhje me ANF. Mbledhja e të dhënave nga grupmosha të ndryshme pritet të japë informacion më të vlefshëm mbi shkallën e ANF sesa survejimi i rasteve. Përsëritja e këtyre sondazheve me të njëjtat grupmosha në interval periodike, ose alternative e vendosjes së sistemeve permanente të monitorimit të ANF mund të ndihmojë më tej në vlerësimin sesi fenomeni i përgjigjet ndërhyrjeve të ndërmarra parandaluese.^{xxxix}

Projekti BECAN

Projekti BECAN filloi me qëllimin për të ndihmuar në plotësimin e mungesës së të dhënave në Ballkan, ku mungon informacion mbi shpeshësinë dhe sasinë e ANF në popullsi, duke zbatuar një sondazh epidemiologjik me kampion të madh në nëntë vende të Ballkanit. Të dhënat e marra nga Studimi Ballkanik Epidemiologjik mbi ANF (BECAN) do të japin një përkufizim sasior të problemit që mund të përdoret nga sektorë të ndryshëm për të mundësuar identifikimin e hershëm të trendeve të ndryshëm të ANF. Për më tepër, duke u bazuar mbi këto të dhëna epidemiologjike që do të japin një përmbledhje të shpërndarjes gjeografike të rasteve në nivele kombëtare dhe Ballkanike, mund të ndërtohen një sere rekomandimesh për bërjen e politikave mbi parandalimin e ANF dhe për trajtimin e faktorëve që shoqërojnë fenomenin duke ndihmuar në planifikimin e shërbimeve për mbështetjen dhe mbrojtjen e fëmijëve.^{xl,xli}

Studimi i surjevimit të rasteve (CBSS)

Një **studim i survejimit të rasteve** do të zhvillohet në nëntë vende të Ballkanit në kontekstin e projektit BECAN së bashku me sondazhin epidemiologjik në të njëjtat zona gjeografike dhe në të njëjtën periudhë kohore.

Qëllimi dhe Objektivat

BECAN CBSS, që trajtohet në këtë protokoll, përbën një përpjekje sistematike për të mbledhur të dhëna të ANF nga arkiva dhe database ekzistuese të agjensive dhe institucioneve të përfshira në punën me raste ANF, si shërbimet e mbrojtjes së fëmijëve, shërbime shëndetësore, juridike dhe policore dhe OJF si dhe të krijojë një panoramë të mekanizmave ekzistuese të survejimit.

Qëllimi kryesor i CBSS është të masë të gjitha format e ANF, më konkretisht numrin e fëmijëve të keqtrajtuar gjatë një viti të vetëm, duke përfshirë raste të konfirmuara, të dyshuara, dhe të pakonfirmuara të bazuara në praktikat ekzistuese të survejimit të ANF nga një sërë agjensish në nëntë vende Ballkanike gjatë një periudhe kohore të përcaktuar.

Prevalenca e ANF ka të bëjë me matjen e numrit të personave të keqtrajtuar gjatë fëmijërisë së tyre.^{xliii} Duke qenë se mbledhja e të dhënave do të synojë një periudhë të përcaktuar 12-mujore, matja e prevalencës së ANF nuk është e mundur dhe prandaj nuk është e përfshirë në qëllimin e këtij studimi.

Qëllimi i dytë i studimit është të krahasojë rezultatet e tij me rezultatet e studimit epidemiologjik; në këtë mënyrë mund mund të testohet nëse regjistrimi jo-sistematik i rasteve të ANF (të raportuara/të vëzhguara) në disa nga vendet pjesëmarrëse dhe surveji më sistematik në disa vende të tjera janë të mjaftueshëm për të pasqyruar rastet e ANF. Ky krahasim pritet të japë një panorama më realiste të incidencës së raportuar dhe të fshehur të rasteve të ANF në fëmijët e moshës shkollare në nëntë vende të Ballkanit. Në këtë mënyrë, rezultatet mund të përdoren si një indikator i “vlerësimit të nevojave” për të identifikuar mangësitë e mundshme të mekanizmave ekzistues të survejimit në çd vend, përfshirë ato vende që e kanë vendosur një sistem të survejimit të ANF. Konkluzionet e CBSS dhe krahasimi i rezultateve me ato të studimit epidemiologjik mund të përdoren për zhvillimin e një plani strategjik në kontekstin e studimit BECAN me sugjerime për vendosjen e sistemeve të përhershëm të monitorimit të ANF në vendet ku këto sisteme mungojnë dhe për përmirësimin e sistemeve ekzistuese. Gjithashtu, këto të dhëna do të shërbejnë si një pike fillimi për të mundësuar analizimin e pyetjeve kryesore për shkaqet e variacionit midis shteteve, kulturave dhe grupeve etnike.^{xliiii} Për më tepër, identifikimi i ndryshimeve midis studimit epidemiologjik dhe të rezultateve të CBSS në çdo

vend dhe midis vendeve të ndryshme mund të tregojë çfarë mund të funksionojë më mirë në survejimin e ANF dhe të vlerësojë cilësinë e sistemeve ekzistuese të survejimit të ANF në lidhje me dobishmërinë, thjeshtësinë, fleksibilitetin, pranueshmërinë, sensitivitetin, specifikitetin, përfaqësueshmërinë, afatin kohor, dhe burimet, duke qenë se metodologji, instrumenta dhe mekanizma të ndryshëm përdoren për monitorimin e ANF.^{xliv}

Objektivat specifike të BECAN CBSS janë:

- Të identifikojë incidence e ANF, domethënë të mbledhë të dhëna sasiore mbi problem duke u bazuar mbi të dhëna ekzistuese në të njëjtat zona gjeografike dhe gjatë të njëjtës periudhë kohore që do të zhvillohet studimi epidemiologjik në nëntë vende të Ballkanit.
- Të mbledhë të dhëna mbi keqtrajtimin e fëmijëve nga një sërë burimesh në nivel kombëtar në çdo vend rreth karakteristikave të rasteve individuale duke përfshirë identitetin e rastit, fëmijën, incidentin, dhunuesin, kujdestarin, familjen, shtëpinë, keqtrajtime të mëparshme, agjensitë e përfshira, dhe shërbimet e dhëna (shiko “indiktorët”). Në bazë të këtij informacioni objektivi është të ndërtojë profilin e fëmijëve të keqtrajtuar dhe të familjeve të tyre, të identifikojë faktorë të ndryshëm të rrezikut dhe karakteristikat e grupeve në rrezik, të eksplorojë sa i rëndë është ANF në lidhje me kohëzgjatjen dhe dëmin/lëndimin e shkaktuar dhe të përshkruajë rezultatet e hulumtimit, duke përfshirë sa raste konfirmohe, sa prej tyre vendosen në institucione, përfshirjen e gjykatës, and ndjekja penale.^{xlv, xlvi, xlvii}
- Të mbledhë të dhëna mbi karakteristikat e sistemeve ekzistuese të survejimit duke krijuar një panoramë të situatës konkrete të infrastrukturave që monitorojnë ANF në vendet pjesëmarrëse në stuim dhe të identifikojë ngjashmëri dhe ndryshime në metodat dhe instrumentat e përdorur. Për këtë qëllim, të dhëna do mblidhen mbi identitetin e agjensive regjistrojnë raste të ANF, statusin e tyre ligjor, sektorin ku punojnë, misionin e tyre, madhësinë e tyre (numri i punonjësve dhe numri i rasteve të ANF), personat që regjistrojnë rastet e ANF dhe nëse janë trajnuar në mënyrë specifike për t’u marrë me raste ANF, burimet e referimit, nëse ka një protokoll vlerësimi dhe pyetjeje për rastet ANF dhe nëse këto agjensi mbledhin të dhëna statistikore për ANF. Gjithashtu, të dhëna do të mblidhen mbi karakteristikat e rekordeve, pra mbi formatin (database apo arkiv, në formë elektronike apo të shkruar), periudha kohore që mbulohet nga arikivi/database, nëse ka një formë të veçantë regjistrimi për rastet ANF, lloji i rasteve të regjistruara dhe nëse ka dokumentacion shoqërues për çdo rast.

Indikatorët

Më poshtë janë indikatorët specifikë të sugjeruar për hulumtim dhe që synojnë:

- Të masin nivelin e ANF (incidenca totale dhe incidenca për rast e ANF dhe statusi i konfirmimit)
- Të vënë në pah rreziqet e ANF në lidhje me fëmijën, familjen dhe shtëpinë, karakteristikat e ekspozimit të dhunuesit ndaj abuzimit
- Të mbledhin të dhëna mbi karakteristikat e arxivave/database ekzistuese dhe të agjensive që mbledhin apo regjistrojnë raste të ANF.

Lista e indikatorëve për t’u eksploruar në kontekstin e CBSS:

1. Incidenca e ANF
2. Vulnerabiliteti i fëmijëve ndaj çdo forme specifike të ANF
3. Faktorët që e vënë fëmijën në rrezik për ANF
4. Karakteristikat e familjes që e vënë fëmijën në rrezik për ANF
5. Karakteristikat e dhunuesit/ve që e vënë fëmijën në rrezik për ANF
6. Agjensitë e përfshira, lloji i shërbimit të ofruar
7. Sa i kompletuar është informacioni i marë mbi karakteristikat e rasteve
8. Pasja (ose jo) e informacionit për të hetuar rastin më tej
9. Karakteristikat e arxivave/ database
10. Karakteristikat e agjensive që mbajnë database/ arkiva

Konkretisht:

Indikator: Incidenca e ANF

Matja: Numri i rasteve ANF të identifikuar gjatë një periudhe 12 mujore bazuar mbi arkiva/database ekzistuese (duke përfshirë të gjitha format e ANF, të zbuluara nga dikush apo të raportuara, të verifikuara ose jo).

Variabla: A1

Indikator: Vulnerabiliteti i fëmijëve ndaj çdo forme specifike të ANF

Matja 1: Proporcioni i fëmijëve (ndër rastet e regjistruara) që janë viktimë të abuzimit fizik, seksual, psikologjik dhe të neglizhimit (duke përfshirë të gjitha rastet, të zbuluara nga dikush apo të raportuara, të verifikuara ose jo)

Variabla: C5

Matja 2: Proporcioni i rasteve të verifikuara të ANF në total dhe për çdo formë të ANF

Variablat: C6, C10, C12, C14

Indikator: Faktorët që e vënë fëmijën në rrezik për ANF

Matja 1: Proporcioni i viktimave të ANF (ndër rastet e regjistruara) me karakteristika specifike demografike [mosha, seksi, etnia (grupi specifik etnik)] dhe kushtet e jetesës [niveli arsimor dhe statusi i punësimit]

Variablat: B1, B2, B3(a,b), B4, B5

Matja 2: Proporcioni i viktimave të ANF (ndër rastet e regjistruara) që kanë probleme të raportuara apo të regjistruara në lidhje me të nxënin, sjelljen, abuzimin e lëndëve narkotike dhe aftësive të kufizuara

Variablat: B6, B7, B8, B9

Indikator: Karakteristikat e familjes që e vënë fëmijën në rrezik për ANF

Matja 1: Proporcioni i viktimave të ANF të dhunuar nga personat që kujdesen për ta (kujdestarët)

Variabla: E1

Matja 2: Proporcioni i viktimave të ANF sipas llojit të kujdestarisë dhe lidhjes familjare midis kujdestarit dhe fëmijës

Variabla: E3, E4

Matja 3: Karakteristikat e kujdestarëve fëmijët e të cilëve janë viktimë të ANF (mosha, seksi, niveli arsimor, punësimi dhe gjendja civile)

Variablat: E5, E6, E7(a,b), E8, E9, E10

Matja 4: Proporcioni i viktimave të ANF kujdestarët e të cilëve kanë histori të abuzimit të substancave si dhe çrregullime fizike apo mendore

Variablat: E11, E12

Matja 5: Proporcioni i viktimave të ANF kujdestarët e të cilëve kanë ose histori viktimizimi ose që janë akuzuar dhe më parë për ANF

Variablat: E13, E14

Matja 6: Proporcioni i viktimave të ANF që jetojnë në mjedis familjar të dhunshme (raste të mëparshme keqtrajtimi, incidente të tjera të ANF ose forma të tjera të dhunës midis të rriturve në familje)

Variablat: H1, H2, H3, F4, F5, H4

Matja 7: Proporcioni i viktimave të ANF (ndër rastet e regjistruara) që jetojnë në kushte të papërshtatshme jetese dhe me probleme financiare

Variablat: G1, G2, (G3), (G4)

Matja 8: Proporcioni i viktimave të ANF (ndër rastet e regjistruara) që vijnë nga familje me disa karakteristika specifike (p.sh. numri i familjarëve në një shtëpi)

Variablat: F1, F2, (F3)

Indikator: Karakteristikat e dhunuesit/ve që e vënë fëmijën në rrezik për ANF

Matja 1: Profili socio-demographic i dhunuesit/ve (mosha, seksi, niveli arsimor, punësimi dhe gjendja civile) dhe historia e abuzimit të substancave si dhe e çrregullimeve fizike apo mendore

Variablat: D3, D4, D5(a,b), D6, D7, D8, D10, D11

Matjat 2: Proporcioni i dhunuesve të vërtetuar

Variablat: D1, D2

Matja 3: Lidhja midis dhunuesit/ve dhe fëmijës

Variabla: D9

Matja 4: Historia e mëparshme e dhunuesit/ve në lidhje me akuza të ngjashme apo/dhe viktimizim të vetë dhunuesit/ve

Variablat: D13, D12

Indikator: Agjensitë e përfshira, lloji i shërbimit të ofruar

Matja: Referimi i familjes tek shërbimet apo shërbimet që janë marrë më parë, agjensitë e përfshira në investigimin e keqtrajtimit të mëparshme, kontakti me agjensitë dhe shërbimi i ofruar për rastin aktual të ANF

Variablat: C16, C17, C18, C19, C20

Indikator: Sa i kompletuar është informacioni i marë mbi karakteristikat e rastit

Matja 1: Detajet e përshkrimit të keqtrajtimit në formën e plotësuar

Variablat: C7, C11, C13, C15

Matja 2: Detajet e përshkrimit të karakteristikave të incidentit (data, burimi i referimit, vendngjarja dhe kohëzgjatja)

Variablat: C1, C2, C3, C4,

Matja 3: Detajet e regjistrimit të lëndimit fizik (nëse ka) që ka ndodhur nga keqtrajtimi si dhe sa serioz është

Variablat: C8, C9,

Indikator: Pasja (ose jo) e informacionit të nevojshëm për hetime të mëtejshme

Matja: Data e raportit, të dhënat e kontaktit të fëmijës (numri i telefonit dhe adresa), të dhënat e kontaktit për kujdestarin(ët)/dhunuesin(ët)

Variablat: A3, B10, B11, E15, E16, D14, D15, I1

Indikator: Karakteristikat e arkivave/database

Matja: Lloji i regjistrimit, ekzistenca e një forme regjistrimi, përmbajtja e arkivave/database, dokumentacioni plotësues, përshkrimi narrativ dhe periudha kohore e mbuluar

Variablat: b1, b2, b3, b4, b5, b6, b7

Indikator: Karakteristikat e agjensive që mbajnë arkiva/database

Matja: Status ligjor, sektori, misioni, madhësia e agjensisë dhe shtrirja gjeografike, burimet e referimit, personi që merret me regjistrimin e rasteve, nëse kanë një protokoll vlerësimi për ANF dhe nëse mbajnë statistika për ANF

Variablat: a2, a3, a4, a5, a6, a7, a8, a9, a10, a11, a12, a13, a14, a15

Expected limitations

As noted in the EHO report (2006) "*access to and use of any particular service is always remarkably uneven between different groups in the population. Case-based information collected from such services and facilities can never therefore be used to measure the overall extent of the problem of non-fatal child maltreatment*". CAN surveillance for non-fatal cases relies particularly on cases being reported to or detected by the authorities and therefore it misses all CAN incidents that go unreported.^{xlviii} Therefore, it is expected that the information gained from the reported and/or detected CAN cases will potentially be limited and biased. Surveillance of reported CAN cases is, however, an appropriate indicator for the trends in service provision and service utilization, but can not give a proper overview of the problem.

Agencies collect information on different aspects of child abuse and neglect, depending on the nature of their involvement. They include statistics about allegations or investigations, or substantiated cases, perpetrators etc. Given that in most cases there are no national guidelines concerning standard data collection on child maltreatment, available information is expected to vary significantly among but also within countries.

Despite these limitations case-based information could be helpful in identifying the way the different agencies manage the cases in each participating country and, furthermore, along with the epidemiological study, to lead to a more complete understanding of child maltreatment in a particular place.

Kufizimet e Mundshme

Siç thuhet në raportin e OBSH (2006) "*aksesi dhe përdorimi i shërbimeve është në mënyrë të dukshme i shpërndarë në mënyrë të zhdrejtë në popullsi. Për këtë arsye informacioni i mbledhur nga këto shërbime nuk mund të përdoret për të matur nivelin e problemit të keqtrajtimit jovekdeprurës të fëmijëve*". Survejimi i ANF për rastet jo vdekje prurëse mbështetet në rastet që janë raportuar tek autoritetet ose që janë zbuluar prej tyre dhe prandaj humb të gjitha rastet e ANF që nuk raportohen.^{xix} Prandaj, është e pritshme që i gjithë informacioni i mbledhur nga rastet e raportuara/zbuluara të ANF do të jetë potencialisht i kufizuar dhe jo objektiv. Survejimi i rasteve ANF është, sidoqoftë, një indikator i përshtatshëm për trendet e ofrimit dhe përdorimit të shërbimeve, po nuk mund të japë një pamje të plotë të problemit.

Agjensitë mbledhin informacion mbi aspekte të ndryshme të abuzimit dhe neglizhimit të fëmijëve, në varësi të naturës së përfshirjes së tyre me këtë problem. Ato përfshijnë statistika mbi akuza apo hetime, verifikimin e rasteve, dhunuesit etj. Duke qenë se në shumicën e rasteve mbledhja e të dhënave të keqtrajtimit të fëmijëve nuk është standardizuar në nivele kombëtare, pritet që informacioni i mbledhur do të jetë shumë i ndryshëm si midis vendeve por dhe brenda një vendi të caktuar.

Pavarësisht këtyre kufizimeve, informacioni i marrë nga rastet e regjistruara do të jetë i dobishëm për të identifikuar mënyrat sipas të cilave agjensitë e ndryshme në çdo vend pjesëmarrës menaxhojnë rastet dhe, për më tepër, së bashku me studimin epidemiologjik, të çojë drejt njohjes më të mirë të fenomenit të keqtrajtimit të fëmijëve në një vend të caktuar.

Përkufizime Konceptuale

Për qëllimet e BECAN CBSS, Konsortiumi i programit ka rënë dakort të adoptojë përkufizimin konceptual të keqtrajtimit të fëmijëve dhe të formave të tij (abuzimi fizik, seksual, psikologjik dhe neglizhimi) të vendosura nga OBSH dhe (2006) dhe të paraqitura më poshtë.

Përkufizimet konceptuale OBSH & ISPCAN (2006): Abuzimi ose keqtrajtimi i fëmijëve përfshin të gjitha format e keqtrajtimit fizik dhe/ose emocional, abuzimit seksual, neglizhimit ose trajtimit neglizhues, shfrytëzimit komercial ose tjetër, që rezultojnë në dëm konkret ose të mundshëm të shëndetit, mbijetesës, zhvillimit, ose dinjitetit të fëmijës në kontekstin e një marrëdhënie përgjegjësie, besimi ose pushteti.^{i, li, liii}

Keqtrajtimi i fëmijës: Keqtrajtimi i fëmijës përkufizohet si të gjitha format e keqtrajtimit fizik dhe/ose emocional, abuzimit seksual, neglizhimit ose trajtimit neglizhues, shfrytëzimit komercial ose tjetër, që rezultojnë në dëm konkret ose të mundshëm të shëndetit, mbijetesës, zhvillimit, ose dinjitetit të fëmijës në kontekstin e një marrëdhënie përgjegjësie, besimi ose pushteti. Raporti Botëror mbi dhunën dhe shëndetin dhe Konsultimi mbi Parandalimin e Abuzimit të Fëmijëve (1999) dallon katër lloje të keqtrajtimit të fëmijëve:

Abuzimi fizik: Abuzimi fizik i fëmijës përkufizohet si përdorimi i qëllimshëm i forcës fizike ndaj një fëmije që rezultojnë në ose ka shumë mundësi të rezultojnë në dëm të shëndetit, mbijetesës, zhvillimit ose dinjitetit të fëmijës. Kjo përfshin qëllim, të rrahje, shkelmim, shkundje, kafshim, shtrëngim të qafës, djegie, helmim dhe marrje fryme. Një pjesë e mirë e dhunës fizike ndaj fëmijëve në shtëpi usthrohet me qëllim ndëshkimit.

Abuzimi seksual: Përfshirja e një fëmije në aktivitet seksual të cilin ai ose jo nuk e kupton plotësisht, për të cilin nuk është në gjendje të japë pëlqim, për të cilin fëmija nuk ka zhvillimin e duhur, ose që dhunon ligjet ose tabut sociale të shoqërisë. Fëmijët mund të abuzohen seksualisht nga të rriturit dhe nga fëmijë të tjerë të cilët janë – nga mosha ose nga stadi i zhvillimit – në një pozicion përgjegjësie, besimi ose pushteti mbi viktimën.

Abuzimi psikologjik: Abuzimi emocional dhe psikologjik përfshin si incidente të veçanta ashtu dhe dështimin e një prindi ose një kujdestari gjatë një periudhe të zgjatur kohore për t'i dhënë fëmijës një mjedis të përshtatshëm dhe mbështetës.

Ky lloj abuzimi përfshin: kufizimin e lëvizjes, mënyra të vazhdueshme të cënimit të dinjitetit, fajësimit, kërcënimit, frikësimit, diskriminimit dhe tallje; si dhe forma të tjera jo fizike të mohimit ose trajtimit jodashamirës.

Neglizhimi: Neglizhim përfshin si incidente të veçanta ashtu dhe dështimin e një prindi ose një kujdestari gjatë një periudhe të zgatur për të siguruar zhvillimin dhe mirëqënien e fëmijës – kur prindi ka mundësi që ta bëjë – në një ose më shumë nga fushat e mëposhtme: shëndet, arsimim, edukim, zhvillim emocional, ushqim, strehim dhe kushte jetese të sigurta.” Prindërit e fëmijëve të neglizhuar nuk janë detyrimisht të varfër. Ata mund të jenë dhe në gjendje të mirë financiare.

Përzgjedhja e burimeve të të dhënave

Statistikat kombëtare mbi incidencën dhe prevalencën e ANF vijnë nga burime të ndryshme të dhënash,^{liii} nga agjensi qeveritare dhe jo qeveritare dhe përfshijnë arkivat dhe database të shërbimeve sociale dhe për fëmijët si dhe rekorde nga shumë sektorë të tjerë si shëndetësia, drejtësia dhe policia. Prandaj, në kontekstin e BECAN CBSS, është e rëndësishme të përfshihen partnerë “burime të të dhënave” nga sektorë dhe disiplina të ndryshme në varësi të situatës ekzistuese në çdo vend pjesëmarrës.^{liv}

Metodologjia e përdorur gjatë fazës përgatitore të BECAN CBSS për të identifikuar arkivat dhe database të agjensive që mund të shërbejnë si burime të dhënash, është si vijon:

Së pari, kriteret e kërkuara të vendosura (Tabela 1) për përzgjedhjen e mundshme të organizatave që do të rekrutohen si burime të dhënash në lidhje me “identitetet” e tyre

Tabela 1: Kriteret e përzgjedhjes për pjesëmarrjen në studimin e bazur mbi rastet

A. Zona gjeografike: Çdo organizatë / agjensi/ shërbim që

- Ndodhet në një nga 9 vendet pjesëmarrëse në BECAN (Shqipëri, Bosnje Hercegovinë, Bullgari, Kroaci, Maqedoni, Greqi, Rumani, Serbi dhe Turqi)
- Shtrirja gjeografike e rasteve të arkivit/database është e njëjtë me atë të studimit epidemiologjik (WP3)

B. Statusi ligjor

Organizatë jofitim prurëse dhe joqeveritare e orientuar drejt mirëqënies së fëmijës and që mbështet Të Drejtat e Fëmijëve **OSE**

Agjensi gjysëm publike për mirëqënien dhe/ose kujdesin e fëmijës , që merret me çështjet e ANF /Shërbimet e mbrojtjes së fëmijës (p.sh. bashkitë dhe prefekturat) **OSE**

Organizatë/Strukturë Qeveritare që i përket degëve të mëposhtme

- Shëndetësisë/Shërbimeve për fëmijët
- Autoriteteve të Drejtësisë/ Zyrës së Prokurorisë për fëmijët
- Policisë/Raportimit të abuzimit të fëmijëve tek policia
- Sistemi arsimor **OSE**

Autoritet i pavarur si Avokati i Popullit **OSE**

Universitet ose Institut Kërkimor që bën studime mbi çështjet e ANF dhe promovimin e mbrojtjes së fëmijëve

C. Misioni i Organizatës dhe karakteristikat operacionale

*Ka treguar përkushtim për përmirësimin e jetëve të fëmijëve **DHE***

*Vepron me ndershmëri, integritet dhe transparencë **DHE/OSE***

K treguar përkushtim për të drejtat e fëmijëve vulnerabël nëpërmjet një Politike të Mbrojtjes së Fëmijëve ose të ngjashme

D. Informacioni që kanë Organizatat

*Mban të paktën një database me rastet e raportuara/zbuluara të ANF **DHE/OSE***

*Mban të paktën një rekord (arkiv) me raste të raportuara/zbuluara të ANF **DHE***

*Është e gatshme të japë një listë të variablave të regjistruara për çdo database dhe/ose arkiv * **D***

Është e gatshme të marrë pjesë në rrjetin BECAN

DHE është e gatshme dhe ka mundësi ti ndajë ato

Agjensitë e identifikuar që plotësojnë kriteret e vendosura janë të listuara në një inventar të burimeve të mundshme të të dhënave për çdo vend, duke përfshirë organizata të shërbimeve sociale, shëndetësore, të drejtësisë, policisë dhe organizatave joqeveritare të interesuara në çështjet e ANF.^{lv}

Më tej, materiali informues së bashku me një ftesë ju është dërguar të gjitha agjensive të përfshira në inventarët kombëtarë për t'i informuar mbi BECAN CBSS dhe për t'i ftuar të marrin pjesë në studim duke dhënë akses në database/arkivat e tyre. Komunikim të mëtejshëm ka pasur me agjensitë që kanë pranuar për të eksploruar nëse arkivat/database të tyre mbushin kërkesat minimale për t'u përfshirë në BECAN CBSS. Ky proces u realizua nëpërmjet një pyetësori të quajtur "Forma Përmbledhëse e Karakteristikave të Arkivave/Database ekzistuese mbi ANF" të krijuar posaçërisht për këtë qëllim. Pikat e pyetësorit janë paraqitur më poshtë (shih Tabelën 2).

Tabela 2: Forma Përmbledhëse e Karakteristikave të Arkivave/Database ekzistuese mbi ANF

1. Informacion i përgjithshëm mbi regjistrimin e ANF
2. Pasja e të dhënave
3. Informacioni mbi viktimën
4. Informacioni mbi incidentin
5. Informacioni mbi familjen
6. Informacioni mbi dhunuesin
7. Përkufizimet që organizata përdor për ANF

Vlerësimi dhe përzgjedhja e burimeve të të dhënave

Pritej që çdo burim i mundshëm i të dhënave do të kishte një sërë avantazhesh dhe mangësish në lidhje me sa i plotë dhe sa përfaqësues është informacioni që ka në dispozicion. Sipas literaturës ekzistuese, të dhënat e policisë, për shembull, mund të jenë burime të shkëlqyera informacioni për rrethana të situatave ku ka ndodhur lëndim fizik serioz, por fatkeqësisht, nuk para përmbajnë investigim dhe raportim të detajuar. Regjistrimi të traumave në shëndetësi zakonisht përmbajnë informacion të detajuar mbi gjendjen klinike të personit të lënduar por jo gjithmonë kanë informacion mbi rrethanat apo arsyet e lëndimit.^{lvii} Për këtë arsye, u zhvilluan një sërë kriteresh (ku përfshihen dhe kriteret minimale që duhet të ketë një organizatë) për të vendosur se cilat database do të përfshihen në CBSS (Tabela 3).

Tabela 3. Kriteret për të dhënat, , database dhe arkivat

Kërkesat minimale për përmbajtjen e të dhënave

- A. Informacion mbi viktimën
  - Mosha, gjinia
- B. Informacion mbi incidentin
  - Lloji i ANF (abuzim fizik, seksual, psikologjik dhe neglizhim)

Disa nga database/arkivat e identifikuar në çdo vend kanë probleme në lidhje me pasjen e një aksesit të kufizuar, në varësi të çështjeve ligjore, juridiksino apo pronësie të dhënash.^{lviii} Për të vlerësuar burimet e mundshme të të dhënave dhe për të zgjedhur ato që duhen për nevojat e BECAN CBSS çdo partner ndoqi këtë proces: së pari, komunikoi me çdo agjensitë me anë të letrave zyrtare ku çdo partner informoi agjensitë në vendin e vet që mbushte kërkesat për pjesëmarrje në BECAN CBSS. Më pas, këto agjensitë u informuan mbi qëllimet e CBSS, pra, zhvillimin e një mjeti të gatshëm për nxjerrjen e të dhënave ekzistuese mbi ANF nga *arkivat/database* ekzistuese dhe të zhvillojë e formulojë argumente të rëndësishme për vendosjen e Sistemeve të Përhershme të Monitorimit të ANF në nivel kombëtar dhe Ballkanik.

Listat e Agjensive pjesëmarrëse në CBSS

Si rezultat i zhvillimit të procesit të shpjeguar më lart, çdo vend ka krijuar një inventar të agjensive që do marrin pjesë në studim. Inventarët janë paraqitur në tabelat e mëposhtme:

Table 4.1: Albania

ID	Agjensia	Vendndodhja
001	Ministria e Arsimit dhe Shkencës	Tirana
002	Ministria e Brendshme	Tirana
003	Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Mundësive të Barabarta	Tirana
004	Ministria e Shëndetësisë	Tirana
005	Bashkia e Tiranës	Tirana
006	Drejtorja e Përgjithshme e Policisë	Tirana
007	Strehëza për Gratë dhe Vajzat e Dhunuara	Tirana
008	Qendra zhvillimore "Shtëpia e Kuqe"	Tirana
009		

Tabela 4.2: Bosnje Hercegovina

ID	Agjensia	Vendndodhja
001	Center for Social Work, Kakanj	Zeničko-Dobojski Canton
002	Center for Social Work, Vareš	Middle-Bosnia Canton
003	Center for Social Work, Zenica	Zeničko-Dobojski Canton
004	Center for Social Work, Čelinac	Republika Srpska
005	Center for Social Work, Mostar	Hercegovачko-neretvanski Canton
006	Center for Social Work, Gornji Vakuf-Uskoplje	Srednjo-bosanski Canton
007	Center for Social Work, Bugojno	Srednjo-bosanski Canton
008	Center for Social Work, Tuzla	Tuzlanski Canton
009	Center for Social Work, Laktaši	Republika Srpska
010	Department of Social Care, Service for Administration and Communal Action	Srednjo-bosanski Canton
011	Ministry for Work, Social Politics and Refugees	Zeničko-dobojski Canton
012	Elementary School (Sedma osnovna škola)	District Brčko of Bosnia and Herzegovina
013	NGO Education-Rehabilitation Center	Republika Srpska
014	Center for Mental Health, Healthcare Center, Široki Brijeg	Western-herzegovina Canton
015	Fondation BH Women Initiative	Sarajevo Canton
016		

Tabela 4.3: Bullgaria

ID	Agjensia	Vendndodhja
001		

Tabela 4.4: Kroacia

ID	Agjensia	Vendndodhja
001	CZSS Jastrebarsko	Jastrebarsko
002	CZSS Sveti Ivan Zelina	Sveti Ivan Zelina
003	CZSS Zaprešić	Zaprešić
004	CZSS Donja Stubica	Donja Stubica
005	CZSS Kutina	Kutina
006	CZSS Sisak	Sisak
007	CZSS Karlovac	Karlovac
008	CZSS Varaždin	Varaždin
009	CZSS Đurđevac	Đurđevac
010	CZSS Bjelovar	Bjelovar
011	CZSS Cres-Lošinj	Cres- Mali Lošinj
012	CZSS Opatija	Opatija
013	CZSS Rijeka	Rijeka
014	CZSS Virovitica	Virovitica
015	CZSS Požega	Požega
016	CZSS Slavonski Brod	Slavonski Brod
017	CZSS Biograd na moru	Biograd na moru
018	CZSS Beli Manastir	Beli Manastir
019	CZSS Đakovo	Đakovo
020	CZSS Osijek	Osijek
021	CZSS Đakovo	Đakovo
022	CZSS Knin	Knin
023	CZSS Vukovar	Vukovar
024	CZSS Vukovar	Vukovar
025	CZSS Makarska - podružnica Vrgorac	Vrgorac
026	CZSS Split	Split
027	CZSS Split	Split
028	CZSS Split - podružnica Kaštela	Kaštel Stari
029	CZSS Trogir	Trogir
030	CZSS Pula	Pula
031	CZSS Dubrovnik	Dubrovnik
032	CZSS Čakovec	Čakovec
033	CZSS Zagreb - ured Centar	Zagreb
034	CZSS Zagreb - ured Maksimir	Zagreb
035	CZSS Zagreb - ured Novi Zagreb	Zagreb
036	CZSS Zagreb - ured Trešnjevka	Zagreb

037	CZSS Zagreb - ured Dubrava	Zagreb
038	CZSS Zagreb - ured Susedgrad	Zagreb
039	CZSS Zagreb - ured Sesvete	Zagreb

Tabela 4.5: Republika Ish-Jugosllave e Maqedonisë

ID	Agjensia	Vendndodhja
001	Institute of Social Work	Skopje
002	Inter-municipality Center for Social Work - Skopje	Skopje
003	Ministry of Interior / Department for violence prevention	Skopje
004	Institute of Mental Health of Children and Adolescents	Skopje
005	University Clinic of Psychiatry – Department of Child and Adolescent Psychiatry	Skopje
006	Institute of Forensic Medicine – Faculty of Medicine	Skopje
007	University Clinic of Pediatrics *	Skopje
008	University Clinic of Child Surgery*	Skopje
009	Urgent Surgery Center*	Skopje
010	University Clinic of Toxicology*	Skopje
011	University Clinic of Gynecology*	Skopje
012	Center for Social Work - Bitola	Bitola
013	Center for Social Work - Veles	Veles
014	Center for Social Work - Tetovo	Tetovo
015	Center for Social Work - Gostivar	Gostivar
016		

Institucionet mjekësore të shënuara me (*) nuk përmbushin kriteret e pjesëmarrje dhe nuk janë pjesë e Rrjetit tonë Kombëtar. Ato kanë të dhëna mbi rastet e abuzimit të fëmijëve, që mund të nxirren nga arkivat e tyre, duan të bashkëpunojnë, por nuk kanë interes të marrin pjesë në rrjetin tonë.

Tabela 4.6: Greqi

ID	Agjensia	Vendndodhja
001	Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας	Attica
002	Κέντρο Μελετών Επαγγελματικής Αποκατάστασης και Κατάρτισης της Πολύτεκνης Μητέρας "Μητέρας Έργον"	Central Macedonia
003	Δήμος Κηφισιάς –Κέντρο Κοινωνικής Πολιτικής	Attica
004	Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου (ΕΨΥΠΕ)	Attica
005	Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Γενική Διεύθυνση Σωφρονιστικής πολιτικής, Διεύθυνση Πρόληψης Εγκληματικότητας και Σωφρονιστικής Αγωγής Ανηλίκων, Τμήμα Πρόληψης Εγκληματικότητας και Κοινωνικής Ένταξης Νέων	Attica
006	Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Θηλέων Ηρακλείου	Crete
007	Κέντρο Βρεφών "Η Μητέρα"	Attica
008	Σισμανόγλειο Περιφερειακό Γενικό Νοσοκομείο Αττικής – Ψυχιατρική Κλινική Παιδιών και Εφήβων	Attica

009	Κλίμακα	Attica
010	Χαμόγελο του Παιδιού	Attica
011	Κέντρο Ερευνών "Ρίζες"	Attica
012	Συμβουλευτικός Σταθμός Δήμου Πετρούπολης	Attica
013	Εταιρία Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών	Attica
014	Αστική Εταιρία Ψυχοκοινωνικών Μελετών	Attica
015	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης	Attica
016	Κέντρο Κοινωνικής Στήριξης του Δήμου Εύσσμου Θεσσαλονίκης	Central Macedonia
017	Γενικό Νοσοκομείο Παίδων Πεντέλης	Attica
018	Δήμος Ηλιούπολης	Attica
019	Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης "Ιπποκράτειο", Παιδοψυχιατρική Κλινική	Central Macedonia
020	Συμβουλευτικός Σταθμός Νέων Αγίας Παρασκευής	Attica
021	Άρσις: Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων	Attica
022		

Tabela 4.7: Rumania

ID	Agjensi	Vendndodhja
001	Child Protection Directorate	Arges
002	Child Protection Directorate	Bacau
003	Child Protection Directorate	Barso
004	Child Protection Directorate	Calarasi
005	Child Protection Directorate	Cluj
006	Child Protection Directorate	Constanta
007	Child Protection Directorate	Covasna
008	Child Protection Directorate	Dolj
009	Child Protection Directorate	Galati
010	Child Protection Directorate	Giurgiu
011	Child Protection Directorate	Iasi
012	Child Protection Directorate	Prahova
013	Child Protection Directorate	Satu Mare
014	Child Protection Directorate	Timis
015	Child Protection Directorate	Vaslui
016	Child Protection Directorate	Valcea
017	Child Protection Directorate	Bucuresti

Tabela 4.8: Serbia

ID	Agjensia	Vendndodhja
001	Centar za socijalni rad Aleksinac	Aleksinac
002	Centar za socijalni rad Alibunar	Alibunar
003	Centar za socijalni rad Aranđelovac	Aranđelovac
004	Centar za socijalni rad Bačka Palanka	Bačka Palanka
005	Centar za socijalni rad Babušnica	Babušnica
006	Centar za socijalni rad Bačka Topola	Bačka Topola
007	Centar za socijalni rad Bela Crkva	Bela Crkva
008	Centar za socijalni rad Grad Beograd	Beograd
009	Centar za socijalni rad Odeljenje Grocka	Beograd
010	Centar za socijalni rad Odeljenje Zemun	Beograd
011	Centar za socijalni rad Odeljenje Lazarevac	Beograd
012	Centar za socijalni rad Odeljenje Novi Beograd	Beograd
013	Centar za socijalni rad Odeljenje Palilula	Beograd
014	Centar za socijalni rad Odeljenje Rakovica	Beograd
015	Centar za socijalni rad Odeljenje Savski Venac	Beograd
016	Centar za socijalni rad Odeljenje Stari Grad	Beograd
017	Centar za socijalni rad Odeljenje Surčin	Beograd
018	Centar za socijalni rad Odeljenje Čukarica	Beograd
019	Centar za socijalni rad Blace	Blace
020	Centar za socijalni rad Bojnik	Bojnik
021	Centar za socijalni rad Bor	Bor
022	Centar za socijalni rad Valjevo	Valjevo
023	Centar za socijalni rad Vladičin Han	Vladičin Han
024	Centar za socijalni rad Vrbas	Vrbas
025	Centar za socijalni rad Gornji Milanovac	Gornji Milanovac
026	Centar za socijalni rad Žitораđa	Žitораđa
027	Centar za socijalni rad Zaječar	Zaječar
028	Centar za socijalni rad Zrenjanin	Zrenjanin
029	Centar za socijalni rad Inđija	Inđija
030	Centar za socijalni rad Jagodina	Jagodina
031	Centar za socijalni rad Kikinda	Kikinda
032	Centar za socijalni rad Kovačica	Kovačica
033	Centar za socijalni rad Kovin	Kovin
034	Centar za socijalni rad Kragujevac	Kragujevac
035	Centar za socijalni rad Kraljevo	Kraljevo
036	Centar za socijalni rad Kruševac	Kruševac
037	Centar za socijalni rad Kula	Kula
038	Centar za socijalni rad Kučevo	Kučevo
039	Centar za socijalni rad Leskovac	Leskovac
040	Centar za socijalni rad Loznica	Loznica
041	Centar za socijalni rad Ljig	Ljig
042	Centar za socijalni rad Medveđa	Medveđa

043	Centar za socijalni rad Niš	Niš
044	Centar za socijalni rad Nova Varoš	Nova varoš
045	Centar za socijalni rad Novi kneževac	Novi Kneževac
046	Centar za socijalni rad Novi Pazar	Novi Pazar
047	Centar za socijalni rad Novi Sad	Novi Sad
048	Centar za socijalni rad Odžaci	Odžaci
049	Centar za socijalni rad Pančevo	Pančevo
050	Centar za socijalni rad Petrovac	Petrovac
051	Centar za socijalni rad Pirot	Pirot
052	Centar za socijalni rad Požarevac	Požarevac
053	Centar za socijalni rad Požega	Požega
054	Centar za socijalni rad Priboj	Priboj
055	Centar za socijalni rad Prijepolje	Prijepolje
056	Centar za socijalni rad Rekovac	Rekovac
057	Centar za socijalni rad Ruma	Ruma
058	Centar za socijalni rad Svilajnac	Svilajnac
059	Centar za socijalni rad Senta	Senta
060	Centar za socijalni rad Sjenica	Sjenica
061	Centar za socijalni rad Smederevo	Smederevo
062	Centar za socijalni rad Sonbor	Sombor
063	Centar za socijalni rad Sremska Mitrovica	Sremska Mitrovica
064	Centar za socijalni rad Stara Pazova	Stara pazova
065	Centar za socijalni rad Subotica	Subotica
066	Centar za socijalni rad Trgovište	Trgovište
067	Centar za socijalni rad Trstenik	Trstenik
068	Centar za socijalni rad Tutin	Tutin
069	Centar za socijalni rad Čuprija	Čuprija
070	Centar za socijalni rad Ub	Ub
071	Centar za socijalni rad Užice	Užice
072	Centar za socijalni rad Čačak	Čačak
073	Centar za socijalni rad Šabac	Šabac

Tabela 4.9: Turqia

ID	Agjensia	Vendndodhja
001		

Periudha kohore dhe Shpërndarja gjeografike

Për secilin nga nëntë vendet pjesëmarrëse, dhe periudha kohore dhe shpërndarja gjeografike që do të mbulohet nga CBSS varen nga koha dhe zonat ku do zhvillohet studimi epidemiologjik BECAN.

Tabela 13: Kohëzgjatja dhe shpërndarja gjeografike e CBSS për çdo vend pjesëmarrës

Shteti	Zona gjeografike	Periudha kohore
Shqipëri:	Please, complete	Please, complete
Bullgari:	Please, complete	Please, complete
Bosnje Hercegovinë:	Please, complete	Please, complete
Kroaci:	Gjithë vendi	1.1.2010. – 31.12.2010.
Ish-Republika Jugosllave e Maqedoni:	-Zona e qytetit të Shkupit dhe të rrethinave;	2011-2012
	-Rajoni jug-perëndimor i Bitola	2011-2012
	-Rajoni veri-perëndimor i Tetovo-Gostivar	2011-2012
	-Rajoni qendror i Veles	2011-2012
Greqi:	Attica Central Macedonia Crete	Please, complete
Rumania:	Please, complete	Please, complete
Serbia:	Please, complete	Please, complete
Turqia:	Please, complete	Please, complete
Country	Geographical area	Time period
Albania:	North, South, Central	Mid 2010- 2012

Struktura manaxheriale për mbledhjen e të dhënave

Përzgjedhja e studiuesve

Studiuesit që do të nxjerrin të dhënat për rastet e raportuara/zbuluara të ANF të regjistruara në arkivat/database të agjensive të ndryshme duhet të jenë profesionistë (nga fusha social ose e shëndetësisë) që kanë të paktë aftësitë bazike për kërkimin shkencor që duhet të jenë të gatshëm të marrin pjesë në trajnimin e studiuesve dhe ta plotësojnë atë me sukses.

Studiuesit e CBSS mund të jenë të njëjtët persona që do marrin pjesë në studimin epidemiologjik.

Seminari i Trajnimit të Trajnuesve

Seminari i Trajnimit të Trajnuesve u zhvilluar në 11-12 Tetor 2010 në Cluj-Napoca, Rumani. 34 persona nga nëntë vende Ballkanike morën pjesë.

Gjatë ditës së parë të trajnimit, u prezantua një hyrje e përgjithshme e Mjetit Matës së WP4 (qasja teorike dhe çështje metodologjike) me anë të disa prezantimeve të cilat –bashkë me Protokollin e Studimit për CBSS and Libërthin e Veprimeve – gjithashtu kishin informacion mbi organizimin e seminareve të trajnimit dhe materialeve të nevojshme (i gjithë materiali i përdorur në këtë seminar gjendet në Forumin Menaxherial të BECAN). Gjithashtu, të dyja format e nxjerrjes së informacionit (për agjensitë dhe për rastet e ANF) u diskutuan me imtësi duke kontrolluar çdo varibël.

Qëllimi i këtij trajnimi ishte t'ju jepte trajnuesve njohuri të qarta dhe të kuptueshme mbi protokollin e CBSS, t'ju jepte ndihmë teknike për përdorimin e formave të nxjerrjes së informacionit si dhe udhëzime mbi përdorimin e Libërthit të Veprimeve për kodimin e të dhënave.

Dita e dytë e trajnimit ju dedikua kryesisht praktikimit të përdorimit të mjetit WP4. Procesi u fokusua në pilotimin e formave nëpërmjet një simulimi të nxjerrjes së të dhënave duke përdorur një "rast provë të ANF" dhe duke u bazuar mbi protokollin e CBSS. Përveç familjarizimit të trajnerëve me protokollin, ky proces dha mundësinë për të testuar format e nxjerrjes së informacionit, pasi të gjithë pjesëmarrësit nxorrën informacion të njëjtë nga rasti duke përdorur protokollin. Gjatë kohëzgjatjes së seminarit, u identifikuan mangësi në mjetet matëse dhe u bënë përmirësimet finale në protokoll, libërthin e studiuesve dhe format para fillimit të studimit të bazuar mbi rastet.

Seminarët e Trajnimit të Studiuesve

Partnerët e trajnuar ("trajnuesit") do të organizojnë dhe zhvillojnë në vendet e tyre seminare dy ditore për të trajnuar grupe studiuesish *para* fillimit të zbatimit të nxjerrjes së informacionit nga rastet e raportuara/zbuluara të ANF.

Qëllimi i këtyre seminarëve është trajnimi i grupeve kombëtare të studimit për të mundësuar nxjerrjen dhe kodimin uniform të të dhënave. Për nevojat e këtyre seminarëve, u vendos të ndërtohet një libërth udhëzimesh që ka përkufizimet operacionale të termave kryesorë të protokollit të CBSS, një përshkrim të detajuar të përmbajtjes së tij dhe të përdorimit të tij për nxjerrjen, regjistrimin dhe kodimin e të dhënave. Kjo modulë e trajnimit të studiuesve gjithashtu synon të ndihmojë krijimin e një plani strategjik që do të zhvillohet nën WP6 për vendosjen e sistemeve të Përhershme të Monitorimit të ANF në vendet Ballkanike.

Mjetet e studimit

Dy forma të para-koduara të nxjerrjes së informacionit u krijuan për mbledhjen e të dhënave nga arkivat dhe/ose database.

Forma e parë synon të ndihmojë mbledhjen e informacionit mbi agjensitë që marrin pjesë në studim nga çdo vend si dhe mbi arkivat/database e tyre.

Forma e dytë do të përdoret për nxjerrjen e të dhënave nga çdo rast i ANF që do të identifikohet në arkivat dhe database ekzistuese.

Për një përshkrim të detajuar të mjeteve të studimit, ju lutemi ti referoheni APENDIKSIT "Libërthi i Veprimeve për Studiuesit"

Referencat

- ⁱ Barber-Madden, R., Cohn, A. H., & Schloesser, P. (1988). Prevention of Child Abuse: A Public Health Agenda. *Journal of Public Health Policy*, 9(2), 167-176 <http://www.jstor.org/pss/3343003>
- ⁱⁱ Holder, Y., Peden, M., Krug, E. et al (Eds). (2001). *Injury surveillance guidelines*. Geneva, World Health Organization.
- ⁱⁱⁱ Dunne, M. P., et al. (2009). ISPCAN Child Abuse Screening Tools Retrospective version (ICAST-R): Delphi study and field testing in seven countries *Child Abuse & Neglect*, 33, 815–825.
- ^{iv} Wolfe, DA. (1999). *Child abuse: Implications for child development and psychopathology*. Thousand Oaks, Calif: Sage.
- ^v Holder, Y., Peden, M., Krug, E. et al (Eds). (2001). *Injury surveillance guidelines*. Geneva, World Health Organization.
- ^{vi} Djeddah, C., Facchin, P., Ranzato, C., Romer, C. (2000). Child abuse: current problems and key public health challenges. *Soc Sci Med*. 51(6), 905-15.
- ^{vii} BECAN Current Situation Country Reports (<http://www.becan.eu/node/21>)
- ^{viii} Holder, Y., Peden, M., Krug, E. et al (Eds). (2001). *Injury surveillance guidelines*. Geneva, World Health Organization.
- ^{ix} Wolfe, D. A., Yuan, L. (2001). *A conceptual and epidemiological framework for child maltreatment surveillance*. Ottawa: Minister of Public Works and Government Services Canada, Health Canada.
- ^x Ibid.
- ^{xi} Ibid.
- ^{xii} National Research Council. (1993). *Understanding child abuse and neglect*. Washington, DC: National Academy Press.
- ^{xiii} Wolfe, D. A., Yuan, L. (2001). *A conceptual and epidemiological framework for child maltreatment surveillance*. Ottawa: Minister of Public Works and Government Services Canada, Health Canada.
- ^{xiv} Scott, D. et al. (2009). The utility and challenges of using ICD codes in child maltreatment research: A review of existing literature *Child Abuse & Neglect*, 33, 791–808.
- ^{xv} National Research Council (1993). *Understanding child abuse and neglect*. Washington, DC: National Academy Press.
- ^{xvi} International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect, (2006). *World perspectives on child abuse*, 7th ed. Chicago.
- ^{xvii} Scott, D. et al. (2009). The utility and challenges of using ICD codes in child maltreatment research: A review of existing literature *Child Abuse & Neglect*, 33, 791–808.
- ^{xviii} Wolfe, D. A., Yuan, L. (2001). *A conceptual and epidemiological framework for child maltreatment surveillance*. Ottawa: Minister of Public Works and Government Services Canada, Health Canada.
- ^{xix} Holder, Y., Peden, M., Krug, E. et al (Eds). (2001). *Injury surveillance guidelines*. Geneva, World Health Organization.
- ^{xx} Ibid.
- ^{xxi} Ibid.
- ^{xxii} World Health Organization (1999). *Report of the consultation on child abuse prevention*, WHO, Geneva, 29-31.
- ^{xxiii} National Institutes of Health (NIH) (2007). *Research on Interventions for Child Abuse and Neglect (R01) Program*. <http://grants.nih.gov/grants/guide/pa-files/pa-07-437.html>
- ^{xxiv} Pinheiro, P. S. (2006). *World Report on Violence against Children*, United Nations Secretary-General's Study on Violence against Children, Geneva, 12.
- ^{xxv} Runyan, D. K., Dunne, M. P., Zolotor, A. J., Madrid, B. et al. (2009). The development of the international screening tool for child abuse—The ICAST P (Parent Version), *Child Abuse & Neglect*, 33, 826–832.
- ^{xxvi} Wolfe, D. A., Yuan, L. (2001). *A conceptual and epidemiological framework for child maltreatment surveillance*. Ottawa: Minister of Public Works and Government Services Canada, Health Canada.
- ^{xxvii} Barber-Madden, R., Cohn, A. H., & Schloesser, P. (1988). Prevention of Child Abuse: A Public Health Agenda. *Journal of Public Health Policy*, 9(2), 167-176 <http://www.jstor.org/pss/3343003>
- ^{xxviii} Holder, Y., Peden, M., Krug, E. et al (Eds). (2001). *Injury surveillance guidelines*. Geneva, World Health Organization.
- ^{xxix} Zolotor, A. J. et al. (2009). ISPCAN Child Abuse Screening Tool Children's Version (ICAST-C): Instrument development and multi-national pilot testing. *Child Abuse & Neglect*, 33, 833–841.
- ^{xxx} Dunne, M. P., et al. (2009). ISPCAN Child Abuse Screening Tools Retrospective version (ICAST-R): Delphi study and field testing in seven countries *Child Abuse & Neglect*, 33, 815–825.
- ^{xxxi} Wolfe, DA. (1999). *Child abuse: Implications for child development and psychopathology*. Thousand Oaks, Calif: Sage.
- ^{xxxii} Holder, Y., Peden, M., Krug, E. et al (Eds). (2001). *Injury surveillance guidelines*. Geneva, World Health Organization.
- ^{xxxiii} Djeddah, C., Facchin, P., Ranzato, C., Romer, C. (2000). Child abuse: current problems and key public health challenges. *Soc Sci Med*. 51(6), 905-15.
- ^{xxxiv} BECAN Current Situation Country Reports (<http://www.becan.eu/node/21>)
- ^{xxxv} Holder, Y., Peden, M., Krug, E. et al (Eds). (2001). *Injury surveillance guidelines*. Geneva, World Health Organization.
- ^{xxxvi} Wolfe, D. A., Yuan, L. (2001). *A conceptual and epidemiological framework for child maltreatment surveillance*. Ottawa: Minister of Public Works and Government Services Canada, Health Canada.
- ^{xxxvii} Νικολαΐδης, Γ., Πετρουλάκη, Κ., Τσιριγώτη, Α., Φατσέα, Ε., Μηλιώνη, Φ., & Σκιαδόπουλος, Κ. (2008). Μελέτη δημιουργίας επιδημιολογικών εργαλείων διαρκούς επιτήρησης της επίπτωσης κρουσμάτων κακοποίησης-παραμέλησης των παιδιών. Αθήνα: Εκδόσεις ΚΨΜ.
- ^{xxxviii} Al Eissa, M. A., et al. (2009). A Commentary on National Child Maltreatment Surveillance Systems: Examples of Progress. *Child Abuse & Neglect*, 33, 809–814.
- ^{xxxix} World Health Organization and International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect. (2006). *Preventing child maltreatment: a guide to taking action and generating evidence*. Geneva: WHO Press.
- ^{xl} Dunne, M. P., et al. (2009). ISPCAN Child Abuse Screening Tools Retrospective version (ICAST-R): Delphi study and field testing in seven countries, *Child Abuse & Neglect*, 33, 815–825.
- ^{xli} Wolfe, D. A., Yuan, L. (2001). *A conceptual and epidemiological framework for child maltreatment surveillance*. Ottawa: Minister of Public Works and Government Services Canada, Health Canada.

---

^{xlii} Ibid

^{xliii} Elliot, K., Urquiza, A. (2006). Ethnicity, culture and child maltreatment. *J Soc Issues*. 62, 787-809.

^{xliv} Wolfe, D. A., Yuan, L. (2001). A conceptual and epidemiological framework for child maltreatment surveillance. Ottawa: Minister of Public Works and Government Services Canada, Health Canada.

^{xlv} Krug, E. G. et al., ed. (2002). World report on violence and health. Geneva, World Health Organization.

^{xlvi} Butchart, A., Phinney, A., Check, P., & Villaveces, A. (2004). Preventing violence: a guide to implementing the recommendations of the World report on violence and health. Geneva, World Health Organization.

^{xlvii} World Health Organization and International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect. (2006). Preventing child maltreatment: a guide to taking action and generating evidence. Geneva: WHO Press.

^{xlviii} Ibid.

^{xlix} Ibid.

ⁱ World Health Organization and International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect. (2006). Preventing child maltreatment: a guide to taking action and generating evidence. Geneva: WHO Press.

ⁱⁱ World Health Organization (1999). Report of the consultation on child abuse prevention. Geneva, (document WHO/HSC/PVI/99.1).

ⁱⁱⁱ Krug, E. G. et al., ed. (2002). World report on violence and health. Geneva, World Health Organization.

ⁱⁱⁱⁱ Scott, D. et al. (2009). The utility and challenges of using ICD codes in child maltreatment research: A review of existing literature *Child Abuse & Neglect*, 33, 791–808.

^{liv} Wolfe, D. A., Yuan, L. (2001). A conceptual and epidemiological framework for child maltreatment surveillance. Ottawa: Minister of Public Works and Government Services Canada, Health Canada.

^{lv} Holder, Y., Peden, M., Krug, E. et al (Eds). (2001). Injury surveillance guidelines. Geneva, World Health Organization.

^{lvi} Ibid.

^{lvii} Ibid.